

Hallituksen esitys Eduskunnalle aluehallinnon uudistamista koskeväksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä laki ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksia työsuojeluhallinnosta annettuun lakiin, valtion virkamieslakiin ja alueiden kehittämislakiin. Lääninhallituslaki, laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista, laki ympäristöhallinnosta sekä laki ympäristölupavirastoista ehdotetaan kumottavaksi. Edellä mainittujen säädösten lisäksi esitys koskee aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevaa noin 250 lakia ja näissä laeissa noin 1200 säännöstä. Myös nämä lait ehdotetaan muutettavaksi tarpeellisin osin. Lainsäädäntökokonaisuuden voimaantulosta ja uudistuksen siirtymäkauden järjestelyistä ehdotetaan säädettäväksi erillisessä voimaantulolaissa.

Esityksen yleisenä tavoitteena on uudistaa laajasti aluehallintoa ja saada aikaan kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto. Esityksellä vahvistetaan ja lisätään maakunnan liittojen roolia ja asemaa aluekehitystyössä sekä edistetään valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen yhteistyötä. Esityksellä luodaan lisäksi lainsäädännöllinen perusta aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnalle.

Esityksessä valtion aluehallinto (lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot) ehdotetaan koottavaksi kahteen monialaiseen viranomaiseen, joita olisivat aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Esityksen mukaan aluehallintovirasto tukisi alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lain-

säädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla. Virasto edistäisi perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestäväää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukisi alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Keskus edistäisi yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä työvoiman maahanmuuttoa alueilla.

Valtion aluehallinnon viranomaisten ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden nykyistä tiiviimpänä ja suunnitelmallisempänä yhteistyönä, jonka johdosta strategista ja toiminnallista ohjausta ehdotetaan vahvistettavaksi.

Ehdotetut uudistukset vahvistaisivat maakunnan liittojen toimivaltaa aluekehitystyötä kokoavana ja yhteensovittavana viranomaisena. Maakuntaohjelmien velvoittavuutta vahvistettaisiin ja maakunnan liitoille siirrettäisiin valtion aluehallinnosta alueiden kehittämistehtäviä. Myös aluehallinnon palvelurakenteita ehdotetaan kehitettäväksi erityisesti sähköisen asioinnin ja yhteispalvelun käyttöönoton kautta.

Ehdotusten kielellisiä vaikutuksia on arvioitu ja pyritty ottamaan ne esityksessä huomioon, jotta kansalaisille voidaan myös tulevaisuudessa taata hallinnon palvelut virallisilla kotimaisilla kielillä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2010 alussa tai viimeistään X kuukauden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	5
2.1.1 Aluehallinnon kehittämisen aiempia linjauksia	5
2.1.2 Aluehallinnon keskeiset viranomaiset.....	6
2.1.3 Nykyiset valtion aluehallintomallit	8
2.1.4 Aluehallinnon tehtävät	9
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	11
2.3 Nykytilan arviointi	16
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	19
3.1 Tavoitteet.....	19
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	21
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	24
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	24
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	25
4.3 Ympäristövaikutukset.....	28
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	29
5 ASIAN VALMISTELU	33
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	33
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	35
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	35
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	38
1 1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	38
1.1 Laki aluehallintovirastoista.....	38
1 luku Yleiset säännökset	38
2 luku Aluehallintovirastojen ohjaus ja johtaminen	42
3 luku Erinäiset säännökset	49
1.2 Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista.....	51
1 luku Yleiset säännökset	51
2 luku Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaus ja johtaminen	54
3 luku Työ- ja elinkeinotoimistot	60
4 luku Erinäiset säännökset	61
1.3 Laki valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaantulosta.....	62
1.4 Laki ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä ..	68
1.5 Laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	68
1.6 Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta	68
1.7 Laki valtion virkamieslain 4 § muuttamisesta	69
1.8 Laki opetus ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	69
1.9 Laki liikuntalain 3 §:n muuttamisesta	69
1.10 Laki alueiden kehittämislain muuttamisesta.....	69
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	72
3 VOIMAANTULO.....	73
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	73
LAKIEHDOTUKSET	74

aluehallintovirastoista	74
elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista	79
valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaantulosta	84
ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä...	88
taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta	88
työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta	88
valtion virkamieslain 4 §:n muuttamisesta	89
opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	89
liikuntalain 3 §:n muuttamisesta	89
alueiden kehittämislain muuttamisesta	90

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Viime vuosikymmeninä hallinnon kehittäminen ja uudistaminen on tapahtunut osauudistusten kautta ja kehittämisen painopisteet ovat vaihdelleet. 1980-luvulla esillä olivat hallinnon toimivuutta, joustavuutta, palvelukykyä ja tuottavuutta koskevat teemat. 1990-luku oli merkittävien uudistusten aika aluehallinnossa. Kunnallista päätöksentekoa vahvistettiin alueiden kehittämisessä ja valtion tehtäviä ja viranomaisia koottiin yhteen, muun muassa alueelliset ympäristökeskukset perustettiin. Tällöin siirryttiin myös ohjelmajohdanteeseen alueiden kehittämiseen. Vuosikymmenen lopussa toteutettu Aluehallinto 2000-uudistus merkitsi lääninhallitusten määrän merkittävää vähentymistä sekä työ- ja elinkeinokeskusten perustamista. Hajanaisen viranomais- ja tehtävärakenteen eheyttäminen ja kokoaminen on ollut viimeisten uudistusten näkyvin yhteinen tekijä. Aluehallinnon viranomaisten määrä onkin merkittävästi vähentynyt 1980-luvulta.

Aluehallinnon uudistusten eräänä yhteisenä tekijänä 1990-luvulta alkaen on ollut myös pyrkimys kansanvallan vahvistamiseen aluehallinnossa ja alueiden oman päätöksenteon ja toimintakyvyn vahvistamiseen. Tämän kehityksen merkittävin tekijä on ollut alueiden kehittämisviranomaisen tehtävien osoittaminen maakunnan liittojen tehtäväksi. Maakunnan liittojen asemaa alueiden kehittämisviranomaisina on pyritty vahvistamaan jatkuvasti. Tämän suuntauksen viimeisin ilmentymä on vuonna 2005 alkanut Kainuun hallintokokeilu.

Hallinnon kehittämisessä ja uudistamisessa on viime vuosina korostunut erityisesti tarve edistää poikkihallinnollista verkostomaista yhteistyötä, jonka yhteydessä kehitetään myös organisatorisia rakenteita. Tämän suuntaisia hallinnon uudistuksia on tehty muun muassa kahden viimeisen hallituksen ohjelmien mukaisten poikkihallinnollisten politiikkaohjelmien luomisella ja vuoden 2008 alussa perustetun työ- ja elinkeinoministeriön sisäisellä matriisiorganisaation kehittämisellä. Toteutettuja ja vireillä olevia kehittämis-

hankkeita, jotka myös vaikuttavat aluehallinnon uudistamiseen ja kehittämiseen, ovat ainakin Paras- hanke, alueellistaminen, yhteispalvelujen kehittäminen, julkisen hallinnon sähköisten palvelujen ja asiointin kehittämistyö sekä valtionhallinnon tuottavuusohjelma, joka nyttemmin on osa kehysmenettelyä.

Tässä esityksessä oleva uudistus on selkeä jatkumo edellä kuvatulle kehitykselle. Esityksessä on kuitenkin kysymys aikaisempaa laajemmasta aluehallinnon uudistamisesta, joka lähtökohtaisesti koskee koko aluehallintoa. Valtion aluehallinnon osalta esitys koskee lääninhallituksia, työ- ja elinkeinokeskuksia, alueellisia ympäristökeskuksia, ympäristölupavirastoja, tiepiirejä ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoja. Lisäksi esitys koskee myös maakunnan liittoja, joiden roolia ja asemaa erityisesti alueiden kehittämisessä ehdotetaan vahvistettavaksi. Valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen yhteistyötä pyritään tiivistämään ja maakunnan liittojen roolia yhteistyön alueellisessa johtamisessa terävöittämään. Eräitä valtion aluehallinnon viranomaisia ja alueella toimivia valtion viranomaisia jäisi kuitenkin edelleen uudistuksen ulkopuolelle. Tällaisia viranomaisia olisivat esimerkiksi metsäkeskukset, riistanhoitopiirit, alueelliset taidetoimikunnat, maakunta-arkistot sekä maanmittaushallinnon ja puolustusvoimien aluehallinto. Tarkoituksena on jatkaa uudistamistyötä niin, että uudistuksen ulkopuolelle jääviä viranomaisia voidaan myöhemmin kytkeä osaksi nyt perustettavaa valtion aluehallinnon viranomaisorganisaatiota.

Aluehallinnon uudistamisen lähtökohtana on pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan sisältyvä linjaus: ”Hallintoa uudistetaan ja kansanvaltaistetaan. Lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, muiden piirihallintoviranomaisten ja maakunnan liittojen työnjako täsmennetään, päällekkäisyydet poistetaan ja vähennetään hallintoviranomaisten määrää. Samassa yhteydessä arvioidaan niiden aluejakoja. Nykymuotoisen lääninhallinnon tehtävät organisoidaan uudelleen. Uudistetaan valtion aluehallintoa kokoamalla lupa-, valvonta- ja oikeusturva-

tehtäviä yhteen. Siirretään kehittämisspoliittista toimivaltaa kansanvaltaiseen ohjaukseen. Selvitetään aluekehittämisen voimavarojen kokoamista valtion talousarviossa maakunnittain ja ministeriöittäin yhdelle momentille ja niiden päättämisestä siirtämistä alueille. Valmistelu käynnistetään välittömästi ja uudistukset toteutetaan vuoteen 2010 mennessä.”

Hallitusohjelman mukaan myös valtion keskushallintoa tulee uudistaa muun muassa siirtämällä alue- ja paikallishallintoon muita kuin valtakunnallisia kehittämistehtäviä sekä ministeriöiden toimeenpanotehtäviä.

Esityksessä valtion aluehallinto (läänihallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot) ehdotetaan koottavaksi kahteen monitoimialaiseen viranomaiseen, joita olisivat aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Viranomaisten ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden nykyistä tiiviimpänä ja suunnitelmallisempänä yhteistyönä. Strategista ja toiminnallista ohjausta ehdotetaan vahvistettavaksi. Ehdotetut uudistukset lisäisivät maakunnan liittojen toimivaltaa aluekehitystyötä kokoaavana ja yhteensovittavana viranomaisena. Maakuntaohjelmien velvoittavuutta ohjaus-toiminnassa lisättäisiin ja maakunnan liitoille siirrettäisiin valtion hallinnosta aluekehitystehtäviä. Myös aluehallinnon palvelurakenteita ehdotetaan kehitettäväksi erityisesti sähköisen asioinnin ja yhteispalvelun käyttöönoton kautta. Esityksen mukaan valtion keskushallinnosta siirrettäisiin aluehallintoon ja aluehallinnosta paikallishallintoon eräitä yksittäisiä tehtäviä. Ehdotusten kielellisiä vaikutuksia on arvioitu ja pyritty ottamaan ne esityksessä huomioon, jotta kansalaisille voidaan myös tulevaisuudessa taata hallinnon palvelut virallisilla kotimaisilla kielillä.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä laki ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksia työsuojeluhallinnosta annettuun lakiin (16/1993), valtion virkamieslakiin (750/1994) ja alueiden

kehittämislakiin (602/2002). Kumottavaksi ehdotetaan lääninhallituslaki (22/1997), laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista (796 /2008), laki ympäristöhallinnosta (55/1995) sekä laki ympäristölupavirastoista (87/2000). Edellä mainittujen säädösten lisäksi esitys koskee aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevaa noin 250 lakia ja näissä laeissa noin 1300 säännöstä. Myös nämä lait ehdotetaan muutettavaksi tarpeellisin osin. Lainsäädäntökokonaisuuden voimaantulosta ja uudistuksen siirtymäkauden järjestelyistä ehdotetaan säädettäväksi erillinen voimaanpanolaki.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Aluehallinnon kehittämisen aiempia linjauksia

Itsenäisyyden alussa aluehallinto muodostui lääninhallituksista, tie- ja vesirakennuspiireistä, maakunta-arkistoista, maanmittauskontoreista ja sotilapiireistä. Myös metsäalalle organisoitiin oma aluehallinto. 1970-luvun loppuun mennessä oli perustettu työvoimapiirit, ammatinvalinnan ohjauksen piirit, vesipiirin vesitoimistot, maanmittaustoimistot ja työsuojelupiirit. 1960-luvulla perustetut ammatinvalinnan ohjauksen piirit yhdistettiin jo 1940-luvulla perustettuihin työvoimapiireihin vuonna 1973.

Kuntahallinnon puolella ensimmäiset yksityisoikeudelliset maakuntaliitot perustettiin 1920-luvun loppupuolella ja viimeinen maakuntaliitoista perustettiin vuonna 1968. Maakuntaliittoja perustettiin yhteensä 18. Ensimmäiset seutukaavaliitot syntyivät 1940-luvulla edistämään kuntien ja elinkeinoelämän yhteistyötä sekä toteuttamaan laaja-alaista maankäytön suunnittelua. Seutukaavaliittoja perustettiin kaikkiaan 19. Laaja-alueisten lakisääteisten kuntainliittojen järjestelmä luotiin 1950-luvulla.

1980-luvun aluehallinnon kehittämisessä esiin tulivat hallinnon toimivuuden, joustavuuden, palvelukyvyyn ja tuottavuuden teemat. Aluehallintoa pyrittiin uudistamaan lähinnä pienten osauudistusten kautta. Sektorikohtaista aluehallintoa olivat muun muassa

kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelut, työvoimapiirit, työsuojelupiirit, maakunta-arkistot, tiepiirit, merenkulkupiirit, sotilassiirit, maatalouspiirit, maanmittaustoimistot, vesipiirit (v. 1986 vesi- ja ympäristöpiirit), Tekesin konsultointiyksiköt, Ulkomaan kauppaliiton vientiasiamiestoimistot sekä vuonna 1989 lääninhallituksista irrotetut lääninoikeudet alueellisina tuomioistuimina. Lisäksi vuonna 1983 kalastuslain uudistuksen yhteydessä perustettiin kalastuspiirit ja vuonna 1987 perustettiin metsälautakunnat.

1990-luku oli merkittävien uudistusten aika aluehallinnossa. 1990-luvulla kunnallista päätöksentekoa vahvistettiin alueiden kehittämisessä ja valtion tehtäviä ja viranomaisia koottiin. Kuntalakiin tehtiin vuonna 1993 lisäyksi kuntayhtymistä, mikä teki mahdolliseksi aluekehittämisen myös kunnalliselta pohjalta. Vuonna 1994 maakunnan liitoille annettiin lakiin perustuva alueiden kehittämistehtävä yhdessä valtion alueviranomaisen kanssa. Tällöin siirryttiin ohjelmajohdolle aluepolitiikkaan, jossa aluekehitysviranomaisina toimivien maakunnan liittojen johdolla ryhdyttiin laatimaan alueellisia kehittämissuunnitelmia. Rakennelaki ja vuoden 2002 alueiden kehittämissuunnitelma syvensivät ja täsmensivät vastuunjakoja. Tämä kehityskulku heijastaa myös integroitumista Eurooppaan, koska kehitys alueiden menestyksen kautta ja ohjelmajohdolla alueiden kehittäminen on Euroopan unionin kantavia periaatteita.

Alueelliset ympäristökeskukset perustettiin vuonna 1995 ja niihin yhdistettiin vesi- ja ympäristöpiirit ja lääninhallitusten ympäristöyksiköt. Alueellisille ympäristökeskuksille siirrettiin myös tehtäviä keskushallinnosta.

Ympäristölupavirastot perustettiin vuonna 2000 vesioikeuksien tilalle sekä ympäristönsuojelulain että vesilain mukaisiksi lupaviranomaisiksi.

Maaseutuhallinnossa maatalouspiirit muutettiin maaseutupiireiksi ja vuonna 1993 ne yhdistettiin yhdessä kalastuspiirien kanssa maaseutuelinkeinopiireiksi, jotka sitten koottiin myöhemmin työvoima- ja elinkeinokeskuksiin. 19 metsälautakunnasta muodostettiin 13 metsäkeskusta vuonna 1996.

Aluehallinto 2000-uudistus merkitsi lääninhallitusten määrän vähenemistä kahdestoista kuuteen (ml. Ahvenanmaa) sekä työ-

voima- ja elinkeinokeskusten perustamista. Työvoima- ja elinkeinokeskuksiin koottiin alueellinen elinkeinohallinto ja kehittäminen kolmen ministeriön toimialueelta 77 erillisestä organisaatiosta. Kuusi lääninhallitusta ja 15 työvoima- ja elinkeinokeskusta aloittivat toimintansa 1.9.1997.

Hajanaisen viranomais- ja tehtäväkenteen eheyttäminen ja kokoaminen on ollut viimeisten uudistusten näkyvin yhteinen tekijä. Aluehallinnon viranomaisten määrä onkin merkittävästi vähentynyt 1980-luvulta.

Aluehallinnon uudistusten yhtenä yhteisenä tekijänä 1990-luvulta on ollut pyrkimys kansanvallan vahvistamiseen aluehallinnossa ja alueiden oman päätöksenteon ja toimintakyvyn vahvistamiseen. Tämän suuntauksen viimeisimpänä ilmentymänä alkoi vuoden 2005 alusta Kainuussa kahdeksanvuotinen hallintokokeilu, jossa maakunnalle kerättiin laajasti kuntien palvelutehtäviä ja lisättiin merkittävästi maakunnan valtaa alueiden kehittämiseen liittyvissä aluehallinnon tehtävissä. Maakunnan kasvanutta päätösvaltaa käyttämään valitaan maakuntavaltuusto suorilla vaaleilla. Kainuun hallintokokeilun taustalla on seikkoja, jotka liittyvät ko. maakuntaan (heikko talous, korkea työttömyys), yleiseen kuntahallintoon (tarve koota rakennetta, tehtäviä ja rahoitusta) ja aluehallinnon toimintaan yleisemmin liittyviä syitä. Viimeksi mainittuja olivat tarve vahvistaa alueen omaa asemaa ja päätöksentekoa alueiden kehittämisessä, vahvistaa kansanvaltaista otetta aluehallintoon, tuoda alueen erityisominaisuudet vaikuttamaan päätöksentekoon ja tehostaa näistä lähtökohdista aluehallinnon koordinoitua.

2.1.2 Aluehallinnon keskeiset viranomaiset

Suomen aluehallinto koostuu valtion aluehallinnosta ja kunnallisen itsehallinnon piiriin kuuluvasta aluehallinnosta – maakunnan liitoista. Valtion aluehallintoviranomaiset toteuttavat keskushallinnon antamia tehtäviä alueellisella tasolla sekä ohjaavat valtion paikallishallinnon toimintaa. Maakunnan liitot toimivat lakisääteisinä aluekehitys- ja maakuntakaavoitusviranomaisina ja ovat si-

ten maakunnan johtavia suunnittelu- ja edunvalvontayksiköitä.

Maakunnan liitot ovat kunnallisen itsehallinnon periaatteiden mukaan toimivia lakisääteisiä kuntayhtymiä. Tehtäviin kuuluu maakuntaohjelmien, suunnitelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien sekä alueellisten EU-ohjelmien laatiminen ja hallinnointi sekä maankäytön suunnittelusta vastaaminen. Maakunnan liittojen lakisääteisen toimialan lisäksi niillä on monia vapaaehtoisia tehtäviä, jotka painottuvat kunkin alueen omiin erikoispiirteisiin. Maakunnan liittoja on Suomessa 19.

Lääninhallitus on läänin yleinen hallintoviranomainen. Tämän lisäksi lääninhallitus hoitaa oikeushallintoon, pelastus- ja poliisihallintoon, opetus- ja kulttuurihallintoon sekä liikunta- ja nuorisotoimeen, maa- ja metsätaloushallintoon, liikennehallintoon, kuluttaja-, kilpailu- ja elintarvikehallintoon sekä sosiaali- ja terveyshallintoon liittyviä tehtäviä. Tehtäviä hoitaessaan lääninhallitus on kahdeksan ministeriön alainen. Lääninhallituksista säädetään lääninhallituslaissa (22/1997) ja -asetuksessa (120/1997).

Lääninhallitus huolehtii monialaisena asiantuntijavirastona siitä, että läänin väestön perusoikeudet toteutuvat. Lääninhallitus mm. arvioi asianomaisten ministeriöiden ohjauksessa alueellisesti toimialueensa peruspalveluja. Peruspalveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä palveluja, jotka koskevat suurta määrää ihmisiä ja vaikuttavat kansalaisten jokapäiväiseen elämään. Nämä palvelut ovat valtion palveluja, kuntien järjestämistä vastaavalla olevia palveluja ja myös yksityisten palveluntuottajien palveluja. Lääninhallitus myös sovittaa yhteen valmiuslaissa tarkoitettua poikkeusoloihin varautumista huolehtimalla sen edellyttämän yhteistoiminnan järjestämisestä läänissä. Turvallisuudesta huolehtiminen on myös tärkeä osa lääninhallituksen toimintaa. Lääninhallituksessa on poliisin lääninjohto, mutta tämän lisäksi lääninhallituksen jokainen osasto osallistuu omalla toimialallaan turvallisuustyöhön. Manner-Suomessa on viisi lääninhallitusta, joilla on yhteensä 14 eri toimipistettä. Kuudes lääninhallitus on Ahvenanmaan lääninhallitus. Ruotsinkielisen opetustoimen tehtävistä on lääninhallituksissa vastannut lääninhalli-

tusasetuksen mukaan erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö.

Työ- ja elinkeinokeskukset (jäljempänä TE-keskukset) tukevat ja neuvovat yrityksiä niiden elinkaaren kaikissa vaiheissa, osallistuvat innovaatioympäristön kehittämiseen, hoitavat alueellista työvoimapolitiikkaa, edistävät maatalouden ja maaseutu- ja kalatalouselinkeinojen kehittymistä ja suorittavat maa- ja metsätalousministeriön aluehallinnolle kuuluvat viranomaisen valvonta- ja toimeenpanotehtävät. Lisäksi TE-keskukset huolehtivat maahanmuuttajien kotouttamisen alueellisesta yhteensovittamisesta, turvapaikanhakijoiden vastaanotosta ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton suunnittelusta, ohjauksesta, seurannasta sekä muista erikseen säädettyistä tehtävistä. TE-keskuksista säädetään laissa (796/2008) ja valtioneuvoston asetuksessa (832/2008) työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista.

TE-keskukset ovat elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden asiantuntijoita. Toiminnan tavoitteena on osaamisen, yrittäjyyden ja kasvun vahvistaminen, työllisyyden parantaminen, tasapainoinen aluerakenne ja elinvoimainen maaseutu. TE-keskuksia on 15.

Alueelliset ympäristökeskukset huolehtivat aluehallinnolle kuuluvista ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun, alueiden käytön, rakentamisen ohjauksen, kulttuuriympäristön hoidon sekä vesivarojen käytön ja hoidon tehtävistä. Monet tehtävistä ovat EU-sidonnaisia. Ilmastonmuutoksen johdosta tehtävien merkitys ja painoarvo kasvavat. Ympäristökeskuksia on 13. Alueellisista ympäristökeskuksista säädetään laissa ympäristöhallinnosta (55/1995).

Ympäristölupavirastot toimivat vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisina alueellisina valtion lupaviranomaisina. Ne ratkaisevat ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmät ympäristöluvut ja vesilakiin perustuvat luvat eli ns. vesitalousasiat sekä korvausasioita sekä edellä mainittuihin asioihin liittyvät hallintopakkoasiat. Ympäristölupavirastoja on kolme. Ympäristölupavirastoista säädetään laissa ympäristölupavirastoista (87/2000).

Tiehallinto on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva asiantuntijavirasto, jota ohjaa ja valvoo valtioneuvoston tehtävään nimittämä johtokunta. Suomi on jaettu

yhdeksään tiepiiriin. Tiepiiri vastaa tienpidosta alueellaan Tiehallinnon toimintaperiaatteiden ja -linjojen sekä piirille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tiepiirien tehtävänä on huolehtia tieverkon kunnosta sekä liikenteen turvallisuudesta ja sujuvuudesta sekä kehittämistarpeista. Osa tiepiirien tehtävistä hoidetaan keskitetysti yhden yksikön tai tiepiirien muodostamien kolmen yhteistyöalueen toimesta. Tiehallinnosta säädetään laissa (568/2000) ja valtioneuvoston asetuksessa (659/2000) tiehallinnosta.

Työsuojelun piirihallinto koostuu kahdeksasta työsuojelupiiristä. Työsuojelupiirien kahdeksan työsuojelutoimiston lisäksi piireillä on noin alueellista 20 sivutoimipistettä, joiden sijaintipaikoista päättää kunkin työsuojelupiirin työsuojelutoimisto. Työsuojelupiirien tehtävänä on työsuojelua koskevien säästösten ja määräysten valvonta ja ohjaus. Työsuojeluhallinto on riippumaton valvontatehtävää suorittaessaan. Suomi on ratifioinut Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimuksen numero 81 "Ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa" (1947). Työsuojelupiirien toiminta on työpaikkoihin kohdistuvaa valvonta-, kehittämis- ja asiakaspalvelutyötä, joka on luonteeltaan pääosin kenttätöitä. Työsuojeluhallinnosta säädetään laissa (16/1993) ja asetuksessa (176/1993) työsuojeluhallinnosta.

Aluehallintoviranomaisissa henkilöstövoimien henkilötyövuosina mitattuna on ollut yhteensä 8 055 vuonna 2007. Henkilötyövuodet jakautuvat viranomaisittain seuraavasti: maakunnan liitot 682, lääninhallitukset 1230, TE-keskukset 1902, alueelliset ympäristökeskukset 1991, ympäristölupavirastot 90, työsuojelupiirit 450 ja tiepiirit 703 henkilövuotta.

2.1.3 Nykyiset valtion aluehallintomallit

Yleistä

Aluehallinnon uudistamishankkeen valmistelun yhteydessä tehdyn selvityksen mukaan nykyisessä aluehallinnossa on kaksi moniohjattua mallia, erillisohjattu malli, hajautettu malli sekä erikoistunut ja verkostoitunut aluehallinto. Työ- ja elinkeinokeskukset sekä lääninhallitukset edustavat moniohjattuja

aluehallintoviranomaisia, joissa yhtä viranomaista ohjaavat useat keskushallinnon tahot. Ympäristöministeriön aluehallinto on erillisohjattu malli, jossa ympäristöministeriö on pääasiallinen ohjaaja. Hajautettua aluehallintomallia edustaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, jossa on useita viranomaisia keskus- ja aluetasolla.

Kaikilla näillä voi olla ja onkin piirteitä erikoistuneesta ja verkostoituneesta hallinnosta. Sille tyypillistä on viranomaisten työnjako myös tehtävittäin, ei pelkästään alueellisesti ja yhteistyö eri alueiden viranomaisten välillä.

Valtion nykyisistä aluehallintoviranomaisista monialaisia ovat erityisesti lääninhallitukset sekä työ- ja elinkeinokeskukset. Lääninhallituksia ohjaa tällä hetkellä kahdeksan ministeriötä ja eräät keskusvirastot kokonaisuutena ja resurssiohjauksen kuulussa valtiovarainministeriölle. Työ- ja elinkeinokeskuksia ohjaavat työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, sisäasiainministeriö, Tekes, Evira ja maaseutuvirasto. Työ- ja elinkeinoministeriön kautta välittyvät sekä resurssit että tulostavoitteet. Puhtaasti yhden ministeriön ohjauksessa toimivat tällä hetkellä muun muassa työsuojelupiirit.

Seuraavassa kuvataan tarkemmin eräitä aluehallinnossa käytettäviä ohjausmalleja.

Lääninhallitusten ohjausmalli

Lääninhallituksen yleishallinnollinen johto ja valvonta kuuluvat valtiovarainministeriölle. Lääninhallitus toimii eri hallinnonalojen tehtäviä hoitaessaan asianomaisen ministeriön ohjauksessa ja valvonnassa. Lääninhallitus on erikseen säädetyissä asioissa myös sen keskushallinnon viraston tai laitoksen ohjauksessa, jonka toimialaan kuuluvia tehtäviä se hoitaa.

Valtiovarainministeriö hyväksyy lääninhallituksen keskeiset yleishallinnolliset tulostavoitteet neuvoteltuaan lääninhallituksen kanssa. Muut ohjaavat ministeriöt ja keskusvirastot hyväksyvät lääninhallituksen asianomaisen tulosalueen keskeiset tavoitteet.

Lääninhallitusta johtaa maaherra, joka vastaa lääninhallituksen tulostavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan tuloksellisuudesta. Maaherran nimittää tasavallan presidentti.

Lääninhallituksen sosiaali- ja terveystieteiden osaston, sivistysosaston, poliisiosaston ja pelastusosaston osastopäällikön nimittää asianomainen ”substanssiohjaava” ministeriö. Lääninhallituksella on johtoryhmä.

Lääninhallitus on päällikkövirasto, jossa viraston sisäinen toimintavapaus on suuri. Viraston jakautuminen toimialoihin ja osastoihin on säädelty. Viraston johto päättää toimintamäärärahojen jakautumisesta eri osastoille ja vastaa tulostavoitteiden toteutumisesta kokonaisuutena. Osastot/toimialat saavat käyttöönsä hankekohtaisia ja käyttökohteeltaan määrättyjä määrärahoja, joiden suuntaamisesta osastot vastaavat ja joita virasto hallinnoi tiliteknisesti. Substanssiministeriö tai keskusvirasto antaa tarvittavia yksityiskohtaisia menettelytapaohjeita.

Työ- ja elinkeinokeskusten ohjausmalli

Työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista annetun lain (796/2008) mukaan keskuksen yleishallinnollinen ohjaus ja valvonta kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle. Työ- ja elinkeinoministeriö, sisäasiainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Tekes, Evira ja maaseutuvirasto ohjaavat keskuksen toimintaa omalla toimialallaan. Työ- ja elinkeinoministeriö sovittaa yhteen ohjauksen.

Työ- ja elinkeinokeskuksella on johtaja, joka johtaa keskuksen toimintaa ja vastaa työ- ja elinkeinoministeriön sille asettamien tulostavoitteiden saavuttamisesta. Johtajan nimittää valtioneuvosto. TE -keskuksen muut virkamiehet nimittää sekä työsopimussuhteisen henkilöstön ottaa keskus. TE -keskuksella on johtoryhmä.

Viraston jakautuminen toimialoihin, osastoihin tai prosesseihin on säädelty ja yleinen organisoituminen heijastaa keskustason organisoitumista. TE- keskuksessa on vastuualueet työllisyyttä ja yrittäjyyttä, innovaatioita ja kansainvälistyvää liiketoimintaa sekä maaseutua ja energiaa varten. Lisäksi TE -keskuksessa on vastuualueet yhdistäviä ja muita yksiköitä.

Ympäristökeskusten ohjausmalli

Alueelliset ympäristökeskukset ovat yleishallinnollisesti ympäristöministeriön ohjauksessa, mutta vesivarojen käyttö- ja hoitotehtävien osalta maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa. Toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä tulossopimukset laaditaan kummankin ministeriön toimialan osalta samanaikaisesti mutta erillisinä asiakirjoina. Alueelliset ympäristökeskukset käyvät tulosneuvottelut erikseen kummankin ohjaavan ministeriön kanssa.

Tiepiirien ohjausmalli

Liikenne- ja viestintäministeriö ohjaa Tiehallintoa ja asettaa sille virastotasoiset tulostavoitteet. Tiehallinnossa on strategiseen ohjaukseen ja tulosohjaukseen keskittyvä pääkonttori ja yksitoista tulosyksikköä. Pääkonttorin edustajat käyvät tulosneuvottelut ministeriön kanssa. Tiehallinnon pääkonttori asettaa tulostavoitteet Tiehallinnon tulosyksiköille. Tulosyksiköitä ovat yhdeksän tiepiiriä, asiantuntijapalvelut -yksikkö ja liikennekeskus. Tiepiirit vastaavat alueensa tienpidosta. Tiehallinnon pääjohtaja käy tulosneuvottelut tiepiirien tiejohtajien kanssa. Tiehallinnossa on käytössä tulospalkkausjärjestelmä.

2.1.4 Aluehallinnon tehtävät

Tehtäväryhmät

Aluehallinnon keskeisten viranomaisten eli lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, ympäristökeskusten, tiepiirien, työsuojelupiirien, maakunnan liittojen ja metsäkeskusten tehtävät voidaan jakaa niiden luonteen mukaan viiteen eri tehtäväluokkaan: strategiset kehittämistehtävät, ohjaustehtävät, täytäntöönpanotehtävät, täytäntöönpanon valvonta ja oikeusturvatehtävät.

Strategisiksi kehittämistehtäviksi voidaan lukea alueelliset strategiat, alueelliset kehittämistehtävät, suunnittelutehtävät ja muut kehittämistehtävät. Ohjaustehtäviin kuuluvat tulosohjaus, informaatio-ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö sekä muut ohjaustehtävät. Täytäntöönpanotehtäviä ovat palvelujen hankkiminen ja palvelujen tuottaminen, joka voidaan jakaa edelleen päätöksiin, rekisteröinti-

tiin ja asiakaspalvelutehtäviin sekä muihin täytäntöönpanotehtäviin. Täytäntöönpanon valvontatehtäviin kuuluvat tarkastukset ja valvontatehtävät. Valvontatehtävät voidaan jakaa edelleen alaisen hallinnon valvontaan, kuntien valvontaan, yksityisten palvelutuottajien valvontaan ja muihin valvontatehtäviin. Oikeusturvatehtävät ovat pääosin kantelujen ja valitusten käsittelyä.

Täytäntöönpanotehtävät ovat suurin ryhmä kaikista edellä mainittujen aluehallinnon viranomaisten tehtävistä niin tehtävänimikkeiden kuin niihin sitoutuvien henkilötyövuosien osalta. Strategiset kehittämistehtävät, joihin kuuluvat mm. rakennerrahastotehtävät, ovat toiseksi suurin tehtäväryhmä. Täytäntöönpanon valvonta on kolmanneksi suurin tehtäväryhmä. Neljäntenä tehtäväryhmänä ovat ohjaustehtävät. Pienin tehtäväryhmistä on oikeusturvatehtävät. Kaikilla viranomaisilla ei ole tehtäviä kaikissa tehtäväryhmissä.

Edellä mainituille aluehallinnon viranomaisille säädetyistä tehtävistä säädetään asianomaisissa erityislaeissa sekä valtioneuvoston, tasavallan presidentin ja ministeriöiden asetuksissa ja päätöksissä. Lakeja, jotka sisältävät säännöksiä näille viranomaisille kuuluvista tehtävistä, on noin 250 ja asetustason säädöksiä arviolta saman verran.

Aluehallinnon tehtävien painottuminen viranomaisittain

Maakunnan liittojen tehtävät ovat pääosin kehittämistehtäviä, joiden osuus on 92 % kaikista tehtävistä. Ohjaustehtävien osuus on 8 %.

Lääninhallitusten tehtävistä 30 % on ohjaustehtäviä ja 28 % täytäntöönpanotehtäviä. Strategisten kehittämistehtävien osuus on 16 % ja oikeusturvatehtäviä on samoin 16 % kaikista tehtävistä.

TE- keskusten tehtävistä kaikkein suurin osa, 37 %, on strategisia kehittämistehtäviä. Täytäntöönpanotehtävien osuus on 33 %, täytäntöönpanon valvontatehtävien osuus on 19 % ja ohjaustehtävien osuus on 8 %. Oikeusturvatehtäviä TE- keskuksilla on 3 %.

Ympäristökeskusten tehtävistä suurin osa, 63 %, on täytäntöönpanotehtäviä. Ohjaustehtäviä on 16 % tehtävistä. Täytäntöönpanon valvontatehtävien osuus on 14 %. Strategisia

kehittämistehtäviä on 5 % ja oikeusturvatehtäviä 2 %.

Ympäristölupavirastojen tehtävät ovat täytäntöönpanotehtäviä.

Tiepiirien tehtävistä on 38 % täytäntöönpanotehtäviä ja niiden valvontaa on 23 % tehtävistä. Ohjaustehtävien osuus on 20 %. Strategisten kehittämistehtävien osuus on 19 %.

Työsuojelupiirien tehtävät painottuvat täytäntöönpanon valvontatehtäviin, sillä niiden osuus on 96 % kaikista tehtävistä. Täytäntöönpanotehtävien osuus on 4 %.

Strategisia kehittämistehtäviä on eniten maakunnan liitoilla ja TE- keskuksilla, ohjaustehtäviä ja täytäntöönpanotehtäviä lääninhallituksilla ja alueellisilla ympäristökeskuksilla, täytäntöönpanon valvontaan liittyviä tehtäviä työsuojelupiireillä ja TE- keskuksilla sekä oikeusturvatehtäviä lääninhallituksilla.

Valtion aluehallintoviranomaisten erikoistumistehtävät

Valtion aluehallintoviranomaiset hoitavat joitakin tehtäviä erikoistuen koko maassa tai useamman viranomaisen alueella. Tällaisista tehtävistä kuvataan seuraavassa eräitä.

Lääninhallitukset hoitavat tehtäviä erikoistuen siten, että Itä-Suomen lääninhallitukselle kuuluvat valtakunnallinen maistraattien kehittäminen ja tulosojaus (Lapin, Oulun ja Itä-Suomen läänien alueella), työajanseuranta- ja järjestelmän kehittämistyö, lääninhallitusten ja maistraattien palkkausjärjestelmien kehittäminen- ja ylläpitotyö, Etelä-Suomen lääninhallitukselle kuuluvat mm. yhteispalvelun kehittäminen, lupa- ym. palveluiden sähköistämisen, lääninhallinnon tilivirastotehtävät, useamman kuin yhden kihlakunnan alueella toimeenpantavan rahankeräyksen lupa, eläin-koelautakunta, perintätoimistojen luvat ja valvonta sekä rahanpesulain mukainen valvonta, Oulun lääninhallitukselle kuuluvat peruspalveluiden arvioinnin kehittäminen ja Länsi-Suomen lääninhallitukselle venerekisterin tietotekninen hoito sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuhteen (KASTE) toimeenpanoon liittyvät valtionavustusten hallinnointi-, maksatus- ja valvontatehtävät.

Osa ympäristökeskuksista on erikoistunut hoitamaan niille alueellistettuja valtakunnallisia ohjaus- ja asiantuntijatehtäviä. Uudenmaan ympäristökeskuksessa hoidetaan meluasioita, Pirkanmaan ympäristökeskuksessa jätehuollon tuottajavastuutehtäviä, Keski-Suomen ympäristökeskuksessa ympäristökasvatusta ja -valistusta, Lounais-Suomen ympäristökeskuksessa kalankasvatuksen ympäristönsuojelua, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa turvetuotannon ympäristöasioita, Lapin ympäristökeskuksessa arktisia asioita ja Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksessa metsäteollisuuden ympäristökysymyksiä.

Ympäristörakennuttamista ja patoturvallisuustehtäviä on keskitetty joihinkin ympäristökeskuksiin. Koko hallinnonalan tiedonhallinnon palveluja hoidetaan Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa ja henkilöstö- ja taloushallinnon tukipalveluja Etelä-Savon ympäristökeskuksen yhteydessä olevassa ympäristöhallinnon palveluyksikössä.

Tiepiirien tehtävistä muutamia tehtäviä hoidetaan erikoistumistehtävinä. Näitä ovat esimerkiksi asiakaspalveluyksikkö Hämeen tiepiirissä neuvonnan ja lupien osalta, lauttoiminta Turun tiepiirissä, vahingonkorvausasiat Lapin tiepiirissä, telematiikka ja raja-aluekysymykset Kaakkois-Suomen tiepiirissä sekä hoidon ja ylläpidon kilpailuttaminen Oulun, Savo-Karjalan ja Hämeen tiepiireissä.

Työsuojelupiirit hoitavat erikoistumistehtäviä siten, että Uudenmaan työsuojelupiirille kuuluu mm. ns. tilaajavastuulain valvonta koko maan alueella ja VR:n liikkuvan henkilöstön työolosuhteisiin liittyvä työsuojeluvälvonta koko maan alueella. Lisäksi Uudenmaan työsuojelupiiri hoitaa satamien työsuojeluvälvonnän Kaakkois-Suomen työsuojelupiirin alueella. Hämeen työsuojelupiirin erikoistumistehtävänä on panostajan pätevyyskirjojen (panostajalaki 219/2000, 2 §) myöntäminen. Lisäksi Hämeen työsuojelupiirin tehtäviin kuuluu työsuojelupiirien henkilöstön yhteisen koulutuksen suunnittelu ja toteutus, työsuojelupiirien yhteinen viestintä, työsuojelupiirien yhteisten julkaisujen laadinta, painatus ja myynti, työsuojelunäyttely TAPS-rekisterin ylläpito, työsuojelupiirien yhteisen tietoverkon ylläpito sekä eräitä hen-

kilöstöhallinnon erityistehtäviä. Keski-Suomen työsuojelupiirin erikoistumistehtävänä on sisävesiliikenteen ja ahtaustyön valvonta sisävesialueella lukuun ottamatta Pohjois-Suomen työsuojelupiirin aluetta.

Myös TE-keskusten tehtävistä muutamia hoidetaan erikoistuen koko maassa. Esi-merkkinä tästä voidaan mainita maahanmuuttoaasioista elinkeinonharjoittajan oleskelulupa-asiat, joita hoidetaan keskitetysti Uudenmaan TE-keskuksessa. Tilivirasto- ja tietohallinnon kehittämispalvelut on keskitetty Mikkelin toimipisteeseen. Tietohallinnon asiantuntijat työskentelevät eri puolilla maata. Tekesin palveluja tarjotaan innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta – vastuualueen taholta. Klusterihankinnat on keskitetty muutamaa toimipisteeseen. Maakuntien yhteistyöasiakirjojen valmisteluun liittyvät ja muut yhteistä koordinaatiota vaativat tehtävät on keskitetty suuralueittain. Raja-alueohjelmien hallinnointi on myös keskitetty. Suomen lähialueyhteistyö on vastuutettu kutakin lähialuetta maantieteellisesti lähimpänä olevalle TE-keskukselle.

Asiakasryhmät

Merkittävimmät asiakasryhmät TE-keskuksilla ovat yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat sekä kunnat ja kansalaiset; lääninhallituksilla kunnat sekä yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat; alueellisilla ympäristökeskuksilla näiden lisäksi myös kansalaiset. Tiepiireillä merkittävimpinä asiakasryhmä on yhteiskunta kokonaisuutena, ja muita merkittäviä asiakasryhmiä ovat yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat sekä kansalaiset. Työsuojelupiirien ja metsäkeskusten merkittävimmät asiakasryhmät ovat yritykset ja yhteisöt sekä metsäkeskuksilla lisäksi yksityiset elinkeinonharjoittajat. Maakunnan liittojen merkittävimmät asiakasryhmät ovat kunnat, yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat ja muu aluehallinto.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Yleistä Pohjoismaista

Aluehallinto Pohjoismaissa koostuu valti- onhallinnon yksiköistä ja kuntaperusteisista alue- ja paikallishallinnon yksiköistä. Pohjoismaille on yhteistä kunnallisen itsehallin- non pitkä perinne ja vahva asema. Kunnat vastaavat suurimmasta osasta hyvinvointi- ja peruspalveluja ja siten kansallinen hyvin- vointipolitiikka on painotetusti kuntien vas- tuulla. Kunnallisella tuloverolla on kuntien rahoituksessa huomattava asema. Kuntia on lukumääräisesti paljon, mutta ne ovat keski- määrin maantieteellisesti suuria. Tanskassa hallintouudistus on vähentänyt kuntien mää- rää huomattavasti.

Pohjoismaissa on lääneillä pitkä ja vahva historia. Tanskassa lopetettiin vuoden 2007 hallintouudistuksessa maakuntaläänit. Läänit ovat olleet valtion keskushallinnon edustajia kattavine toimivaltuuksineen ja tätä perinnet- tä ne kantavat Norjassa, Ruotsissa ja Suo- messa edelleen. Lääninhallinto hoitaa ohjaus- , valvonta- ja kehittämistehtäviä alueillaan. Siltä osin kuin aluehallinto vastaa valvonnas- ta, valvonnan päämäärässä korostuu kansa- laisten yhdenvertaisuuden takaaminen ja toimintavarmuus. Aluehallinnon virastojen ohjaus ja valvonta perustuvat tulossopimuk- siin ja tulosohtauksen käytäntöihin. Käytän- nöt ovat poikkeuksellisen yhtenevät Poh- joismaissa. Ohjauksen ja valvonnan tavoit- teena on taata tuottavuus, tehokkuus, vaikut- tavuus ja laatu julkisissa toiminna. Suomessa ministeriöt vastaavat pääosin valtion aluehal- linnon ohjauksesta. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa ohjauksen pääpaino on keskushal- linnon vahvoissa asiantuntijavirastoissa.

Alueellisessa kehittämisessä korostuu Poh- joismaissa maakuntapohjaisuus ja kehittä- mistehtäviä on pyritty siirtämään valtionhal- linnolta itsehallinnolliselle maakuntahallin- nolle. Aluekehittäminen noudattaa kuitenkin osaltaan valtion sektorihallintoa. Tämä näkyy vastuorganisaatioiden suurena määränä.

Pohjoismaissa vaalit ovat kansalaisten en- sisijainen vaikuttamiskanava. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa maakuntien päättävät elimet valitaan suoralla kansanvaalilla. Suo- messa maakunnallinen vaali on käytössä vain Kainuun maakunnassa. Muissa maakunnissa

maakuntien liittojen päättävät elimet valitaan kunnanvaltuustoissa. vaalitapaan vaikuttaa ensi sijassa aluehallintojen tehtävien erilai- suus. Alue-kehittämistehtävät ovat olleet Pohjoismaissa viimeisen vuosikymmenen ai- kana merkittävien organisatoristen muutosten kohteena. Tehtäviä on siirretty kunta- ja val- tio-organisaatioiden välillä ja hallinto- järjestelmien sisällä. Keskitetyistä aluekehit- tämisestä on siirrytty monitahoiseen malliin. Laaja osallistuminen koskee viranomaisia ja käytännön toteutuksesta vastaavia yksityisiä ja julkisia organisaatioita.

Erityisesti avoimuus ja hallinnon läpinäky- vyys koetaan pohjoismaisena menestysta- rinana. Se näkyy kaikkien Pohjoismaiden hallintojen pyrkimyksenä parempaan tiedot- tamiseen, laajana asiakirjajulkisuutena, kat- tavana valitusoikeutena ja mahdollisuutena saada apua oikaisupyyntöihin.

Norja

Nykyinen hallitus tähtää vuonna 2010 to- teutuvaan alue- ja kuntatason uudistukseen. Maakuntien uusjako perustuu vapaaehtoisuu- teen ja maakunnat ovatkin päätyneissä en- nemmin erilaisiin yhteistyöjärjestelyihin kuin varsinaisiin liitoksiin. Yhteistyötä johtamaan ja koordinoimaan on perustettu maakuntien edustajista koostuvia alueneuvostoja. Alue- ja kuntaministeriö yhdessä kuntaliiton kanssa toteutti vuonna 2003–2005 kehittämishank- keen, jossa arvioitiin kuntalähtöisesti muu- tostarpeita kuntarakenteessa ja jonka tavoit- teiksi asetettiin vahvempi paikallisdemokra- tia ja elinvoimaisemmat kunnat. Merkittävin tulos oli se, että kaikilla kunnilla ei tarvitse olla samoja tehtäviä, vaan tehtävät valikoitu- vat alueellisten ja yhteiskunnallisten tarpei- den mukaan. Osaltaan tehtävien siirto alueel- lisille toimijoille on herättänyt kritiikkiä; alu- eellistettu hallinto ei aina tarkoita, että kaikki alueet ja niiden toimijat tulevat kuulluksi yh- täläisesti. Toiseksi, kehitys usein viittaa alu- eelliseen eriytymiseen ja erikoistumiseen, ja siten edellyttää aluetason toimijoilta uuden- laisia valmiuksia kuten strategista suunnitte- lua ja voimavarojen jakamista.

Maakuntasuunnitelmajärjestelmän kautta maakuntien asemaa on pyritty vahvistamaan aluekehittämisessä ja huomioimaan alueelli-

set erot. Maakuntasuunnitelmien sitovuutta on pyritty lisäämään, koska suunnitelma nähdään koordinointi-instrumenttina valtion keskushallinnon, valtion aluehallintoviranomaiset, asiantuntijavirastojen ja kuntasektorin välillä.

Tulosohjausta sovelletaan sekä valtion virastoihin ja hallitukseen että ministeriön alaisuudessa toimiviin aluetason yksiköihin. Ministeriöt tekevät vuosittaiset tulosopimukset alue- ja paikallisyksiköiden ja virastojensa kanssa. Valtion ja kuntien välinen tulosneuvottelusopimuskäytäntö alkoi Norjassa koekieluna 2001 joka on nyttemmin vakiinnutettu. Sopimuksessa neuvotellaan valtion ja kuntien välinen tehtävänjako sekä taloudelliset ja poliittiset tavoitteet kuntasektorille. Neuvottelujärjestelmän myötä kuntien toimintavapaus tehtävien ja niiden toteuttamistapojen suhteen on kasvanut. Neuvottelujärjestelmä on vakauttanut taloutta ja vähentänyt valtion yksityiskohtaista ohjausta.

Ministeriöt ovat suhteellisen pieniä kun taas keskusvirastot merkittäviä toimijoita. Jännitteitä lääninhallinnon ja maakunnallisen hallinnon välillä on pyritty vähentämään uusilla yhteishallintojärjestelyillä ja tehtäväjako kuntien ja alueellisen tason välillä on tehty suhteellisen joustavaksi. Aluepolitiikkaa luonnehtii tavoite nykyisen yhdyskuntarakenteen säilyttämisestä ja tasa-arvoisten elinolosuhteiden varmistaminen maan kaikissa osissa. Aluepolitiikkaa onkin sävyttänyt kah-tiajako syrjäseutujen aluepolitiikkaan ja muuhun aluepolitiikkaan.

Kommunal-og regionaldepartementet vastaa alue- ja maaseutupolitiikasta, paikallishallinnosta, paikallishallinnon rahoitusky-symyksistä ja vaalien järjestämisestä. Muut ministeriöt toteuttavat alueellisesti painottuneita policyja alueorganisaatioidensa kautta ja monet taloudelliseen kasvuun, työllisyyteen, yritystoimintaan, asumiseen ja hyvinvointiin tähtäävät policyt on yhdistetty aluepolitiikkaan. Maakuntahallinto vastaa aluepolitiikasta aluetasolla.

Stortinget päättää vuosittain maksimi- ja minimitasot kunta- ja aluetason verotukselle. Lääninhallinto ja maaherrat toimivat Fornyingsog administrasjonsdepartementet, in, Statsforvaltningsavdelingen -yksikön ohjauksessa. Lääninhallinto on muiden pohjoismai-

den tapaan monialainen viranomainen, joka on usean ministeriön sektoriohjauksessa. Kuntien ohjaus ja valvonta on suurelta osin delegoitu lääninhallinnolle. Ministeriöt ovat delegoineet lähes kaikki kuntia koskevat valvonta- ja ohjaustehtävät läänitasolle.

Ruotsi

Ruotsissa ministeriöt ovat suhteellisen pieniä ja keskusvirastot merkittäviä toimijoita. Maakuntahallinnon asemaa on pyritty vahvistamaan kun taas lääninhallintoa on heikennetty ja tehtäviä on siirretty peruskunnilta maakuntahallinnolle. Tehtävänjaon muutokset ovat vähäisempiä kunta- ja valtiosektorin välillä kuin Norjassa tai Tanskassa. Samalla tehtävämuutokset ovat olleet haastavampia.

Kuntayhteistyötä on useissa eri muodoissa: kuntayhtymiä, yhteisiä viranomaisia, taloudellisia yhteisöjä, osakeyhtiöitä ja säätiöitä. Haasteet ovat tulleet erityisesti sektorilainsäädännöstä, joka on hankaloittanut pitkäaikaisten ja laajapohjaisten yhteistyömuotojen toteuttamista. Valtionohjaus ja -valvonta ovat heikentyneet uusien organisaatiomuotojen johdosta. Demokraattiset ohjauskeinot ovat heikentyneet erityisesti osakeyhtiöiden ja yhteisöjen kohdalla.

Kokemuksia tehtävien keskittämiseen aluetasolla on haettu Västra Götalandista: kolme lääninä yhdistettiin vuonna 1998, ja samassa poliisin, läänin työllisyyslautakunta ja veroviranomaisten aluejako täsmäytettiin perustettuun lääninhallintoon. Vastuu aluekehittämisestä siirrettiin lääninhallitukselta maakunnalle.

Aluekehittämistä ovat sävyttäneet kaupungistuminen ja demografinen keskittyminen, kaupunki-maaseutujako sekä vastakkainasettelut keskisuurten ja suurten kaupunkien välillä. Aluekehittämiskeskustelussa painoa ovat saaneet työmarkkina-alueet. Näitä aluejaotuksia on vaadittu sovellettavaksi kehittämiskeinojen ja -policyjen valinnassa, mutta myös aluehallinnon järjestämisessä. Kansallisessa aluepolitiikassa keskeinen instrumentti ovat ohjelmat, jotka kehitettiin alueellisten kasvusopimusten pohjalta. Ohjelmissa korostetaan toimintatapana hajautettua hallintoa ja kumppanuutta. Keskeinen strategia on edistää kestävästä kasvusta, työllisyyttä ja yrittäjyyttä.

tä alueiden omista lähtökohdista. Alueiden kehittämiseen tähtäävien ohjelmien hallinnoinnista vastaavat lääninhallitukset, valtion virastot ja alueelliset itsehallinto- ja yhteistyöelimet. Ministeriötasolla yleinen vastuu aluekehittämisestä on Näringsdepartementetillä.

Aluetasolla tärkeimmät toimijat ovat maakäräjät ja läänit. Seudullinen kehittämistyö jakautuu periaatteessa kahteen osaan. Kehitystehtävistä huolehtivat maakäräjät ja kunnat. Viranomaistehtävät ovat lääninhallitusten vastuulla. Alueilla on suoraan valittu alueellinen päätöksentekelin, maakäräjien valtuusto. Alueellinen yhteistyöorganisaatio johtaa ja koordinoi kehitystyötä alueellaan, laatii oman aluekehitysohjelman ja alueellisen kasvun ohjelman, hallinnoi alueellista kehitysmäärärahaa, päättää valtiontuesta alueellisille kulttuurilaitoksille ja antaa lausuntoja EU:n rakennerahastojen tavoitteista. Myöhemmin aluekunnille mahdollisesti siirtyä useampia tehtäviä.

Keskeinen ongelma on ollut EU:n rakennerahasto-ohjelmien heikko yhteensopivuus valtionhallinnon rakenteiden kanssa. Lääninhallitukset eivät ole täysin onnistuneet koordinoitavissaan EU-varojen osalta. Kunnat ovat Ruotsissa pitkälti vastanneet alueellisesta suunnittelusta ja paikallisten hankkeiden rahoittamisesta. Kolmanneksi, valtion virastohallinnon aluejako ei kaikilta osin ole kohdannut alueellisia erityistarpeita, ja virastojen päättämä EU-rahoitus ei ole soveltunut alueiden erilaisiin tarpeisiin. Lisäksi rahoituspäätösten valmistelua on hankaloittanut monien virastojen poikkeava aluejako lääninhallituksista ja maakäräjistä.

Toinen selvä kehityspolku on ollut hallintoviranomaistehtävien siirto asiantuntijaorganisaatioille. Osa näistä on perustettu ainoastaan rakennerahastotehtävää varten tai tietyn rahaston hallinnointiin. Ruotsissa sosiaalirahaston hallinnoinnista vastaa ESF-Rådet, joka toimii arbetsmarknadsdepartementet:in ohjauksessa. Useimmat näistä erityisorganisaatioista ovat alueellisia asiantuntijaelimiä.

Ruotsissa yleisvastuu alue- ja kuntahallinnosta on valtiovarainministeriöllä. Ministeriön tehtäväkenttä on laaja verrattuna muihin Pohjoismaihin ja se on Ruotsin ministeriöistä suurin. Ministeriön alaan kuuluvat aluehal-

linnon osalta lääninhallitukset, maakunnat ja kunnat. Muut sektoriministeriöt ohjaavat lääninhallintoa niiltä osin kun asiat koskevat niitä.

Osaltaan myös Regeringskansliet kantaa vastuu aluehallinnon organisaatioiden yleisestä johtamisesta ja koordinoinnista. Valtion asioita alue- ja paikallistasolla valvoo, ohjaa ja ohjeistaa noin 70 keskushallinnon viranomaista ja 21 lääninhallitusta. Regeringskanslietillä on keskeinen koordinoijan rooli. Lait, asetukset ja viranomaiskohtaiset säännökset luovat yleiset raamit tulosohjaukselle. Tarkempien tulossopimusten sisältö on kunkin hallinnonalan päätettävissä. Kuntien ohjauksessa on menty osaltaan yleiseen tulos- ja tavoiteohjaukseen, jossa tärkeänä instrumenttina ovat edelleen yleiset valtiontuet.

Ruotsissa on kokeiltu aluehallinnossa ns. prosessinäkökulmaa, jossa pyritään sektorihallinnon toimet yhdistämään yhdeksi asiakasprosessiksi. Viranomaiset vastaavat asiasta yhdessä ja asiakas voi toimia yhden kontaktihenkilön kautta. Samankaltaisia ns. 'yhden luukun' palveluja on Ruotsissa toteutettu aluetasolla aluekehittämisessä, siirtolaispolitiikassa ja elinkeinopolitiikassa.

Tanska

Tanskassa toteutettiin merkittävä kuntauudistus vuonna 2007. Uudistus muutti hallinnon tyystin: kuntien määrä laski 290:sta 98:een. Merkittävä uudistus oli viiden regionin perustaminen vuonna 2007. Samalla lopetettiin 14 maakuntalääniä. Tavoite oli saavuttaa suurtuotannon etuja paikallistasolla ja keventää väliportaan hallintoa.

Ministeriöillä on keskeinen asema politiikkalohkojen strategisena ohjaajana. Vuoden 2007 uudistuksen jälkeen Tanska poikkeaa muista Pohjoismaista selvemmin. Kunnat vastaavat sosiaalivakuutusetuojen hallinnosta, kun muissa nämä ovat valtion viranomaisten tehtävä. Toinen suuri tehtäväalue on työnvälitys, josta Tanskassa vastaavat kunnat ja muissa pohjoismaissa valtio.

Tanskan kuntien välisen yhteistyön perustaksi on otettu vähintään 30 000 asukas pohja. Kuntia on kannustettu pysyvään yhteistyöhön työllisyysasioissa, sosiaalipalveluiden tarkastuksessa, erityisopetuksessa, luonnonsuojel-

lussa ja ympäristöasioissa. Organisoitimuotoina ovat sopimukset ja tilaaja-tuottaja -mallit sekä yhtymät ja yhtiöt.

Regioneilla on kolme päätehtävää. Ne ovat terveydenhuolto, alueellinen kehittäminen ja kuntien omistamien sosiaali- ja opetuslaitosten ylläpito. Kutakin regionia johtaa regionsråd, jossa on 41 vaaleilla valittua alueen edustajaa. Regionien palveluksessa on noin 110 000 työntekijää.

Aluekehittämistä luonnehtii aluesuunnittelun vahva asema ja kaupunki-maaseutu-ulottuvuus. Poikkeavaa muihin Pohjoismaihin on se, että Tanska leikkasi aluepolitiikan kansallista rahoitusta 1990-luvun alussa, ja aluetuet määrittyvät pitkälti EU:n rakennerahasto-ohjelmien rahoitustarpeiden mukaan.

Aluekehittämisessä ministeriötasolla merkittävimmät ovat mukana Økonomi- og Erhvervsministeriet ja Indenrigs- og Sundhedsministeriets. Aluekehittämistoimista yleisvastuu kansallisella tasolla on keskitetty pitkälti Økonomi- og Erhvervsministerietin alaiseen asiantuntijavirastoon. Viraston rooli aluekehittämisessä on kansallisen tason ohjeistus, toimenpiteiden analysointi ja EU:n rakennerahastojen koordinointi. Aluepoliittinen ministerivaliokunta koostuu kahdeksasta ministeriöstä ja sihteeristönä toimii Økonomi- og Erhvervsministeriet. Valiokunta koordinoi kansallisia aluekehittämistoimia ja kehittämisstrategioita. Økonomi- og Erhvervsministerietin alaisuudessa toimii Danmarks Vækstråd, joka koordinoi ja yhteensovittaa alueellisia, kansallisia ja EU:n tukimuotoja ja kehittämisstrategioita. Se koordinoi alueellisten kehittämissuunnitelmia ja vastaa näiden sopivuudesta EU:n aluekehittämisohjelmien tavoitteisiin.

Aluekehitystehtävät ovat maakuntien tehtävä. Tehtävä on ensisijaisesti maakunnan strategisen kehittämissuunnitelman laatimista ja työllisyysstrategian, ja suunnittelu kattaa laajalti julkiset toimet alueella. Aluekehittäminen rahoitetaan valtion ja kuntien keskinäisellä rahoituksella.

EU-varojen hallintovastuu keskitettiin kokonaan valtiolle: yleinen hallinnointi ja maksatus siirtyivät rakenneuudistuksessa Erhvervs- og Byggestyrelsen:in, joka on Økonomi- og Erhvervsministeriet:in ohjaama asiantuntijavirasto. Keskitämisellä tavoiteltiin

parempaa kokonaiskuvaa ja yhtä vastuuta-hoa.

Rakenneuudistuksessa alueet menettivät oikeuden veronkantoon. Regionit saavat vuosittaisen rahoituksen valtion ja kuntien kanssa tehtyjen sopimusten perusteella eri tehtäviä varten. Tärkeimpänä tulolähteenä on valtion verotuksen yhteydessä perittävä noin kahdeksan prosentin ”terveysvero”.

Indenrigs- og Sundhedsministerietin vastuulla on kunta- ja aluelainsäädäntö, kunnallispoliittinen suunnittelu sekä yleiset kysymykset koskien kuntien ja regionien organisaatiota, hallintoa ja valvontaa. Kumpikin ministeriö osallistuu kuntien ja regionien taloussuunnitteluun ja verovalmisteluun. Finansministeriet vastaa regionien ja kuntien taloudellisista puitteista, valtionavuista ja julkisen sektorin kehittämisestä. Vastaavasti uudet viisi Regionale statslige kontorer toimivat Indenrigs- og Sundhedsministerietin ohjauksessa. Nämä viisi toimistoa korvasivat lääninhallinnon ja maaherrojen tehtävät niiltä osin kun tehtäviä ei siirretty Regionille tai kunnille. Kontoreiden päätehtävät ovat perhe- ja kansalaisoikeuskysymykset, lakineuvonta ja oikeusapu. Ne sijoittuvat regionien pääpaikoille.

Tulosohjaus kattaa valtion yksiköt muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Valtiovarainministeriö on julkaissut ohjekirjaisen ”Kontrakstyring i staten”, jossa kuvataan tulosohjausprosessi vaiheineen. Tanskan tulosohjauksessa on siirrytty sektorikohtaisiin, detaljoituihin sopimuksiin. Muutosta tulosopimuskäytännössä on edesauttanut politiikka, jossa ovat korostuneet pyrkimys palvelutehtävien desentralisointiin. Lisäksi kunnilla on ollut halu luopua yleisestä tulossopimisen mallista. Toisaalta, Tanskassa desentralisointi ja tulossopimusten laajempi sisältö ovat lisänneet kuntiin kohdistuvaa sääntelyä, erityisesti erityislakeja ja -normeja.

Uudistuksen jälkeen kunnat ovat saaneet vapaammin priorisoida tehtäviään ja valita toteuttamistavat. Kuntatason yhteistyö- ja palvelujen tuottamistavat ovat kuntien päätettävissä. Maan aluehallinnossa vaikutukset ovat vielä selkeämmät. Osa tehtävistä jaettiin valtion sektoriviranomaisten ja kuntien välillä. Merkittävänä osana tätä muutosta terveydenhoito siirtyi viiden regionin vastuulle, ja

ohjauksesta vastaavat suorilla vaaleilla valitut poliitikot. Terveystieteiden rahoituksesta vastaavat valtio ja kunnat yhdessä.

Viro

Aluehallinnolta puuttuu yhtenäinen ja itsenäinen hallinnon toimija. Aluehallinnossa yhtyy paikallisen politiikan koordinoiti ja valtion hallinnonalojen politiikkaohjelmien toteutus ja niiden keskinäinen yhteys. Hallintoaluejako perustuu maakuntiin, kaupunkihin ja kuntiin. Maakuntajaosta päättää eduskunta kun taas kuntajaosta päättää hallitus. Aluetasolla kuntien yhteistyö toimii maakunnallisten kuntaliittojen kautta. Näiden tehtävät ovat hallinnon hajautuksen edistäminen, informaation vaihto, palvelujen tarjoaminen ja edunvalvonta maakunnan kestävästä kehityksen edistämiseksi.

Valtionhallinnon tehtäviä toimeenpannaan alueellisella tasolla sekä hallinnonaloittain substanssiministeriöiden alaisten piiriviranomaisten kautta, että lääninhallitusten kautta, jotka täyttävät monialaisia tehtäviä alueellisesti.

Virossa on 227 kaupunkia ja kuntaa. Kuntien lukumäärä maakunnissa vaihtelee 5 – 24 välillä. Puolessa kunnista on alle 2000 asukasta. Maakuntia on 15, jotka vastaavat Suomen läänejä. Niissä kussakin on maaherran johtama lääninhallitus, joka kuuluu sisäministeriön hallinnonalalle. Sisäministeriö koordinoi lääninhallitusten toimintaa ja valvoo lääninhallitusten tehtävien suorittamista yhteistyössä substanssiministeriöiden kanssa. Kunnat voivat kuulua maakunnallisiin kuntaliittoihin.

Maaherra edustaa valtion etua maakunnassa ja huolehtii maakunnan kehityksestä sekä täyttää yhtäältä keskushallinnon hänelle annettuja tehtäviä ja toisaalta koordinoi kuntien yhteistyötä maakunnassa. Maaherra raportoi toiminnastaan alueministerille. Maaherran tehtävistä ja erityisesti kuntien toiminnan valvontaoikeuksista on säädetty laissa. Lääninhallitusten eri hallinnonalojen tehtävät on mainittu hallinnonalojen substanssilainsäädännössä. Lääninhallituksen toimipaikan ja organisaation vahvistaa alueministeri.

Kuntaliittojen tehtävät ovat rajatumpia kuin maakunnan liitoilla Suomessa. Maakunnalli-

set kuntaliitot voivat jäsenkuntien suostuksella hoitaa kunnille kuuluvia tehtäviä. Yleisimmin tämä tapahtuu niin, että maakuntaliitto on yhteistyön järjestäjä tai osapuoli osakeyhtiössä, säätiössä tai liitossa, jonka tarkoituksena on esimerkiksi jätehuollon, julkisen liikenteen tai koulutuspalveluiden järjestäminen tai alueellisten kehittämispalveluiden tai terveyspalveluiden tuottaminen. Maakunnalliseen kuntaliittoon kuulumisen on kunnalle vapaaehtoista. Muutamaiset yksittäiset kunnat ovat jättäytyneet maakunnallisen organisaation ulkopuolelle. Kuntien itsehallinnosta on säädetty perustuslaissa.

2.3 Nykytilan arviointi

Aluehallinnon asemaan vaikuttavat toimintaympäristön muutokset

Viimeaikaisen kehityksen tuloksena on erityisesti valtionhallinnon kehityksessä noussemassa esiin uusia kehityskulkuja, jotka vaikuttavat aluehallinnon asemaan. Aluehallinnon selkeän erottumisen sijaan keskushallinnon, aluehallinnon ja paikallishallinnon rajalinjat ovat jatkuvassa liikkeessä. Valtion paikallishallinnon rakenne on kokenut suuren muutoksen.

Valtion paikallishallinnon johtamisalueita on suurennettu. Kihlakunnanvirastot on lakkautettu ja näihin virastoihin kuuluneiden toimijoiden, jotka olivat ulosotto, syyttäjät, poliisi ja maistraatti, toimialueita on laajennettu. Toimialueet ovat uudistusten jälkeen lähes nykyisten maakuntien laajuisia. Palveluyksiköitä ja -toimistoja ei toistaiseksi ole juurikaan vähennetty. Poliisitoimessa ja maistraateilla on kuitenkin valmisteilla suunnitelmat eräiden palvelupisteiden korvaamisesta yhteis palvelulla.

Paras-hankkeen myötä on käynnistynyt vapaaehtoisten kuntaliitosten aalto, joka muuttaa kunnalliseen itsehallintoon perustuvan paikallishallinnon rakennetta. Vuonna 2005 kuntien lukumäärä oli 432, ja vuoden 2009 alusta kuntien lukumäärä on 348. Myös kuntayhtymien määrä vähenee.

Keskusvirastoja pyrittiin vähentämään Suomessa 1990-luvulla keskushallinnon ra-

tionalisointihankkeen myötä. Viimeaikainen kehitys kuitenkin näyttää siltä, että keskusvirastoja jatkuvasti perustetaan hallinnonalojen erityistehtäviä varten. Henkilöstön määrä keskushallinnon yksiköissä on noussut 2000-luvun aikana 23 %:sta 25%:iin, kun väliasteen yksiköiden henkilöstömäärä on laskenut 33,8 %:sta 29,2 %:iin, ja paikallistason yksiköiden henkilöstömäärä on vähentynyt 13,4 %:sta 11,1 %:iin valtion henkilöstöstä.

Ministeriöistä irrotettuja ja irrotettavia operatiivisia tehtäviä ja uusia tehtäviä on viime aikoina keskitetty ja suunniteltu keskitettäväksi uusiin keskusvirastoihin. Syyttäjäorganisaatiossa keskusvirastona toimii valtakunnansyyttäjänvirasto, ulosotolle ja poliisitoimelle keskusvirastoa valmistellaan. Myös maistraatteja koskien ohjauksen keskusyksikköä on pidetty välttämättömänä, mutta se on tarkoitus organisoida tulevan aluehallintoviranomaisen osaksi.

Toimialueet ovat muuttumassa myös toisella tavalla, verkostomaisen alueellisen erikoistumisen kautta. Aluehallinnolla olleita tehtäviä ja alueille viime vuosina annettuja tehtäviä on organisoitu tehtäväksi siten, että yksi alue tai muutamat alueet ovat tehneet ao. tehtäviä myös toisten samantasoisten viranomaisten puolesta. Näin on toisaalta tehostettu resurssien käyttöä, kun niitä ei ole tarvinnut sitoa kaikkiin aluehallintoviranomaisiin, ja toisaalta parannettu palvelutasoa, kun erikoistuneella henkilöstöllä on edellytykset tuntea tehtäväalueensa entistä paremmin ja se on harjaantunut ratkaisujen tekemiseen.

Alueellistaminen on vakiintunut yhdeksi hallinnon kehittämisen mekanismiksi. Kun keskushallinnon toimintoja alueellistetaan, ei toiminnon hierarkkista ja organisatorista asemaa muuteta, vaan viraston tai sen osan toiminta siirretään pääkaupunkiseudulta alueille. Ei ole myöskään estettä sille, että yksittäinen toiminto siirretään aluehallintoviranomaisen hoidettavaksi valtakunnallisessa laajuudessa, jolloin organisatorisen raja-aidan merkitys käytännössä häviää.

Asiakaspalvelujen rakenne ja kanavat ovat myös kehittymässä. Sähköiset asiakaspalvelut ja call center-tyyppisten puhelinpalvelujen kehittyminen sekä yhteispalvelut helpottavat asiointia ja vähentävät etäisyyksien merkitystä hallinnon asiakaspalveluissa.

Kansalaisten kannalta ei pidetä olennaisena, mikä viranomainen julkisen palvelun välittömästi tuottaa, vaan sitä, että palvelun saatavuus ja laatu on turvattu.

Alueellisen hallinnon rooli muuttuu, kun paikallishallinnon alueet suurenevat. Kun paikallishallinnon toimialueiden lukumäärä vähenee, myös aluehallinnon toimialuekoot tulevat harkittaviksi. Toisaalta paikallishallinnosta "nousee" aluehallinnon hoidettavaksi tehtäviä, jotka luonteeltaan on mielletty välittömästi kansalaisia palveleviksi tehtäviksi. Keskushallinnosta puolestaan "laskeutuu" luontevasti sellaisia aikaisemmin valtakunnallisiksi miellettyjä tehtäviä, jotka verkostomaisen erikoistumisen kautta on mahdollista hoitaa muutamalla alueella tai tietyillä alueilla.

Aluehallinto ja alueiden kehittäminen

Alueiden kehittämisessä maakunnan liitoilla on aluekehitysviranomaisina kokonaisvastuu alueensa kehittämistyöstä, siihen liittyvästä yhteistyöstä muun muassa valtion aluehallinnon kanssa ja laajat suunnittelu- ja koordinaatiotehtävät. Maakunnan liitot myös rahoittavat, hallinnoivat ja käynnistävät kehittämishankkeita sekä hoitavat alueensa edunvalvontaa.

Aluekehittämissviranomaisen asemaan vaikuttaa keskeisesti, että suuri osa alueiden kehittämisen voimavaroista on valtion talousarviossa ja ne tulevat alueille valtion hallinnon kautta. Tämä aiheuttaa maakunnan liitoille runsaasti koordinoitua työtä, kun rahavirrat kulkevat useilla eri hallinnonaloilla ja virastoissa ennen päätymistään kohteisiinsa alueille. Monimutkainen järjestelmä aiheuttaa helposti keskenään ristiriitaisia tilanteita kehittämistyöhön.

Maakunnan liittojen keskeiset työvälineet alueiden kehittämistehtävässä ovat maakuntasuunnitelmat ja maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat. Näiden mahdollisuuksia määrärahojen ohjaamisessa alueille ja alueille ei ole täysimääräisesti hyödynnetty, vaikka lainsäädäntö on tarjonnut siihen mahdollisuuksia.

Aluehallinnon viranomaisten roolit ja työnjako

Suomalainen aluehallinto rakentuu kahden pilarin järjestelmälle eli ministeriökohtaisen valtionhallinnon ja kunnallishallintoon pohjautuvan kuntayhtymäjärjestelmän samanaikaiselle läsnäololle ja toiminnalle vailla selkeää organisoitua yhteensovitusta.

Aluehallinnon tehtäviin voidaan kahden pilarin ajatusta soveltaen määritellä kuuluvaksi päälinjoina alueelliset kehittämistehtävät ja yhdenvertaisuustehtävät.

Alueellisiin kehittämistehtäviin kuuluu muun muassa:

- huolehtia siitä, että alueen omat kehittämisedellytykset ja kehittämistahto tulevat huomioon otetuiksi valtakunnallisissa kehittämissuunnitelmissa ja kehittämisresurssien jakamisessa

- huolehtia aluelähtöisestä kansalaisten elinympäristön, yhdyskuntarakenteen, koulutuksen ja kulttuurielämän kehittämisestä

- huolehtia siitä, että kansalaisten näkemykset oman alueensa kehittämisestä kanavoidaan alueen kehittämissuunnitteluun ja valtakunnalliseen kehittämistyöhön.

Aluehallinnon yhdenvertaisuustehtäviin kuuluu muun muassa:

- huolehtia siitä, että lainsäädäntöä sovelletaan yhdenmukaisesti ja tasavertaisesti maan eri osissa

- huolehtia siitä, että lainsäädännön soveltamisessa otetaan huomioon alueiden erilaiset olosuhteet

- ohjata valtion paikallishallinnon ja kuntien viranomaisia eri tavoin niiden tehtävien toteuttamisessa

Aluehallinnon tehtävien työnjakoa valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen muodostaman kuntaperusteisen hallinnon välillä on tarvetta selkeyttää pääsääntöisesti kahden pilarin mallia toteuttaen. Tällöin alueelliset kehittämistehtävät ovat niitä, joissa alhaalta ylöspäin tapahtuvan vaikuttamisen osuus on vahva. Yhdenvertaisuustehtävät tapahtuvat enemmän ylhäältä alaspäin tapahtuvan ohjauksen varassa.

Aluehallinnon viranomaisten roolit ja työnjako voidaan määritellä edellä mainituilla perusteilla seuraavasti: Valtion aluehallinto vastaa valtionhallinnon toimeenpano- ja ke-

hittämistehtävistä sekä täytäntöönpanon ohjauksesta alueilla sekä lainsäädännön toteutumisen valvonnasta ja eräiltä osin oikeusturvasta alueilla. Maakunnan liitto on veto vastuussa alueiden strategiaperusteisesta kehittämisestä sekä vastaa eräistä alueiden kehittämiseen liittyvistä lakisääteisistä tehtävistä ja kuntien maakunnille antamista tehtävistä.

Valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen tulee toimia rooliensa puitteissa tiiviissä verkostomaisessa yhteistyössä erityisesti aluekehittämiseen liittyvien tehtävien osalta. Maakunnan liittojen toimivallan keskeisimmät välineet ovat maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Maakunnan liittojen toimivaltaa on tarvetta lisätä aluekehitystyön kokoavana ja yhteen sovittavana viranomaisena.

Valtion aluehallintoviranomaisten tehtävät eivät nykyisin määräydy riittävästi tehtävien luonteen perusteella. Esimerkiksi strategisia kehittämistehtäviä hoidetaan tällä hetkellä valtion aluehallinnossa lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, ympäristökeskuksissa ja tiepiireissä. Täytäntöönpanotehtäviä on lääninhallituksilla, työ- ja elinkeinokeskuksilla, ympäristökeskuksilla, ympäristölupavirastoilla, tiepiireillä ja työsuojelupiireillä.

Valtion aluehallinnon työnjakoa tulisi siten selkeyttää ja koota tietyn tyyppiset tehtävät hoidettavaksi yhdessä organisaatioissa samalla nykyisten lukuisten viranomaisten määrää vähentäen. Alueellista kehittämistä tukevat valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävät alueilla tulisi koota toiseen viranomaiseen ja alueellista yhdenvertaisuutta tukevat lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtävät alueilla toiseen viranomaiseen.

Valtion aluehallinnon ohjaus

Nykyisessä valtion aluehallinnossa on ohjausmalleina kaksi moniohjattua mallia, erillisohjattu malli ja hajautettu malli. Lisäksi on pyritty erikoistuneeseen ja verkostoituneeseen aluehallintoon. Työ- ja elinkeinokeskukset sekä lääninhallitukset edustavat moniohjattuja aluehallintoviranomaisia, joissa yhtä viranomaista ohjaavat useat keskushallinnon tahot. Ympäristöministeriön aluehal-

linto on erillisohjattu malli, jossa ympäristöministeriö on pääasiallinen ohjaaja. Hajautettua aluehallintomallia edustaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, jossa on useita viranomaisia keskus- ja aluetasolla.

Valtion aluehallinnon nykyisten ohjausmallien etuja ja ongelmia on arvioitu uudistusta valmisteltaessa. Nykyisessä lääninhallitusten ohjausmallissa hyvinä puolina ovat, että virasto on itsenäinen ja yhtenäisesti järjestetty, vastuusuhteet ovat selkeät, malli tukee toimialojen yhteistoimintaa ja voimavarojen yhteiskäyttöä ja malli on keskustason kannalta kevyt ohjattava. Mallin huonoina puolina ja haasteina ovat, että matriisiohjaus on virastotasolla vaikea toteuttaa, valtakunnallinen yhtenäisyys jää puutteelliseksi, toimialakohtaisia tavoitteita asetetaan usein liian paljon, tavoitteiden ja resurssien eriyttäminen on rajoite erityisesti suurten valtakunnallisten hankkeiden kannalta sekä se, että valtion nykyinen kehysmenettely ei tue tätä moniala-mallia. Työ- ja elinkeinokeskusten ohjausmallissa hyvinä puolina ovat, että tärkeimmät tavoitteet koordinoidaan keskustasolla yhdensuuntaisiksi, keskustusten saama ohjaus on yhtenäistä ja vahvaa, keskukselle ja substanssiohjaajalle jää operatiivista toimintavapautta ja että viraston johdolla on merkittävä, kokonaisuudesta vastaava rooli. Mallin huonoina puolina ja haasteina ovat, että mallia ei valmistelun aikana vielä täysimääräisesti ollut käytössä eikä siitä ole kaikin osin käytännön kokemuksia, viraston päällikön ja toimialojen asiantuntija-johtajien oikean roolin löytäminen on haaste, sekä että viraston sisällä on aikaperspektiiviltään ja luonteeltaan erilaisia tehtäviä, joiden voimavaroista huolehtiminen on haasteellista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Aluehallinnon uudistamisen lähtökohtana on pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan sisältyvä linjaus: ”Hallintoa uudistetaan ja kansanvaltaistetaan. Läänin-

hallitusten, työvoimaja elinkeinokeskusten, muiden piirihallintoviranomaisten ja maakunnan liittojen työnjako täsmennetään, päällekkäisyydet poistetaan ja vähennetään hallintoviranomaisten määrää. Samassa yhteydessä arvioidaan niiden aluejakoja. Nyky-muotoisen lääninhallinnon tehtävät organisoidaan uudelleen. Uudistetaan valtion aluehallintoa kokoamalla lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä yhteen. Siirretään kehittämispoliittista toimivaltaa kansanvaltaiseen ohjaukseen. Selvitetään aluekehittämisen voimavarojen kokoamista valtion talousarviossa maakunnittain ja ministeriöittäin yhdelle momentille ja niiden päättämisestä siirtämistä alueille. Valmistelu käynnistetään välittömästi ja uudistukset toteutetaan vuoteen 2010 mennessä.”

Hallitusohjelman mukaan myös valtion keskushallintoa tulee uudistaa muun muassa siirtämällä alue- ja paikallishallintoon muita kuin valtakunnallisia kehittämistehtäviä sekä ministeriöiden toimeenpanotehtäviä.

Aluehallinnon uudistamisessa on lisäksi otettava huomioon toimintaympäristössä tapahtuvien nopeiden muutosten asettamat uudet vaatimukset, jotka edellyttävät uusien toimintamallien ja työvälineiden kehittämistä ja käyttöönottoa. Yleisesti tunnistettu kehittämistarve on muun muassa kasvava tarve poikkihallinnolliseen yhteistyöhön verkostomaisesti ja myös organisatorisia rakenteita kehittäen ja uudistaen. Toteutettuja ja vireillä olevia kehittämishankkeita, jotka vaikuttavat myös aluehallinnon uudistamiseen, ovat ainakin kunta- ja palvelurakennehanke, alueellistaminen, yhteispalvelujen kehittäminen, tietoyhteiskuntastrategia, julkisen hallinnon sähköisten palvelujen ja asiointin kehittämistyö ja valtionhallinnon tuottavuusohjelma, joka nyttemmin on osa kehysmenettelyä.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen asetettiin uudistuksen yleistavoitteeksi saada aikaan kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto.

Uudistuksen valmistelemiseksi valtiovarainministeriö asetti vuonna 2007 aluehallinnon uudistamis- ja kehittämishankkeen, jonka työn tuloksena muun muassa edellä mainitut linjaukset ja periaatteet täsmentyivät seuraaviksi tavoitteiksi.

Maakunnan liittojen toimivallan keskeisimmät työvälineet ovat maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Maakunnan liittoja koskevien ehdotusten painopiste esityksessä on liittojen toimivallan lisäämisessä aluekehitystyön kokoavana ja yhteen sovittavana viranomaisena, jonka toiminta perustuu kuntien ohjaukseen ja kunnallisvaalien tuloksena syntyvään kansanvaltaiseen päätöksentekoon. Esityksen tavoitteena on vahvistaa maakuntaohjelman kooavaa ja yhteen sovittavaa roolia yhdistämällä nykyistä tiiviimmin sen laadintaan erityisohjelmat ja hallinnonaloittain laadittavat kehittämissuunnitelmat. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma on tarkoituksenaan kytkeä nykyistä tiiviimmin osaksi keskushallinnon ja alueiden välistä tulosohjausprosessia. Tavoitteena on myös lisätä maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman säädösperusteista velvoittavuutta valtion alueviranomaisiin nähden sekä maakunnan liittojen päätösvaltaa aluekehittämisrahoituksen käytössä. Maakunnan liittojen tehtävien laajentaminen koskisi sellaisia tehtäväkokonaisuuksia, joilla on merkitystä aluekehittämistyön vaikuttavuuden lisäämisessä ja toteuttamisen edistämässä, ja jotka soveltuvat kokoavan ja yhteen sovittavan aluekehitysviranomaisen rooliin. Tarkoituksena on laajentaa maakunnan liittojen nykyisiä yhteensovittamiseen liittyviä kehittämistehtäviä muun muassa säätämällä maakunnan liitoille vetovastuu pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden alueellisessa ennakkoinnissa, laadittaessa alueellista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa osana valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua sekä laadittaessa laaja-alaisia luonnonvaroja ja ympäristöä koskevia alueellisia suunnitelmia osana valtakunnallista alan kehittämissuunnittelua. Lisäksi esityksen tavoitteena on laajentaa maakunnan liittojen aluekehityksen edistämistehtäviä muun muassa siirtämällä maakunnan liitoille eräitä nykyisin lääninhallituksille kuuluvia opetus- ja sosiaali- ja terveystoimen rakennerahastotehtäviä.

Aluehallinnon viranomaisten tehtävien ja toimivaltuuksien kehittämisen osalta tavoitteena on aluehallinnon viranomaisten tehtäväkokonaisuuksia koskevien selvitysten perusteella selkiyttää aluehallinnon viranomais-

ten työnjakoa kokoamalla yhteen toisaalta lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä ja toisaalta alueellisia kehittämistehtäviä sekä keskittämällä aluekehittämisen voimavaroihin liittyvää päätösvaltaa maakunnan liitoille toimivaksi aluekehittämisen kokonaisuudeksi. Uudistamisen tavoitteena on myös luoda selkeä työnjako aluehallinnon sekä ministeriöiden ja muun keskushallinnon välillä muun muassa siirtämällä ministeriöistä toimeenpanotehtäviä ja muita kuin valtakunnallisia kehittämistehtäviä alue- ja paikallishallinnolle. Lisäksi uudistuksella pyritään luomaan mahdollisuuksia toteuttaa aluekehitystä ja -rakennetta sekä kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia vahvistavia alueellisia hallintokokeiluja maakuntien ja kuntien niin halutessa. Tavoitteena on myös karsia lainsäädännön, hallinnon ja tietotekniikan kehittämisen myötä tarpeettomiksi käyneitä ja käyviä tehtäviä.

Aluejakojen ja viranomaisten määrän kehittämisen osalta uudistuksen tavoitteena on muodostaa aluejaot siten, että niistä muodostuu viranomaisten, kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen kannalta selkeitä ja tarkoituksenmukaisia kokonaisuuksia erityisesti talous- ja työssäkäyntialueet huomioon ottaen. Uudistamisen yhteydessä pyritään myös yhtenäistämään aluejakoja siten, että aluehallinnon viranomaisten toiminta-alueet vastaavat toisiaan tai suuremmat alueet koostuvat kokonaisista pienemmistä alueista. Tavoitteena on lisäksi vähentää merkittävästi viranomaisten määrää ja organisoida aluehallinto selkeisiin tehtäväkokonaisuuksiin ja saada tällä tavoin aikaan synergisiä vaikuttavuushyötyjä esimerkiksi erityisasiantuntemuksen käytössä. Asiakasnäkökulman korostamiseksi ja resurssien käytön tehostamiseksi hyödynnetään aluehallintoviranomaisten, muiden viranomaisten ja sidosryhmien välisessä yhteistyössä verkostomaisia toimintamalleja.

Edellä mainittujen tavoitteiden lisäksi aluehallinnon uudistamisella pyritään valtion aluehallinnon ohjauksesta muodostamaan toimiva osa koko hallinnon ohjauksen kokonaisuutta siten, että aluehallinto on sovitettavissa yhteen ja tukee valtion paikallishallinnon kehittämistä. Aluehallinnon viranomaisia pyritään ohjaamaan ministeriöiden yhteistyönä yhtenäisin menettelytavoimin ja samalla

joustavasti hallinnonaloittain. Ohjausta koskevana tavoitteena on myös vahvistaa ministeriöiden verkostomaista strategista ohjausta ja alueilta tulevan kehittämistahdon kanavointia. Pyrkimyksenä on, että aluehallinnon tuottavuus ja tuloksellisuus paranevat ja, että aluehallintoa organisoitaessa otetaan huomioon hallinnon kehittämisen tutkimustieto ja eurooppalaisen kehityksen suuntaviivat. Asiakasnäkökulmasta uudistuksella pyritään järjestämään ja tuottamaan palvelut entistä tehokkaammin sekä luomaan edellytyksiä sille, että aluehallinto voi kanavoida kansalaisten tahdon aikaisempaa paremmin toiminnaksi ja palveluiksi. Asiakaslähtöisen aluehallinnon tavoitteena on vastata asiakkaiden monimutkaisiin palvelutarpeisiin nykyistä paremmin ja kehittää palvelujen saatavuutta uusin keinoin. Kielellisten vaikutusten arvioinnilla ja huomioon ottamisella taataan kansalaisten palvelut virallisilla kotimaisilla kielillä.

Asian valmistelun yhteydessä tehtyjen linjausten mukaisesti uudistuksen tavoitteena on myös ollut määrittellä aluehallinnon viranomaisten roolit ja työnjako seuraavia pääperiaatteita noudattaen. Valtion aluehallinto vastaa toisaalta valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävistä ja täytäntönnäpönnön ohjauksesta alueilla sekä toisaalta lainsäädännön toteutumisen valvonnasta ja eräitä osin oikeusturvasta alueilla. Maakunnan liitot ovat vetovastuussa alueiden strategiaperusteisesta kehittämisestä sekä vastaavat eräistä alueiden kehittämiseen liittyvistä lakisäätteisistä tehtävistä ja kuntien maakunnan liitoille antamista tehtävistä.

Esityksessä on kysymys aluehallinnon laajasta uudistamisesta, joka lähtökohtaisesti koskee koko aluehallintoa. Eräitä valtion aluehallinnon viranomaisia jäisi kuitenkin edelleen tämän uudistuksen ulkopuolelle. Tällaisia viranomaisia olisivat esimerkiksi metsäkeskukset, riistanhoitopiirit, alueelliset taidetoimikunnat, maakunta-arkistot sekä maanmittaushallinnon alueelliset tehtävät. Tarkoituksena on, että nämäkin viranomaiset voidaan myöhemmin kytkeä osaksi nyt perustettavaa valtion aluehallinnon viranomaisorganisaatiota.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä laki ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksia työsuojeluhallinnosta annettuun lakiin, valtion virkamieslakiin ja alueiden kehittämislakiin. Lääninhallituslaki, laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista, laki ympäristöhallinnosta sekä laki ympäristölupavirastoista ehdotetaan kumottavaksi. Edellä mainittujen säädösten lisäksi esitys koskee aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevaa noin 250 lakia ja näissä laeissa noin 1200 säännöstä. Myös nämä lait ehdotetaan muutettavaksi. Lainsäädäntökonaisuuden voimaantulosta ja uudistuksen siirtymäkauden järjestelyistä ehdotetaan säädettäväksi erillisessä voimaantulolaissa.

Valtion aluehallinto

Esitys on laaja koko valtion aluehallintoa koskeva uudistus. Esityksessä valtion aluehallintoviranomaisista lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot ehdotetaan koottavaksi kahteen monialaiseen viranomaiseen, joita olisivat aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Ahvenanmaan maakunnassa toimisi valtion aluehallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto. Eräitä valtion aluehallinnon viranomaisia ja alueella toimivia valtion viranomaisia jäisi kuitenkin edelleen uudistuksen ulkopuolelle. Tällaisia viranomaisia olisivat esimerkiksi metsäkeskukset, riistanhoitopiirit, alueelliset taidetoimikunnat, maakunta-arkistot sekä maanmittaushallinnon ja puolustusvoimien aluehallinto. Tarkoituksena on, että uudistuksen ulkopuolelle nyt jääviä viranomaisia voidaan myöhemmin kytkeä osaksi nyt perustettavaa valtion aluehallinnon viranomaisorganisaatiota.

Aluehallintoviraston pääasiallisena tehtävänä olisi tukea alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla. Virasto

edistäisi perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla. Viraston ympäristölupa-, kilpailu- ja työsuojeluasioiden käsittelyn riippumattomuuden turvaamisesta sisältyisi esitykseen erityissäännökset, jotka johtuvat näiden toimialojen oikeudellisesta erityisasemasta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen pääasiallisena tehtävänä olisi tukea alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Keskus edistäisi yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä työvoiman maahanmuuttoa alueilla.

Ehdotetussa laissa aluehallinnon viranomaisten tehtävät luettelaisiin toimialoittain yleisellä tasolla. Viranomaisten tehtävien yksityiskohtainen määrittely tapahtuisi esityksen mukaan erityislainsäädännön kautta. Kysymys olisi tehtävistä, joita voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti on hoidettu lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, tiepiireissä, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa tai, joita on hoidettu keskushallinnossa, mutta ehdotetaan nyt siirrettäväksi aluehallintoon. Paikallishallintoviranomaisista aluehallintovirastojen ohjaukseen kuuluisivat maistraatit sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaukseen työ- ja elinkeinotoimistot. Erityisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimisivat kiinteässä yhteistyössä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa.

Aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista sekä vastuualueista ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Vaikka aluehallinnon viranomaisten toimivalta olisi lähtökohdaisesti alueellinen, olisi esityksen mukaan mahdollista myös järjestellä viranomaisten tehtäviä ja sitä koskevaa alueellista toimivaltaa, jos järjestelyllä voitaisiin tehostaa virastojen toimintaa ja resurssien käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtä-

vissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka järjestely on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi.

Esityksen valmistelun yhteydessä on suunniteltu, että aluehallintovirastoja olisi kuusi ja virastoilla olisi viisi vastuualuetta: 1) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat, 2) poliisitoimi, 3) pelastustoimi ja varautuminen, 4) ympäristöluvut sekä 5) työsuojelu. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia olisi kaikkiaan viisitoista, joista ainakin yhdeksässä keskuksessa on suunniteltu olevan kaikki kolme keskuksen vastuualuetta: 1) elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, 2) liikenne- ja infrastruktuuri sekä 3) ympäristö ja luonnonvarat.

Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi valtiovarainministeriölle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollinen ohjaus työ- ja elinkeinoministeriölle. Viranomaisten varsinaista toimintaa koskeva ohjaus jakautuisi kahteen osaan: strategiseen ja toiminnalliseen ohjaukseen.

Strateginen ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden yhteistyönä ja sitä koordinoisi aluehallintovirastojen osalta valtiovarainministeriö sekä elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten osalta työ- ja elinkeinoministeriö. Aluehallintovirastojen strategiseen ohjaukseen osallistuisivat tarvittaessa myös maakunnan liitot. Sen sijaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategiseen ohjaukseen maakunnan liitot osallistuisivat aina. Strategisen ohjauksen kautta sovitettaisiin yhteen viranomaisissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen tavoitteet ja pyrittäisiin varmistamaan aluehallinnon toimintaedellytykset sekä muodostamaan ohjaavien viranomaisten yhteinen näkemystä siitä, miten valtakunnalliset eri hallinnonalojen tavoitteet sovitetaan alueelliseen toimintaan. Tavoitteiden saavuttamiseksi ja alueiden näkemysten huomioinnon toteuttamiseksi virastoille ja keskuksille esitetään laadittavaksi strategia-asiakirjat ja jokaiselle viranomaiselle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat. Strategista ohjausta koordinoiva ministeriö laatisi asiakirjat yhteistyössä muiden keskuksia ohjaavien ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä asianomaisten aluehallinnon viranomaisten kanssa. Maakunnan liitot osallistuisivat näi-

den asiakirjojen valmisteluun aina elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta ja tarvittaessa aluehallintovirastojen osalta. Nämä asiakirjat muodostaisivat strategisen ohjauksen perustan. Aluehallintoviraston strategiseen ohjaukseen liittyisi poikkeusmenettelyjä poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden osalta.

Aluehallintovirastojen toiminnallisesta ohjauksesta vastaisivat omilla toimialoillaan oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö sekä poliisihallitus tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta vastaisivat omilla toimialoillaan sisäasiainministeriö, opetusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus olisi säädetty. Toiminnallisessa ohjauksessa olisi kysymys virastolle kuuluvien eri hallinnonalojen tehtävien ja toimintojen hoitamista sekä palvelujen tuottamista koskevista sektorikohtaisesta ohjauksesta. Toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laadittaisiin asianomaisen ministeriön tai keskushallinnon viraston johdolla toiminnallinen tulostavoiteasiakirja, tulossopimus, jossa sovitaisiin aluehallinnon viranomaisen käytettävissä olevista resursseista ja operatiivisista tulostavoitteista.

Esityksen mukaan aluehallintovirastoa johtaisi viraston johtaja, jonka valtioneuvosto nimittäisi valtiovarainministeriön esityksestä virkaan määrääjäksi. Ahvenanmaan valtionvirastoa johtaisi esityksen mukaan maaherra. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta johtaisi keskuksen johtaja, jona toimisi keskuksen yhden vastualueen johtaja oman toimensa ohella. Valtioneuvosto määräisi keskuksen johtajan määrääjäksi tehtävään työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä. Johtaja vastaisi aluehallinnon viranomaisen toiminnan tuloksellisuudesta ja sille asetettujen yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta. Viraston ja keskuksen vastuualuetta johtaisi vastualueen päällikkö, jonka toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö

tai keskushallinnon virasto nimittäisi. Päällikkö vastaisi vastualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta ohjaavalle ministeriölle tai keskushallinnon virastolle.

Esityksen valmistelun yhteydessä selvitetiin myös välilliseen valtioonhallintoon kuuluvien metsäkeskusten nykyistä tiiviimmän toiminnallisen yhteyden aikaansaamista valtion aluehallinnon kanssa. Tämän esityksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtoryhmätyöhön osallistuisi asiantuntijajäsenenä myös asianomaisen metsäkeskuksen johtaja. Metsäkeskusten toiminnallista yhteyttä aluehallintoon pyritään tiivistämään käytännön toimenpitein myös siten, että metsäkeskusten ohjauksen ja johtokunnan kokoonpanoa ehdotetaan uudistettavaksi, aluehallinnon kanssa yhteisten toimintojen ja operatiivisten tietojärjestelmien käyttöä lisättäisiin sekä metsäkeskusten osallistumista aluehallinnon tietojärjestelmähankeisiin edistettäisiin. Viimeksi mainitut ehdotukset eivät kuitenkaan edellytä sellaisia lainsäädäntötoimenpiteitä, jotka olisi sisällytettävä tähän esitykseen. Tarkempi arviointi metsäkeskusten asemasta ja suhteesta muuhun aluehallintoon on tarkoitus tehdä tämän uudistuksen toteuduttua vuoden 2011 loppuun mennessä.

Aluehallintovirastoja sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia koskevissa laeissa olisi edellä mainittujen seikkojen lisäksi säännökset asioiden ratkaisuvallasta, työjärjestyksestä, virkojen täyttämisestä, valtion edustamisesta, suoritteiden maksullisuudesta ja muutoksenhausta. Laissa aluehallintovirastoista olisi myös säännökset valtion aluehallinnosta Ahvenanmaan maakunnassa, virkaavusta ja pakkokeinoista. Lakiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sisältyisi puolestaan säännökset yhteistyöstä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa sekä omana lukunaan säännökset työ- ja elinkeinotoimistoista, joissa säädettäisiin toimistojen tehtävistä, toimivallan määräytymisestä, ohjauksesta, johtamisesta, ratkaisuvallasta, työjärjestyksestä sekä virkoihin nimittämisestä.

Maakunnan liittojen asema ja tehtävät

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi maakunnan liittojen aseman ja tehtävien uudistamiseksi esityksessä ehdotetaan myös alueiden kehittämislakia muutettavaksi. Muutokset koskisivat maakunnan liittojen tehtäviä, yhteistoiminta-alueita ja niiden puitteissa hoidettavia tehtäviä, päätöksenteon järjestämistä yhteistoiminta-alueilla, yhteistoimintaelintä ja sen valitsemista, yhteistoiminnasta sopimista ja siihen velvoittamista, maakuntaohjelmien vaikuttavuuden lisäämistä alueiden kehittämisessä sekä muutoksenhakua yhteistoiminta-alueiden päätöksiin.

Maakunnan liittojen tehtäviä esitetään laajennettavaksi niin, että niiden vastuulle tulisi käynnistää suunnitteluprosessit ja johtaa niihin liittyvää yhteistyötä alueellisten pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointia, liikennejärjestelmää sekä laajalaisia luonnonvaroja ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laatimiseksi. Ehdotuksen tarkoituksena ei ole siirtää päätösvaltaa, vaan maakunnan liitto koordinoisi näiden suunnitelmien alueellista laatimista. Maakunnan liittojen vastuulle kuuluva yhteensovittaminen tarkoittaisi suunnitteluprosessien käynnistämistä ja siihen liittyvän yhteistyön johtamista sekä suunnittelun yhteensovittamista maakunnan suunnittelun kanssa.

Maakunnan liittojen yhteistoiminnan järjestämiseksi maa jaettaisiin esityksen mukaan maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueisiin. Yhteistoiminta-alueiden tulisi muodostaa toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen kokonaisuus tehtävien hoitamiseksi. Yhteistoiminta-aluejako tulisi esityksen mukaan ottaa huomioon, kun muodostetaan sellaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueita, joissa hoidetaan kaikkia keskuksen toimialaan kuuluvia tehtäviä.

Yhteistoiminnan piiriin kuuluisivat esityksen mukaan tehtävät, jotka olisivat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyisivät maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin sekä koskisivat yhteistoiminta-aluetta yhteisesti. Tietyin laissa säädettyin edellytyksin yhteistoiminnan piiriin voitaisiin ottaa muitakin edellä mainitun kaltaisia tehtäviä. Yhteistoiminta-alueeseen kuulu-

vien maakunnan liittojen jäsenkuntien olisi sovittava yhteistoiminnan piiriin kuuluvien asioiden käsittelyn ja päätöksenteon järjestämisestä joko yhteisessä toimielimessä tai siten, että päätösvaltaa käyttäisivät maakunnan liittojen valtuustot yhtäpitävin päätöksin.

Maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat vastaisivat yhteistoiminnan järjestämisestä ja yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta. Jos ne eivät saisi sovittua näistä asioista, voisi valtioneuvosto esityksen mukaan velvoittaa asianomaiset maakunnan liitot yhteistoimintaan ja määrätä muista tähän liittyvistä asioista. Valtioneuvoston määräys olisi voimassa vain siihen saakka, kunnes yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat olisivat toisin sopineet.

Esitykseen sisältyy myös alueiden kehittämislain muuttamista koskevat säännökset maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien vaikuttavuuden lisäämisestä alueiden kehittämisessä. Esityksen mukaan viranomaisten tulisi ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluekehitykseen sekä huolehtia, ettei toimenpiteillä vaikeutettaisi niiden toteuttamista. Lisäksi viranomaisten olisi pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista alueen kehittämisen kannalta merkittävistä suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka merkittävästi poikkeaisivat maakuntaohjelmasta tai eivät sisältyisi maakuntaohjelmaan, sekä arvioitava niiden vaikutuksia alueen kehitykseen. Jos viranomainen aikoo poiketa maakunnan liiton lausunnosta, sen olisi perusteltava poikkeaminen neuvoteltuaan sitä ennen asiasta maakunnan liiton kanssa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen

Aluehallintouudistuksen piiriin kuuluvien valtion viranomaisten kehysmääräraha valtion talousarviossa on noin 260 miljoonaa euroa. Suurin osa uudistuksen taloudellista vaikutusta on tämän määrärahan uudelleen koh-

distamista valtion talousarviossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja aluehallintovirastoille. Maakunnan liittojen tehtäväksi siirtyy lääninhallituksista opetusministeriön hallinnonalan Euroopan aluekehitysrahaston rakennerahastotehtävien hoito ja samalla tehtäviä hoitanut henkilöstö. Tämän henkilöstön palkkaukset on kuitenkin maksettu hankkeiden teknisen tuen määrärahasta, joten tällä siirrolla ei ole talousarviovaikutusta.

Uudistus vaatii suhteellisen suuria tietoteknisiä uudistuksia ja investointeja järjestelmien yhtenäistämiseksi ja virastojen tarkoituksenmukaisen organisoitumisen mahdollistamiseksi. Aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten perustamisen edellyttämät kertaluonteiset vuosille 2009 - 2012 ajoittuvat IT-kustannukset ovat noin 6 miljoonaa euroa. Muutoshankkeen kustannukset muodostuvat henkilökustannuksista, konsultointikustannuksista sekä laite-, tietoliikenne- ja ohjelmistoinvestoinneista. Kustannukset ajoittuvat pääosin vuosille 2009 ja 2010. Perustamisvaiheen jälkeen toimintojen yhtenäistämällä, tietovarantojen ja järjestelmien integroinnilla sekä henkilöstöresursien käytön tehostumisella saavutetaan reaalisia kustannussäästöjä nykytilanteeseen verrattuna.

Myös toimitilajärjestelyistä aiheutuu muutokustannuksia ja kalustehankintoja. Toimitilajärjestelyjen osalta kustannukset eivät kuitenkaan ole suuria ja pitemmällä tähtäyksellä toimitiloissakin päästään entistä tiiviimpiin ja tarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin, joista koituu säästöjä. Kaikkiaan tarvittava kehyslisäys on arviolta 6 - 8 miljoonaa euroa kertomenona. Kehyslisäyksen määrä täsmentyy hallituksen kehyslinjauksissa.

Aluehallintouudistukselle on asetettu tuottavuustavoite. Tavoitteen mukaisesti vuoteen 2015 mennessä uudistuksen piiriin kuuluvasta valtion aluehallinnosta vähenee henkilöstö 625 henkilötyövuoden verran. Osa säästyvistä henkilöstömenoista käytetään mm. tuottavuutta ja palvelukykyä parantavan tietotekniikan hankkimiseen. Valtiontaloudellinen vaikutus tulee silloin olemaan vuoden 2015 tasolla noin 16 miljoonan euron menotason vähennys vuodessa.

Keskushallinnosta siirtyy suunnitelmien mukaan aluehallintoon tehtäviä noin 28 henkilötyövuoden verran. Vastaavasti määrärahoja siirtyy valtion talousarviossa noin 900.000 euroa. Osa siirtyvistä tehtävistä on rakennerahastoihin liittyviä ja siten osittain hankkeiden teknisellä tuella rahoitettuja.

Uudistukseen liittyy myös maakunnan liittojen roolin kasvu alueellisten kehittämismäärärahojen suuntaamisessa. Valtion budjettivaroja ei kuitenkaan uudistuksen johdosta siirry maakuntien liitoille.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Yleistä

Valtion aluehallinto kootaan esityksen mukaan kahteen viranomaiseen, aluehallintovirastoon sekä elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen. Nykyisten lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien tehtävät organisoidaan osaksi näitä virastoja. Tämä tarkoittaa, että edellä mainittujen viranomaisten johtamis- ja ohjausjärjestelmä, tehtävät ja rakenteet organisoidaan uudelleen. Myös viranomaisten aluejaot sekä toimipaikkaverkosto muuttuvat. Hanke aiheuttaa näin ollen valtion aluehallinnossa merkittävän organisaatorakenteellisen muutoksen, jolla on vaikutuksia viranomaisten toimintaan, tehtäviin ja henkilöstöön.

Tarkoitus on, että aluehallintovirastoja olisi kuusi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia olisi viisitoista, joiden toimialueet muodostettaisiin siten, että yhdeksässä keskuksessa olisi kaikki kolme päävastuualuetta, neljässä keskuksessa kaksi päävastuualuetta sekä tarvittava määrä kolmannen päävastuualueen palveluja järjestävää henkilöstöä ja lisäksi kahdessa keskuksessa olisi yksi päävastuualue sekä tarvittava määrä muiden vastuualueiden palveluja järjestävää henkilöstöä.

Ruotsinkielisen asiain turvaamiseksi Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat-päävastuualueen sekä liikenne- ja infrastruktuuri-päävastuualueen palveluja olisi tarkoitus kehittää niin, että asiakkaita palvel-

laan tulevaisuudessakin sekä Seinäjoella että Vaasassa. Palvelutarjonnasta tehdään jatkovalmistelussa erillinen suunnitelma. Palvelut pyritään tulevaisuudessa tuottamaan ensisijaisesti sillä henkilöstöllä, joka on jo paikkakunnalla. Vaikka ympäristö ja luonnonvarat sekä liikenne ja infrastruktuuri-päävastuualueet ovat Seinäjoella, integroidaan Vaasaan jäävä henkilöstö toiminnalliseksi osaksi Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta siten, että voidaan parantaa asiakaspalvelua ja tuottavuutta.

Nykyisten valtion aluehallinnon viranomaisten kokoaminen kahteen monialaiseen viranomaiseen merkitsee näille viranomaisille kuuluvien tehtävien hoitamista jatkossa organisatorisesti ja hallinnollisesti monipuolisemmassa ja laajemmassa toimintaympäristössä kuin aiemmin. Uudistuksella on mahdollista saada aikaan synergiahyötyjä, kun eri alojen toimijoita kootaan yhteen viranomaiseen. Uudistus mahdollistaisi eri toimialojen hyvän vuorovaikutuksen ja yhteistyön jo asioiden valmisteluvaiheessa.

Valtion aluehallinnon viranomaisten uusi ohjausmalli tulee lisäämään merkittävästi strategiseen ja toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvien ministeriöiden ja keskusvirastojen välistä yhteistyötä sekä maakunnan liittojen osallistumista aluehallinnon viranomaisten strategiseen ohjaukseen. Eri hallinnonalan tavoitteiden yhteensovittaminen ja aluehallinnon toimintaedellytysten parantaminen edellyttää ministeriöiden yhteistyössä muodostamaa näkemystä siitä, miten valtakunnalliset tavoitteet sovelletaan alueelliseen toimintaan.

Opetusministeriön ja ympäristöministeriön toimialan tehtävien ja asiantuntemuksen jakautuminen aluehallintoviranomaisille ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille tulee edellyttämään kiinteää yhteistyötä alueen viranomaisten välillä.

Aluehallintovirastoihin sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin koottavissa viranomaisissa on jo nyt sangen laajassa käytössä toimintamalli, jossa yksi tai useampi virasto hoitaa määrättyä tehtävää oman alueensa lisäksi laajemmalla alueella tai valtakunnallisesti. Kyseiset tehtävät ovat joko alueellisia tai valtakunnallisia, keskushallinnosta siirrettyjä tehtäviä. Tämä toimintamalli voisi

erityisasiantuntemusta edellyttävien tehtävien lisäksi koskea tukitehtäviä, kuten esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän, toimitilahallinnon ja hankintatoimen tukitehtäviä. Toimintamalli voisi koskea myös työntasausta koskevia järjestelyjä. Vakiintuneita ja hyväksi havaittuja erikoistumisratkaisuja on tarkoitus edelleen käyttää. Toimintamallin käyttöä on myös tarkoitus mahdollisuuksien mukaan laajentaa uusissa aluehallinnon viranomaisissa.

Nykyisillä aluehallintoviranomaisilla on käytössä kaikkiaan noin 310 tietojärjestelmää. Aluehallinnon kokoaminen luo edellytykset tietojärjestelmien yhtenäistämiseksi ja yhteiskäytön lisäämiseksi sekä yhteistyölle tietojärjestelmien hankinnassa, kehittämisessä ja ylläpidossa.

Aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voivat monitoimialaisina viranomaisina, joiden henkilökunnalla on laaja eri alojen asiantuntemus ja joiden sidosryhmäverkostot ovat alueellisesti varsin kattavat, nykyistä paremmin neuvoa, ohjata ja palvella asiakkaitaan näiden eri elämäntilanteissa. Aluehallintovirastoissa sekä elinkeino-, - liikenne- ja ympäristökeskuksissa tullaan soveltamaan monikanavaisuutta palvelujen tarjonnassa asiakkaille. Palveluita tarjotaan asiakkaille asiointipalveluna, sähköisenä palveluna ja asiantuntijapalveluna. Monikanavaisuus vaatii sitä tukevaa selkeää työjakoa ja työn organisoimista. Se vaatii myös henkilöstöltä laaja-alaista osaamista. Erityisesti se vaatii tietoteknisiä valmiuksia, joita tulee lisätä, sillä palvelutarjonta siirtyy tulevaisuudessa entistä voimakkaammin sähköisiin palvelukanaviin. Sähköisen asioinnin käyttö ja siihen liittyvien palvelujen rakentaminen vaatii organisaatiolta myös taloudellisia resursseja. Monikanavaisuus voi aiheuttaa asiakkaille myös ongelmatilanteita, joiden vähentämiseksi ja välttämiseksi viranomaiselta vaaditaan ennakoivaa ja aktiivista tiedottamista sekä asiakkaiden neuvontaa.

Palvelukanavien tehokas hyödyntäminen asettaa tietojärjestelmät keskeiseen rooliin, erityisesti edellytetään toimivia asianhallinnan ja sähköisten palveluiden järjestelmiä.

Aluehallintovirastoissa sekä elinkeino-, - liikenne- ja ympäristökeskuksissa tullaan so-

veltamaan myös laadun kehittämisen menetelmiä. CAF- arviointimallin käyttöönotto tuottaa tärkeitä tietoja menettelytapojen kehittämiseen ja sitä kautta sillä on vaikutusta myös asiakastytyväisyyden myönteiseen kehittymiseen. Prosessityön avulla ymmärretään paremmin toimintaa, selkeytetään vastuita ja yhdenmukaistetaan toimintatapoja. Prosessien parantamisen kautta päästään myös toiminnan tehostamiseen ja laadun parantamiseen.

Vaikutukset henkilöstöön

Aluehallinnon uudistamishankkeella vastaan viranomaistoiminnan tulevaisuuden haasteisiin. Muutos on mahdollisuus myös henkilöstölle. Laajemman toimialan omaavat viranomaiset tarjoavat henkilöstölle mahdollisuuden monipuolisiin työtehtäviin sekä osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämiseen ja siten uralla etenemiseen.

Aluehallinnon uudistuksen yhteydessä noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja johtamista valtion yhteistoimintalain (651/1988) ja -sopimuksen mukaisesti. Henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista huolehditaan uudistusta toteutettaessa.

Uudistuksessa mukana olevien viranomaisten henkilöstömäärä oli vuoden 2007 lopussa noin 5 900 henkilötyövuosina mitattuna. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin tulee siirtymään noin 4 400 henkilötyövuotta lääninhallituksista, tiepiireistä, työ- ja elinkeinokeskuksista ja ympäristökeskuksista. Aluehallintovirastoihin tulee siirtymään noin 1 500 henkilötyövuotta lääninhallituksista, TE - keskuksista, työsuojelupiireistä, ympäristökeskuksista ja ympäristölupavirastoista. Erityisesti muutos kohdistuu niiden viranomaisten henkilöstöön, joissa nykyisten viranomaisten tehtävät jakaantuvat osin kumpaankin viranomaiseen ja mahdollisesti maakunnan liittoihin. Näitä viranomaisia ovat lääninhallitukset, TE- keskuksien ja ympäristökeskukset.

Aluehallinnon uudistamishankkeen välittömänä seurauksena ei ole henkilöstön määrän supistuminen. Toisaalta hankkeen seurauksena ei kokonaisuutta tarkastellen synny myöskään henkilöstön lisäystarpeita.

Määräaikaisissa palvelussuhteissa olevaa henkilöstöä kohdellaan tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti virka- tai työsuhteessa olevien kanssa muutoksen toteutuksessa. Muutos ja tehtävien siirtäminen uusiin viranomaisiin ei ole peruste olla jatkamatta määräaikaista palvelussuhdetta.

Aluehallintovirastojen ja elinkeino- liikenne ja ympäristökeskusten osalta määritellään sen henkilöstön tehtävät, joka tarjoaa palveluja niissä aluehallintovirastoissa ja elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksissa, joissa ei ole kaikkien vastuualueiden tehtäväkokonaisuuksia. Tältä osin henkilöstövaikutukset voidaan arvioida näiden tehtävämäärittelyiden jälkeen. Aluehallintovirastojen ja elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskusten toimipaikkojen sijoittuminen ja niiden välinen työnjako tulee aiheuttamaan henkilöstön siirtotarvetta.

Aluejakoihin ehdotetut muutokset vaikuttavat myös kunkin alueen aluehallintoviranomaisten resurssitarpeeseen. Resurssitarvearviot koskevat erityisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta tiepiirien ja ympäristökeskusten toimintoja ja aluehallintovirastojen osalta nykyisten lääninhallitusten ja työsuojelupiirien toimintoja sekä ympäristölupa-asioita. Henkilöstövaikutukset näiltä osin täsmentyvät jatkotyön aikana.

Tavoitteena on, että kolmen vuoden siirtymäkauden aikana tarvittava henkilöstön sijoittaminen uusiin toimipaikkoihin voidaan tehdä hallitusti. Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä on toimipaikkajaosta Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla tekemässään päätöksessä todennut, että palvelut pyritään tulevaisuudessa tuottamaan ensisijaisesti sillä henkilöstöllä, joka on jo paikkakunnalla. Päätöksen mukaan mahdolliset henkilöstösiirrot paikkakuntien välillä pyritään tekemään vapaaehtoisuuden pohjalta sekä eläköitymistä hyödyntäen.

Aluehallinnon uudistuksen vaikutuksesta ylimmän johdon määrä aluehallintovirastoissa ja elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksissa tulee vähenemään. Samoin johtajien ja päälliköiden määrä uusissa aluehallintoviranomaisissa tulee vähenemään. Nykyisten osastopäälliköiden ja yksiköiden päälliköiden virkojen nimet tullaan muuttamaan vastaa-

maan näiden henkilöiden tehtäviä perustettavissa aluehallintoviranomaisissa.

Tukitehtävien (talous- ja henkilöstöhallinto, tietohallinto, tietopalvelu, viestintä, toimilatahallinto, hankintatoimen tuki ja sihteeripalvelut) hoitamiseen käytetyt henkilötyövuodet ovat 960. Tukitehtäviä kootaan hoidettavaksi toisaalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja toisaalta aluehallintovirastoissa. Osa näihin toimintoihin kuuluvista tehtävistä hoidetaan kussakin virastossa. Osa tehtävistä voidaan koota joko yhtenä kokonaisuutena tai erikseen (esimerkiksi taloushallinnon tai tietohallinnon tehtävät) tietyn viraston yhteyteen. Siirtymäkauden ajan koottavia tehtäviä voidaan hoitaa myös nykyisillä toimipaikoilla. Henkilöstövaikutukset tältä osin voidaan selvittää, kun koottavien tehtävien sijoituspaikka tiedetään jatkotyönä tapahtuvan tehtävien tarkemman määrittelyn jälkeen.

Tietohallintotehtävissä työskentelee tällä hetkellä aluehallintovirastoihin ja elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksiin tulevasta henkilöstöstä yhteensä 177 henkilötyövuotta. Perustietotekniikkapalvelujen tuotannon työpanos on 85 henkilötyövuotta. Uusien viranomaisten tietohallinnot toteutetaan keveinä hankinta- ja asiantuntijaorganisaatioina. Aluehallintovirastoissa ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa tietohallintoyksikön koko olisi molemmissa noin 10–15 henkilöä. Muu henkilöstö, noin 140–150 henkilöä, sijoittuisi aluehallinnon tietohallintopalvelut -yksikköön, joka palvelisi noin 10 000 työntekijää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, aluehallintovirastoissa, TE-toimistoissa ja maistraateissa.

Välillisesti aluehallinnon uudistaminen aiheuttaa henkilöstön määrän vähenemistä aluehallinnossa, sillä se on yksi vuoden 2008 kehyspäätöksen sisältämistä valtionhallinnon tuottavuutta lisäävistä toimenpiteistä. Aluehallinnon uudistus ja siinä toteutettavat toiminta-alue- ja organisatoriset muutokset sekä toimintatapojen kehittäminen mahdollistavat tuottavuustavoitteiden saavuttamisen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja aluehallintovirastoille siirtyy uudistuksessa mukana olevilta virastoilta ensimmäiseltä tuottavuusohjelmakaudelta vuosina 2010 ja 2011 noin 400 henkilötyövuoden vähennys-

tavoite. Tämän lisäksi tavoitteena on henkilöstötarpeen aleneminen vuosien 2012–2015 välisenä aikana aluehallintovirastoissa (valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilla) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala) yhteensä 625 henkilötyövuodella. Nämä vähennysvelvoitteet merkitsevät uusien virastojen käynnistymisen jälkeisen viiden vuoden aikana lähes 20 % henkilötyövuosivähennystä virastojen nykyhenkilöstön määrään verrattuna.

Kokonaisuudessaan vanhuuseläkepoistuma vuosina 2008 – 2015 vaihtelee viranomaisten välillä. Kun TE-keskusten nykyisistä tehtävistä poistuu vajaa 20 % henkilöstöstä, niin sitä vastoin työsuojelupiirien poistuma on lähes kaksinkertainen eli 37 % henkilöstöstä. Tehdyn kartoituksen mukaan hankkeessa mukana olevissa valtiorakenteissa eläkepoistuma (64 vuotta täyttävät) on vuosina 2008–2011 yhteensä 721 henkilöä ja vuosina 2012 – 2015 yhteensä 838 henkilöä. Yhteensä vuosien 2008 – 2015 aikana hankkeessa mukana olevasta henkilöstöstä poistuu 1599 henkilöä, joka tarkoittaa noin 27 % nykyhenkilöstöstä.

Esityksen kohteena olevien viranomaisten virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät, lukuun ottamatta lakkautettavia erittelyvirkoja ja muita lakkautettavia johtajanvirkoja, siirtyisivät asianomaiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen, aluehallintovirastoon tai maakunnan liittoon. Lakkautettavien virkojen tilalle perustettaisiin uudet virat, joihin kyseinen henkilöstö suostumuksensa mukaan nimitettäisiin. Määräaikaista tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi asianomaiseen elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen tai aluehallintoviraston tai maakunnan liiton palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteen keston ajaksi. Virkojen siirtymiseen tarvittaisiin virkamiehen suostumus, mikäli virka siirtyisi työssäkäyntialueelta toiselle. Siirtyvä henkilöstö säilyttäisi siirtymähetkellä palvelussuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euromääräisen palkkansa.

(Edellä mainitut luvut täsmentyvät jatkovalmistelussa).

4.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia ympäristöön. Ympäristölupa-asioiden keskitäminen aluehallintovirastoon parantaisi kuitenkin päätösten laatua ja mahdollistaisi resurssien joustavan käytön. Muiden ympäristöasioiden hoitaminen elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksessa parantaisi ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen mahdollisuuksia keskuksen toimialoilla. Koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olisivat kiinteässä yhteistyössä maakunnan liittojen ja alueen muiden toimijoiden kanssa, ympäristönäkökohdat voitaisiin ottaa jo suunnittelun varhaisessa vaiheessa huomioon. Lisäksi se mahdollistaisi eri toimialojen nykyistä paremman yhteistyön jo asioiden valmisteluvaiheessa. Tätä kautta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta tehostuisi ja asiakkaiden palvelu parantuisi.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset valtion aluehallintoviranomaisten asiakkaisiin

Esityksellä on vaikutuksia kansalaisten asiointiin viranomaisten kanssa. Eri aluehallintoviranomaisten toimintojen kokoaminen aluehallintovirastoon sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen mahdollistaa nykyistä laadukkaampien ja tehokkaampien monikanavaisten ja paikasta riippumattomien palvelumallien kehittämisen. Asiakassegmentoinnin ja yhteisten asiakkuuksien kautta on mahdollista löytää synergiaetuja asiakkaille suunnattujen palvelukokonaisuuksien rakentamisessa.

Monikanavaisuuden kehittäminen tarjoaa valtion aluehallinnon viranomaisten asiakkaille selkeät palvelukanavat, joiden kautta he saavat palveluja. Monimuotoinen palvelurakenne varmentaa osaltaan uudistuksen onnistumista asiakkaan näkökulmasta. Verkkopalvelun osuuden kasvaminen parantaa palveluiden saatavuutta niiden asiakkaiden osalta, joilla on mahdollisuus ja osaaminen verkkopalveluiden käyttöön. Verkkopalvelu mahdollistaa usein asiakkaalle myös nopeamman, helpomman ja kustannuksiltaan alhaisemman asiointin. Lisäksi verkkopalvelut ovat käytettävissä silloin, kun asiakas niitä

tarvitsee. Verkkopalvelujen tarjonta tukee myös kestävä kehityksen tavoitteita.

Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten alaiset työ- ja elinkeinotoimistot palvelevat yrityksiä, henkilöasiakkaita ja yhteisöjä. Viimeksi mainittuja ovat lähinnä kunnat ja kolmannen sektorin toimijat. Toimistojen tehtävänä on edistää työvoiman saatavuuden turvaamista ja työllisyyden parantamista, toimeenpanna julkinen työvoimapalvelu, edistää maahanmuuttajien kotoutumista, tarjota yrityspalveluihin liittyvää neuvontaa sekä hoitaa muut sille määrätty tehtävät. Työ- ja elinkeinotoimistoverkoston olisi mahdollista käyttää tarvittaessa hyväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten palvelukanavana.

Työ- ja elinkeinotoimistot tuottavat palvelunsa joko itse tai kumppanuus- tai verkostotoiminnan kautta taikka ostopalveluina ulkopuolisilta palvelutuottajilta. Monikanavainen palvelumalli, verkko-, puhelin- ja CC-palvelut sekä henkilökohtainen palvelu, hyödynnetään täysimääräisesti. Työnvälitys on työ- ja elinkeinotoimistojen ydinpalvelu. Toimistot toimivat seudullisten yrityspalvelujen verkostossa työmarkkinoiden asiantuntijana ja huolehtivat erityisesti osaavan työvoiman saamisesta yritysten ja yhteisöjen käyttöön.

Uudistuksen täytäntöönpanon yhteydessä on tarkoitus tukeutua julkisen hallinnon yhteispalvelusta (223/2007) annetussa laissa tarkoitettuun yhteispalveluun ja ottaa huomioon myös yhteispalvelun laajentamissuunnitelmien antamat mahdollisuudet. Aluehallinnon viranomaisten omat fyysiset työpisteet vähennevät, mutta niitä voidaan korvata yhteispalvelupisteillä, joiden merkitys kasvaa asiointi- ja asioiden vireille tulopaikkoina. Yhteispalvelupisteissä työskentelevien palvelusihteereiden avulla kyetään parantamaan asiakkaiden neuvontaa myös sähköisessä asiointissa. Sähköisen ajanvarausjärjestelmän avulla asiakkaalla on mahdollisuus varata aika asiantuntijan tapaamiselle yhteispalvelupisteessä.

Vaikutukset yrityksiin

Esityksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta-ajatuksena olisi tukea alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Tässä tarkoituksessa keskus edistäisi muun muassa yrittäjyyttä.

Asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimivalla aluehallinnolla on keskeinen merkitys yritysten toimintaedellytysten parantamisen ja kehittämisen kannalta. Esityksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävänä on kuuluisivat kaikki keskeiset yritysten toimintaympäristön vaikuttavat asiat. Keskuksen elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuurivastuualueeseen kuuluvien, suoraan yrittäjyyttä edistävien ja elinkeinotoimintaa tukevien tehtävien lisäksi keskuksen toimialaan kuuluisivat yritysten toimintaan olennaisesti vaikuttavat tehtäväkokonaisuudet liikenne ja infrastruktuuri- sekä ympäristö ja luonnonvarat- vastuualueilta. Tällaisia yritysten toimintaan vaikuttavia tehtäväkokonaisuuksia olivat esimerkiksi tie- ja liikenneolojen suunnittelu, liikennelupa-asiat, julkisen liikenteen järjestämiseen liittyvät tehtävät sekä alueiden käyttöön ja ympäristönsuojeluun liittyvät tehtävät.

Edellä mainittujen toimintojen yhdistämisen ja siitä saatavan synergiahyödyn voidaan arvioida luovan perustettaviksi ehdotettaville elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille mahdollisuuden muodostaa selkeä näkemys alueensa tilanteesta ja alueen yritysten toimintaedellytyksiä koskevista tarpeista. Tämän voidaan puolestaan arvioida edistävän keskuksen mahdollisuuksia edistää toiminta-ajatuksensa mukaisesti alueensa yrittäjyyttä.

Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään

Eri aluehallintoviranomaisten toimintojen kokoaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen luo parempia edellytyksiä elinkeinoelämän ja työllisyyden kehittämiseksi. Esimerkiksi nykyisten, lääninhallituksissa ja työ- ja elinkeinokeskuksissa koulutustarpeiden ennakointiin ja aikuiskoulutukseen liittyvien tehtävien kokoamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen voidaan arvioida saatavan työllisyyteen vaikuttavia synergiaetuja.

Aluekehitysvaikutukset

Esitys tukee alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa aluekehittämistä vahvistamalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä maakunnan liittojen yhteistyötä. Kohdistamalla kehittämistyötä ja voimavaroja yhteisesti valittuihin strategisiin tavoitteisiin parannetaan alueiden kilpailukykyä ja alueilla toimivien yritysten mahdollisuutta vastata globaalin kilpailun haasteisiin. Samalla tunnistetaan aikaisempaa paremmin alueet, joiden avulla parannetaan myös kansantalouden kilpailukykyä kasvua.

Esitys vaikuttaa alueiden kehittämisen hallintoon ja sitä kautta alueilla tehtävään kehitystyöhön. Maakunnan liittojen aseman kehittämisviranomaisina vahvistuu uusien yhteensovittamis- ja muiden tehtävien kautta sekä maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien merkityksen lisäämisen kautta. Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet varmistavat, että alueista lähtevää suunnittelua ja valtion päätöksentekoa voidaan koordinoida samoilla aluejaoilla. Näin maakunnan liitot voivat helpommin hallita rahoituksen ja päätöksenteon alueellista kokonaisuutta.

Maakunnan liittojen uudet tehtävät liittyvät alueiden kehittämisen kannalta tärkeisiin koulutukseen ja kulttuuriin, liikenteeseen sekä luonnonvaroihin ja ympäristöön. Maakunnan liiton tehtävät kattavat entistä paremmin alueiden kehittämiseen oleellisesti vaikuttavat asiat ja suunnittelukokonaisuus on helpommin niiden hallittavissa.

Maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman merkityksen vahvistaminen lisää alueellisen näkökulman vaikuttavuutta alueiden kehittämisessä ja erityisesti valtion päätöksenteossa ja hallinnossa. Toimenpiteiden alueellinen koordinaatio paranee kokonaisuutena.

Kielelliset vaikutukset

ARVIOINTI TÄYDENTYY ESITYKSEN JATKOVALMISTELUSSA.

Aluehallinnon uudistamishankkeessa merkittävimmät kielelliset vaikutukset syntyvät aluejaoista ja toimipaikkaverkostosta sekä

uusien viranomaisten organisaatio- ja palvelurakenteesta.

Perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asioidessaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä.

Kielilain (423/2003) mukaan julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Hallintoa kehitettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan.

Kaksikielisiä viranomaisia ovat valtion keskushallintoviranomaiset sekä valtion viranomaiset, joiden alueella on erikielisiä tai kaksikielisiä kuntia. Kaksikielisyys vaikuttaa palveluihin ja niiden järjestämiseen ja oleellisesti viranomaisen velvollisuuteen antaa palvelua ruotsin kielellä sekä kielitaitoa koskeviin kelpoisuusvaatimuksiin. Tätä kautta se vaikuttaa myös muun muassa toiminnan suunnitteluun ja uusien työntekijöiden rekrytointiin.

Aluehallinnon uudistuksessa on suunniteltu muutettavaksi aluehallintoviranomaisten aluejakoja eräiltä osin. Kielinäkökulmasta huomionarvoisimmat muutokset ovat suunnitelman mukaisesti Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa sekä Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla.

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmän 3.12.2008 tekemässä linjauksessa aluehallintovirastojen toimialuejaossa Keski-Pohjanmaan maakunnan alue sijoittuisi Pohjois-Pohjanmaan aluehallintoviraston toimialueeseen yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien kanssa. Keski-Pohjanmaa sijoittuisi niin ikään Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueeseen. Kummankin viranomaisen toimialueen päätoimipaikka sijaitsisi Oulussa.

Aluejakojen toteuttaminen edellä mainitun ehdotuksen mukaisena merkitsisi sitä, että tulevien Pohjois-Pohjanmaan aluehallintoviraston ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yksikieliset suomenkieliset hallintoalueet muuttuisivat

kaksikieliseksi, koska alue käsittäisi yhden kaksikielisen kunnan, Kokkolan, Keski-Pohjanmaalla.

Suunnitelmien mukaan Kokkolaan sijoitettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimipaikka ja aluehallintoviraston toimintoja hoitavaa henkilöstöä, millä osataan turvataisiin rannikkoalueen palvelujen ja asiointimahdollisuuksien hyvä saavutettavuus sekä toimivuus myös ruotsin kielellä. Vaasassa tulisi ministeriryhmän linjauksen mukaisesti olemaan elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskus, jossa olisi elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuurivastuualue sekä tarvittava määrä muiden vastuualueiden palveluja järjestävää henkilöstöä. Siitä muodostuisi Keski-Pohjanmaan pois siirtyessä samalla Suomen mantereen ainoa kaksikielinen aluehallintoviranomainen, jossa enemmistökieli olisi ruotsi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kolmen vastuualueen sijoittaminen Seinäjoelle aiheuttaisi vähäisempiä muutoksia viranomaisten hallintokielessä. Etelä-Pohjanmaalla uuteen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen yhdistyvät nykyiset Vaasan tiepiiri ja Länsi-Suomen ympäristökeskus ovat olleet hallintokieleltään ennestäänkin kaksikielisiä ja siirtyvät toiminnot säilyvät edelleen kaksikielisinä, kun Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tulee olemaan kaksikielinen. Myös Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen elinkeinot -, työvoima-, osaaminen ja kulttuuri- vastuualueen hallintokieli muuttuisi kaksikieliseksi.

Uusien aluehallintoviranomaisten toimipaikkaverkkoa koskevissa ehdotuksissa on otettu huomioon toiminnalliset, henkilöstön pysyvyyteen ja saatavuuteen sekä palvelujen saatavuuteen liittyvät tekijät. Ehdotuksissa on otettu huomioon lisäksi alueellisen tasapainon näkökulma ja taloudelliset tekijät. Yhtenä palvelujen saatavuuteen liittyvänä tekijänä on ollut ruotsin- ja saamenkielisten palvelujen saatavuus.

Uusien aluehallintoviranomaisten monikanavaisessa palvelutarjonnassa sähköisten palvelujen osuus tulee kasvamaan. Sähköiset palvelut tarjotaan kaikilta osin sekä suomen että ruotsin kielellä, mikä mahdollistaa asiakkaille helpomman ja kustannuksiltaan al-

haisemman asioinnin omalla kielellään. Sähköisten palveluiden kehittämisen myötä toimipaikkaverkon merkitys vähenee, minkä seurauksena myös yksikielisten viranomaisten asiakkaiden mahdollisuudet saada palvelua omalla kielellään paranevat käytännössä.

Hallintoalueen muuttuminen yksikielisestä suomenkielisestä hallintoalueesta kaksikieliseksi hallinto-alueeksi muuttaa jonkin verran kielitaitovaatimuksia niissä tehtävissä, joissa pätevyysvaatimuksena on korkeakoulututkinto. On todennäköistä, että suurella osalla nykyistä korkeakoulututkinnon omaavaa henkilöstöä on kielitaitovaatimuksen täyttävä todistus. Tilanne kartoitetaan jatkovalmistelussa ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin kielitaitovaatimusten täyttämiseksi.

Uuden kielilain mukaan viranomaisen on oma-aloitteisesti toimittava niin, että kansalaiset voivat asioida omalla kielellään ilman, että heidän täytyy vaatia tätä erikseen. Esityksen mukaisesti tapahtuva toimintojen koostaminen suurempiin virastoihin antaa entistä paremmat mahdollisuudet johtaa ja organisoida toimintoja sekä kehittää työnjakoa virastoissa.

Uusien aluehallintoviranomaisten toiminnan suunnittelussa kiinnitetään myös jatkossa erityistä huomiota yhtäältä kansalliskielien säilymiseen hallintokielenä ja toisaalta palvelujen turvaamiseen kummallakin kansalliskielellä. Kielilain mukaan viranomaisen virka-alueen kielivähemmistön tarpeita varten voidaan tarvittaessa perustaa yksikielisiä yksiköitä tai osastoja. Kielilain vaatimukset otetaan huomioon muun muassa virastojen toimintastrategioissa, johtamisessa, henkilöstöstrategioissa ja uuden palkkausjärjestelmän soveltamisessa.

Vaikutukset eri sukupuolten kannalta

Aluehallintohankkeessa mukana olevien viranomaisten henkilöstön sukupuolijakaumat on selvitetty työnantajan henkilötietojärjestelmästä (Tahti) saatujen tietojen avulla. Järjestelmästä saatuja tietoja käytettiin myös pohjatietona viranomaisille lähetetyssä kyselyssä, jossa viranomaisten tuli tarkentaa sukupuolijakaumaa eri tehtäväryhmien sisällä ja erityisesti niissä tehtävissä, joihin hankkeesta johtuvat muutokset erityisesti kohdis-

tuvat. Samalla viranomaiset tarkensivat syitä sukupuolijakautumiinsa.

Työnantajan henkilötietojärjestelmän (Tahti) mukaan hankkeessa mukana olevien viranomaisten henkilötietojärjestelmästä noin 47 % koostuu miesten ja noin 53 % naisten henkilötietojärjestelmästä. Vaikka kokonaistasolla viranomaisten henkilötietojärjestelmästä jakautuvat miesten ja naisten välillä lähes tasan, sukupuolijakauma vaihtelee huomattavasti viranomaisten välillä.

Suurin epätasapaino miesten ja naisten henkilötietojärjestelmästä on lääninhallituksilla. Lääninhallituksissa yli kaksi kolmasosaa henkilötietojärjestelmästä koostuu naisten ja alle kolmannes miesten henkilötietojärjestelmästä. Myös työ- ja elinkeinokeskusten ja ympäristölupavirastojen henkilötietojärjestelmästä painottuvat naisten enemmistöön. Tiepiireillä, työsuojelupiireillä ja ympäristökeskuksilla miehet ovat enemmistönä henkilötietojärjestelmästä.

Eri viranomaistyypeissä henkilötietojärjestelmästä sukupuolijakauma eri virastojen välillä vaihtelee huomattavasti. Kun esimerkiksi lääninhallituksilla ja TE-keskuksilla jokaisessa virastossa on selkeä naisennemmistö henkilötietojärjestelmästä, niin sitä vastoin ympäristökeskuksilla jakauma vaihtelee Hämeen ympäristökeskuksen noin 62 %:n naisennemmistöstä Kainuun ympäristökeskuksen lähes 74 %:n miesennemmistöön.

Pääsääntöisesti lähes jokaisella esitykseen sisältyvällä viranomaisella viraston johdossa ja esimiestehtävissä on yli kaksi kolmasosaa miehiä. Lääninhallituksilla asiantuntijatehtävissä työskentelee lähes kaksinkertainen määrä naisia miehiin verrattuna. Sitä vastoin ympäristökeskuksilla, ympäristölupavirastoilla, tiepiireillä ja työsuojelupiireillä asiantuntijatehtävissä ja toimeenpanotehtävissä jakauma on vastakkainen. Viranomaisten tukitehtävissä työskentelevistä lähes kahdeksan henkilöä kymmenestä on naisia.

Yleisimpänä syynä tehtäväryhmien sisäiseen sukupuolijakaumaan pidetään töiden luonteen jakaantumista töihin, joihin joko miehet tai naiset hakeutuvat vastakkaista sukupuolta useammin esimerkiksi koulustaustansa takia.

Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastoilla ja sivistysosastoilla asiantuntijatehtävissä toimivista enemmistö on naisia. Syynä

asiantuntijatehtävien naisvaltaisuuteen pidetään sitä, että näihin tehtäviin hakeutuu henkilöitä, joiden koulutustausta on naisvaltaiselta alalta. Aluehallintouudistuksessa mukana olevien viranomaisten tukitehtävissä työskentelevät ovat pääosin naisia. Perusteluna pidetään tukitehtäviin vaadittavan koulutuksen naisvaltaisuutta.

Ympäristökeskusten kenttätöissä sukupuolijakauma painottuu selkeästi miehiin. Jakaumaa selittää töiden luonne, joka on esimerkiksi fyysistä maastotyötä tai rakentamista. Työsuojelupiirien tarkastajien miesvaltaisuutta selittää se, että työsuojelun valvonta on keskittynyt aiemmin teknisiin puitteisiin työpaikalla ja tehtäviin valittiin lähinnä teknisen koulutuksen saaneita henkilöitä. Tiehallinnon osalta miesvaltaiseen henkilöstöön on syynä henkilöstöltä vaaditun osaamisen painottuminen tekniseen osaamiseen.

Määräaikaisuudet kohdistuvat tasaisesti uudistuksen piiriin kuuluviin miesvaltaisiin ja naisvaltaisiin viranomaisiin. Kuitenkin suurin osa henkilöistä, jotka useimmissa viranomaisissa hoitavat määräaikaisuuksia, on naisia. Jotta sukupuolten välinen tasa-arvo voitaisiin tulevaisuudessa turvata, rekrytoitessa työvoimaa poistuvan henkilöstön tilalle, tulee ottaa huomioon, että naisia ei aseteta sukupuolensa tai ikänsä takia epätasa-arvoiseen asemaan vakinaisia työpaikkoja täytettäessä.

Talous- ja henkilöstöhallintoa, tietohallintoa, tietopalvelua, viestintää, toimitilahallintoa ja hankintatoimen tukea pyritään kokoomaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja aluehallintovirastoissa. Mikäli tukitehtäviä keskitetään merkittävästi, henkilöstösiirrot tulevat koskemaan erityisesti näissä tukitehtävissä työskenteleviä henkilöitä, jotka ovat pääosin naisia.

Yleisesti hyvänä sukupuolijakaumana pidetään 40-60- jakaumaa ja riittävän tasaisena jakaumana pidetään vielä jakaumaa 30-70. Näin ollen kaikki esitykseen sisältyvät viranomaiset täyttävät vähintään riittävän tasaisen jakauman ehdot. Koska kyseisten viranomaisten tehtävät ja henkilöstö siirtyvät uusiin viranomaisiin, voidaan olettaa, että sukupuolijakaumassa ei tule olemaan merkittävää eroa nykytilanteeseen.

Tasa-arvoa pyritään ylläpitämään turvamalla yhtäläiset mahdollisuudet miehille ja naisille sekä uusia aluehallintoviranomaisia muodostettaessa että myös niiden perustamisen jälkeen. Uusien aluehallintoviranomaisten on laadittava tasa-arvolain 6 §:n mukainen tasa-arvosuunnitelma.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi asetti 29.6.2007 aluehallinnon uudistamishankkeen, jonka tavoitteena oli hallitusohjelman mukaisesti kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto. Hankkeen valmistelu organisoitiin ohjausryhmään ja valmisteluryhmään, jotka vastaavat työstään hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmälle. Ohjausryhmä muodostuu hankkeen kannalta keskeisten ministeriöiden ministereiden valtiosihteereistä. Valmisteluryhmä muodostuu eri ministeriöiden ja aluehallinnon edustajista. Maakunnan liitoilla, TE- keskuksilla ja lääninhallituksilla on edustus valmisteluryhmässä.

Hankkeen toimikaudeksi asetettiin 29.6.2007 - 31.3.2009. Joulukuussa 2008 ohjausryhmän ja valmisteluryhmän määräaika jatkettiin 31.12.2009 saakka hankkeessa hyväksytyjen linjausten jatkovalmistelua varten. Uudistukset on tarkoitus toteuttaa kokonaisuudessaan vuoteen 2010 mennessä.

Aluehallinnon uudistamishankkeen ohjausryhmä asetti valmisteluryhmälle seuraavat alatyöryhmät: aluehallinnon tehtäviä selvittävä ryhmä, selvitysryhmä, aluekehittämisen voimavarojen kokoamista ja niihin liittyvän päätösvallan siirtämistä selvittävä ryhmä, keskushallinnosta siirrettäviä tehtäviä selvittävä työryhmä ja valtionhallinnon tehtäviä Ahvenanmaalla selvittävä työryhmä. Lisäksi Vaasan yliopistosta tilattiin aluehallintojen kansainvälinen vertailuselvitys.

Selvitysryhmien toimikausi päättyi 31.12.2007. Selvitysryhmien raporttien antaminen tammikuussa 2008 päätti aluehallinnon uudistamishankkeen selvitysvaiheen. Valmisteluryhmän tuli tehdä hankkeen ehdo-

tukset saatujen selvitysten pohjalta maaliskuun 2008 loppuun mennessä.

Aluehallinnon uudistamishankkeen väliraportti annettiin 2.4.2008. Raportin keskeisenä ehdotuksena oli, että valtion aluehallinto koottaisiin kahteen viranomaiseen siten, että nykyisten lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien tehtävät organisoitaisiin uudelleen elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskukseksi (viranomainen 1) ja aluehallintovirastoksi (viranomainen 2).

Väliraportissa ehdotettiin maakunnan liittojen aseman vahvistamista usealla tavalla. Maakuntaohjelmien kokoavaa ja yhteensovitavaa merkitystä ehdotettiin vahvistettavaksi yhdistämällä nykyistä tiiviimmin niiden laadintaan erityisohjelmat ja hallinnonaloittaiset kehittämisohjelmat. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma ehdotettiin kytkettäväksi nykyistä tiiviimmin osaksi keskushallinnon ja alueiden välistä tulosohjausprosessia. Lisäksi ehdotettiin maakunnan liittojen päätösvaltaa aluekehittämisrahoituksen käytössä lisättäväksi terävöittämällä alueiden kehittämislain 10 a §:n soveltamista.

Väliraportissa ehdotettiin myös maakunnan liittojen yhteensovittamiseen liittyvien kehittämistehtävien laajentamista antamalla niille vetovastuu pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden alueellisesta ennakoinnista sekä alueellisen koulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittämissuunnittelusta osana valtakunnallista koulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittämissuunnittelua. Samanlainen vetovastuu maakunnan liitoille ehdotettiin alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien ja laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laadinnassa.

Maakunnan liittojen aluekehityksen edistämistehtävän laajentamiseksi liitoille ehdotettiin siirrettäväksi opetusministeriön hallinnonalan rakennerahastotehtäviä, säätämällä niille vetovastuu valtion rahoittamien alueellisten liikenneinvestointien ja muiden merkittävien valtion tukemien hankkeiden kokoomisesta ja asettamisesta tärkeysjärjestykseen. Maakunnan liitoille ehdotettiin säädettäväksi myös vetovastuu yhteispalvelujen kehittämisestä alueellaan.

Aluehallinnon uudistamishankkeen valmistelua jatkettiin väliraportin ehdotusten pohjalta niitä muuttaen, tarkentaen ja täydentäen hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän päätöksen 8.5.2008 mukaisesti. Ministerityöryhmän linjaukset koskivat valtion aluehallinnon tehtävien järjestämistä, viranomaisten organisoimista, viranomaisten toiminta-alueita ja toimipaikkaverkostoa sekä valtion ja kuntien aluekehitysvastuun järjestämistä.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän päätöksen mukaisesti hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi ja ALKU-hankkeen ohjausryhmä asettivat 22.5.2008 kaksitoista alatyöryhmää uudistuksen jatkovalmistelua varten. Työryhmät olivat lainsäädännön muutoksia valmisteleva työryhmä, aluejako-työryhmä, organisaatio-, ohjaus- ja tuottavuustyöryhmä, henkilöstötyöryhmä, taloustyöryhmä, palvelu-rakenteen kehittämistyöryhmä, aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävä työryhmä, keskushallinnosta aluehallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävä työryhmä, Ahvenanmaatyöryhmä, Metsäkeskusten integroimista muuhun aluehallintoon valmisteleva työryhmä, viestintä-työryhmä ja tietojärjestelmätyöryhmä.

Alatyöryhmissä oli ministeriöiden, muun keskushallinnon ja aluehallintoviranomaisten edustajia. Kaikissa alatyöryhmissä oli henkilöstöjärjestöjen edustus. Alatyöryhmissä mukana olevien edustajien lukumäärä oli yhteensä noin 250. Alatyöryhmien työtä ohjasi hankkeen ohjausryhmä ja työtä koordinoi hankkeen valmisteluryhmä. Alatyöryhmät tekivät tiivistä yhteistyötä keskenään.

Metsäkeskusten integroimista muuhun aluehallintoon valmistelevan työryhmän raportti valmistui 30.9.2008. Aluejakotyöryhmän, organisaatio-, ohjaus- ja tuottavuustyöryhmän, henkilöstötyöryhmän, palvelurakenteen kehittämistyöryhmän, taloustyöryhmän, tietojärjestelmätyöryhmän, keskushallinnosta aluehallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävän työryhmän sekä aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävän työryhmän määräaika päättyi 31.10.2008. Lainsäädäntötyöryhmän toimikausi päättyi 30.11.2008. Viestintätyöryhmän ja Ahve-

nanmaa-työryhmän työskentely jatkui 31.3.2009 asti.

Alatyöryhmien raportit, jotka olivat luonteeltaan ehdotuksia, julkaistiin hankkeen www-sivuilla. Ala-työryhmien ehdotuksiin sisältyivät mm. ehdotukset aluehallinnon organisoinnista, tehtävistä, aluejaoista, ohjauksesta ja tuottavuudesta, henkilöstöasioista, talousasioista, palvelurakenteista ja tietojärjestelmistä. Ehdotuksia käsiteltiin hankkeen valmisteluryhmässä ja ohjausryhmässä sekä hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä. Joulukuussa 2008 ministerityöryhmä päätti, että valmistelutyötä jatketaan ministerityöryhmälle tehtyjen ehdotusten pohjalta niitä täydentäen, tarkentaen ja muuttaen.

Vuonna 2009 hankkeen jatkovalmistelun painopiste siirtyi alueilla tehtävään valmistelutyöhön. Alueille perustettiin muutosryhmät jokaista uutta aluehallintovirastoa (6) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta (15) varten. Muutosryhmät valmistelevat muutosprosessia alueilla ja laativat hankkeen linjauksia toteuttavan muutossuunnitelman. Kussakin muutosryhmässä on tarvittavat niiden toimialojen edustajat kustakin viranomaisesta, joiden tehtäviä siirtyy uusiin viranomaisiin, henkilöstön edustajat kustakin edellä todetusta viranomaisesta sekä viestinnän edustaja. Lisäksi uusien virastojen virka-miesten keskuudesta on nimetty henkilöstökoordinaattorit edistämään henkilöstön tukitoimenpiteiden valmistelua ja toteuttamista. Valtakunnalliset työryhmät, joita ovat aluehallintovirasto-työryhmä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus -työryhmä, talous- ja toiminnansuunnittelutyöryhmä, henkilöstötyöryhmä, palkkausjärjestelmätyöryhmä ja tietojärjestelmätyöryhmä, valmistelevat valtakunnallisia kysymyksiä sekä koordinoivat ja tukevat alueellista valmistelua.

Säädösehdotukset on valmisteltu lainsäädännön muutoksia valmistelevassa työryhmässä ja jatkovalmisteltu työryhmän määräajan päätyttyä valtionvarainministeriön johdolla yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, sisäasiainministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, tiehallinnon, opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Työ-ryhmän jäsenenä ja jatkovalmistelussa asiantuntijajäsenenä ovat olleet lisäksi

Suomen Kuntaliiton, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n, Julkisan alan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n sekä Pardi-an edustajat.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Uudistushankkeen sidosryhmille järjestettiin infotilaisuus 20.11.2008 Helsingissä. Tilaisuuteen osallistui noin 60 sidosryhmien edustajaa. Tilaisuudessa esiteltiin hankkeen alatyöryhmien keskeiset ehdotukset liittyen aluejakoihin, organisaatioon ja toimipaikkoihin, palvelurakenteeseen sekä henkilöstön asemaan. Tilaisuuden jälkeen käynnistyi kuuleminen, joka toteutettiin sähköisellä kyselyllä. Kyselyn tulokset käsiteltiin hankkeen valmisteluryhmässä joulukuussa 2008 ja toimitettiin tiedoksi vastanneille.

Aluehallinnon uudistamishankkeesta järjestetään keväällä 2009 neljä alueellista kutsuseminaria, jotka pidetään Hämeenlinnassa, Rovaniemellä, Mikkelissä ja Vaasassa. Tilaisuudet on tarkoitettu alueellisten muutostyöryhmien jäsenille, aluehallintoviranomaisille, viestinnän edustajille sekä maakuntien yhteistyöryhmissä edustettuina olevien sidosryhmien ja kuntien edustajille. Kutsuseminareissa käsitellään uudistuksen etenemistä valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Esitysehdotuksista pyydettiin lausunnot XXX tahoilta. ...

6 Riippuvuus muista esityksistä

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmis-teilla alueiden kehittämislain (602/2002) uudistaminen. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa alueiden kehittämisjärjestelmää, koota siihen käytettävissä olevia voimavaroja ja selkeyttää alueiden kehittämisen roolia valtioneuvoston ja eri hallinnonalojen päätöksenteossa. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2009 ja uudistusten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2010. ALKU- hankkeen yhteydessä valmistellut maakunnallista yhteistyötä koskevat muutokset sekä maakunnan liittoja koskevat tehtävämuutokset sisältyvät kuitenkin tähän hallituksen esitykseen. Sen sijaan ALKU-

hankkeen tavoitteena oleva alueiden kehittämisen rahoituksen kokoamisen ja siihen liittyvän päätöksenteon osalta tarvittava alueiden kehittämislain 10 a §: n muuttaminen valmistellaan työ- ja elinkeinoministeriössä alueiden kehittämislakia koskevan hallituksen esityksen yhteydessä.

Sisäasiainministeriössä valmistellaan hallituksen esitystä eräiden tehtävien siirtämistä Maahanmuuttovirastoon koskevaksi lainsäädännöksi. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevädistuntokaudella 2009 ja sen suunniteltu voimaantuloaika on 1 päivänä syyskuuta 2009. Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan siirrettäväksi toimivalta turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta, ulkomaalaisten säilöönottoyksikön käytännön toiminnan ohjauksesta sekä ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanosta. Esityksessä ehdotetaan muutoksia kotouttamislakiin ja säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annettuun lakiin (116/2002) Osittain nämä muutokset kohdistuvat samoihin pykäliin, joihin tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia. Myös työntekijän oleskelulupajärjestelmän uudistamiseen liittyvät muutokset ulkomaalaislakiin ovat valmisteilla (Aikataulu täsmentyy myöhemmin).

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnan käsiteltäväksi on tulossa hallituksen esitys laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen mukaan poliisin uudessa hallintomallissa operatiivista poliisi-toimintaa ohjaisi sekä poliisilaitosten ja poliisin valtakunnallisten yksiköiden tulosohjauksesta vastaisi nykyisestä poliisin ylijohdosta ja poliisin lääninjohdoista koostuva uusi poliisin keskushallintoviranomainen, poliisihallitus. Sisäasiainministeriö vastaisi poliisi-toimen strategisesta ja poliittisesta ohjauksesta sekä poliisihallituksen tulosohjauksesta. Aluehallinnon uudistuksesta johtuvat muutokset poliisin tehtäviä koskeviin lakeihin otetaan tämän sisäasiainministeriössä valmistettavan hallituksen esityksen yhteyteen.

Esityksiin liittyvät ehdotukset aluehallintovirastojen ja poliisihallituksen perustamisesta liittyvät toisiinsa siten, että tietyissä aluehallintovirastoissa olisi poliisitoimen tehtäviä

hoitava vastuualue. Toiminnallisesti aluehallintovirastojen poliisin vastuualueet olisivat osa poliisihallitusta, mutta organisatorisesti osa aluehallintovirastoa. Aluehallintovirastojen poliisin vastuualueiden yleisinä tehtävinä olisivat alueellinen viranomaisyhteistyö, varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen sekä peruspalvelujen arviointi poliisitoimen osalta. Näistä tehtävistä säädettäisiin aluehallintovirastosta annettavassa laissa. Muista poliisin vastuualueiden tehtävistä, kuten osallistumisesta poliisilaitosten toiminnalliseen ohjaukseen ja tulosohjaukseen osana poliisihallitusta säädettäisiin poliisin hallinnosta annetussa laissa ja asetuksessa. Vastuualueita koskeva virkamiesoikeudellinen toimivalta ja rahoitustoimivalta olisivat poliisihallituksella tai sisäasiainministeriöllä.

Hallitusohjelmassa todetaan, että ”hallitus selvittää väylävirastojen yhdistämisestä väylänpidon tuottavuudelle koituvia etuja ottaen huomion merenkulun erityistarpeet”. Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti ja kirjausta laajentaen on 8.5.2008 päätetty käynnistää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla väylävirasto- ja turvallisuusvirastoeselvitykset.

Liikennehallinnon virastouudistuksen tarkoituksena on yhdistää Merenkululaitoksen väylätoiminnot, Tiehallinto ja Ratahallintokeskus uudeksi väylävirastoksi sekä Ajoneuvohallintokeskus, Rautatievirasto, Ilmailuhallinto ja Merenkululaitoksen meriturvallisuustoiminto uudeksi liikenteen turvallisuusvirastoksi. Tarkoitus on, että uudet Väylävirasto sekä Liikenteen turvallisuusvirasto voivat aloittaa toimintansa 1.1.2010 eli samanaikaisesti aluehallintouudistuksen kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriössä valmistellaan virastouudistuksesta johtuvat lainsäädäntömuutokset, jotka on tarkoitus antaa syyskuussa 2009 budjettilakeina eduskunnan käsiteltäviksi. Samassa yhteydessä liikennehallinnon tehtäväkohtaisiin lakeihin valmistellaan myös ALKU- hankkeesta johtuvat muutokset.

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteilla uusi eläinlääkintähuoltolaki, joka korvaisi voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (685/1990). Esityksen tavoitteena on lisätä ennalta ehkäisevää toimintaa eläinlääkintähuollossa sekä turvata kuntien eläinlää-

kintäpalveluiden saatavuus ja laatu sekä turvata yksityisten eläinlääkintäpalveluiden toimintaedellytykset ja valvonta. Maa- ja metsätalousministeriössä on lisäksi valmistella uusi laki eläintunnistusjärjestelmästä, jossa säädettäisiin eläimistä vastuussa olevien toimijoiden, eläinten ja eläintenpidon paikkojen tunnistamisesta ja rekisteröimisestä, sekä uusi laki muuntogeenisestä kasvin-tuotannosta sekä muuntogeenisen, tavanomaisen ja luonnonmukaisen maataloustuotannon rinnakkaiselosta, jonka tarkoituksena on luoda edellytykset hyväksytyjen muuntogeenisten kasvilajikkeiden tuotannon sekä tavanomaisen ja luonnonmukaisen maatalo-

ustuotannon rinnakkaiselle toteuttamiselle toimivalla ja kustannustehokkaalla tavalla sekä huolehtia sekoittumisesta aiheutuvien taloudellisten menetysten korvaamisesta. Edellä mainitut kolme hallituksen esitystä on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistunto-kaudella 2009. Niihin liittyy aluehallinnon uudistamishankkeessa tarkoitettuja aluehallintoviranomaisia koskevia pykälä. Esitysten suunniteltu voimaantuloaika on eläinlääkintähuoltolain osalta 1 päivänä syyskuuta 2009 ja kahden muun esityksen osalta mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki aluehallintovirastoista

Lain nimike ja rakenne

Ehdotetun lain nimike olisi laki aluehallintovirastoista. Ehdotetussa laissa olisi kolme lukua. Luvussa 1 olisivat lain yleiset säännökset, joissa määriteltäisiin lain tarkoitus, suhde muuhun lainsäädäntöön, aluehallintovirastojen toiminta-ajatus, virastojen tehtävät, virastojen alueellisen toimivallan määrytyminen sekä virastojen organisointi. Lain 2 luku käsittelee aluehallintovirastojen ohjausta ja johtamista. Luku sisältäisi säännökset virastojen yleishallinnollisesta ohjauksesta, virastojen strategisesta ja toiminnallisesta ohjauksesta, virastojen johtamisesta, asioiden ratkaisuvallasta, työjärjestyksestä ja virkojen täyttämisestä. Lain 3 luvussa olisivat erinäiset säännökset, joissa säädettäisiin valtion aluehallinnosta Ahvenanmaan maakunnassa, virka-avusta, pakkokeinoista, valtion edustamisesta, suoritteiden maksullisuudesta ja muutoksenhausta. Lain voimaantulosta säädettäisiin erillisessä voimaantulolaissa.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus ja soveltamisala. Pykälässä määriteltäisiin lain tarkoitus ja soveltamisala. Tavoitteena on luoda lainsäädännöllinen perusta aluehallintovirastojen organisoinnille sekä toiminnan ja tehtävien järjestämiselle.

Pykälän ensimmäisen lauseen mukaan ehdotetussa laissa säädettäisiin valtion aluehallinnon viranomaisina toimivista aluehallintovirastoista. Virastoihin koottaisiin niitä tehtäviä, joita nykyisin on hoidettu lääninhallituksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelutoimistoissa ja jotka koskevat perusoikeuksien ja

oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla.

Pykälän toisen lauseen mukaan muista valtion aluehallinnon tehtäviä hoitavista viranomaisista säädettäisiin erikseen. Siten toisesta uudesta ja keskeisestä valtion aluehallinnon viranomaisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta säädettäisiin omassa erillisessä laissa. Eräitä valtion aluehallinnon viranomaisia ja alueella toimivia valtion viranomaisia jäisi kuitenkin edelleen tämän uudistuksen ulkopuolelle. Tällaisia viranomaisia olisivat esimerkiksi metsäkeskukset, riistanhoitopiirit, alueelliset taidetoimikunnat, maakunta-arkistot sekä maanmittaushallinnon ja puolustusvoimien aluehallinto.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälässä määriteltäisiin ehdotetun lain suhde muuhun valtion aluehallintoviranomaisten hallinnon ja toiminnan organisointia koskevaan lainsäädäntöön.

Pykälän mukaan aluehallintovirastojen toiminnan ja tehtävien järjestämiseen sovellettaisiin, jollei ehdotetussa laissa toisin säädettäisi, työsuojeluhallinnosta annettua lakia (16/1993), ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä annettua lakia (/), poliisin hallinnosta annettua lakia (110/1992) ja pelastuslakia (468/2003). Ehdotettu laki olisi siis ensisijainen ja pykälässä mainitut lait tulisivat sovellettaviksi vain silloin, kun ehdotettu laki ei sisältäisi jostakin toiminnan ja tehtävien organisointiin liittyvästä asiasta erityissäännöksiä. Luonnollisesti myös edellä mainittujen lakien perusteella annettu asetustasoinen sääntely tulisi ottaa täydentävänä huomioon.

3 §. Aluehallintoviraston toiminta-ajatus. Pykälässä määriteltäisiin aluehallintovirastojen toiminta-ajatus. Säännös antaisi yleiskuvan virastojen toiminnan tarkoituksesta.

Säännöksen tarkoituksena olisi toisaalta kuvata yleisellä tasolla viraston koko toimintasektoria ja asemaa valtionhallinnon viranomaiskokonaisuudessa. Toisaalta se loisi myös pohjan niille strategisille suuntaviivoille, joiden perusteella virastojen toimintaa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää ja uudistaa.

Pykälän mukaan aluehallintovirasto tukisi alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla. Tässä tarkoituksessa virasto edistäisi perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla. Toiminta-ajatuksen mukaan aluehallintoviraston toiminta painottuisi ensisijaisesti oikeudellisiin kysymyksiin. Säännöstä tulkittaessa olisi luonnollisesti otettava huomioon myös ehdotetun lain 4 §:n säännökset viraston varsinaisesta toimialasta ja tehtävistä.

Aluehallintovirasto toimisi merkittävässä roolissa valtion ja kuntien vastuulle yhteisesti kuuluvassa aluehallinnon viranomaiskokonaisuudessa. Tämän johdosta olisi tärkeää, että virasto järjestäisi niin sisäiset prosessinsa kuin ulkoiset suhteensa laaja-alaista yhteistyötä tukevalla tavalla ja pyrkisi aktiivisesti tukemaan ja ottamaan osaa poikkihallinnolliseen yhteistoimintaan sen eri muodoissa.

4 §. Aluehallintovirastojen toimiala ja tehtävät. Pykälä sisältäisi aluehallintovirastojen toimialan ja tehtävien yleisluonteisen määrittelyn. Koska viraston koko tehtäväkenttä ja sitä koskeva lainsäädäntö on erittäin laaja, tapahtuisi viraston tehtävien ja niitä koskevan toimivallan yksityiskohtainen määrittely erityislainsäädännön kautta.

Ehdotettu säännös on kolmitasoinen. Ensimmäkin siinä määriteltäisiin toimialakohtaisesti ne tehtäväkokonaisuudet tai -ryhmät, jotka kuuluisivat aluehallintovirastojen toimivaltaan ja joista säädettäisiin tarkemmin erityislainsäädännössä. Toiseksi säännöksessä määriteltäisiin aluehallintovirastoille tiettyjä tehtäviä, joista ei ole muualla lainsäädännössä säädetty erikseen tai joita koskevat toimivaltasäännökset tulisivat kumotuiksi uudistuksen yhteydessä. Kolmanneksi säännöksessä todettaisiin, että virastoilla voisi ol-

la edellä mainittujen tehtävien lisäksi myös muita laissa säädettyjä tehtäviä. Säännöksen rakenteeseen on vaikuttanut erityisesti se, että aluehallintovirastot olisivat esityksen mukaan usean eri ministeriön hallinnonalalla toimivia monitoimialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston toimialaan kuuluisi sen mukaan, kuin erikseen säädettäisiin, tehtäviä, jotka koskevat sosiaali- ja terveydenhuoltoa; ympäristöterveydenhuoltoa; koulutus- ja muuta sivistystoimintaa; oikeusturvan edistämistä ja toteutumista; ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön alaan kuuluvia lupa- ja muita hakemusasioita; pelastustoimintaa; työsuojelun valvontaa ja kehittämistä, työssä käytettävien tuotteiden tuotevalvontaa sekä työsuojelulainsäädännön noudattamisen valvontaa työsuojeluviranomaisena sekä kuluttaja- ja kilpailuasioita. ~~sekä palkkaturva-asioita.~~ Kysymys on tehtävistä, joita voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti on hoidettu lääninhallituksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa. Ehdotettu sääntely koskisi myös eräitä yksittäisiä tehtäviä, jotka esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi keskushallinnosta aluehallintoon. Viraston tehtävät ja niitä koskeva toimivalta on määritelty yksityiskohtaisesti erityislainsäädännössä. Esityksen valmistelun yhteydessä on selvitetty, että näitä uudistuksen piiriin kuuluvia aluehallintovirastolle tulevia tehtäviä koskevia erityislakeja on kaikkiaan noin 140 ja näissä kaikkiaan noin 640 säännöstä. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset sisältyvät tähän esitykseen tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen kanssa samanaikaisesti annettaviin toimialakohtaisiin hallituksen esityksiin.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin aluehallintovirastoille lisäksi tiettyjä tehtäviä, joista ei ole säädetty erikseen tai joita koskevat säännökset tulisivat kumotuiksi uudistuksen yhteydessä.

Aluehallintoviraston tehtävänä olisi momentin 1 kohdan mukaan peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Vastaavan sisältöinen tehtävä on lääninhallituslain 2 §:n mukaan kuulunut lääninhallituksille. Peruspalvelujen arviointia ohjaavat omilla toimi-

aloillaan asianomaiset ministeriöt ja keskushallinnon virastot. Kuntien peruspalvelujen arviointi liittyy kuntalain mukaiseen peruspalveluohjelmamenettelyyn. Aluehallintoviraston peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi tuottaa osaltaan aineistoa tähän prosessiin. Ehdotetulla sääntelyllä ei ole tarkoitus muuttaa tehtävää ja siihen liittyviä toimivaltajakoa.

Aluehallintoviraston tehtävänä olisi momentin 2 kohdan mukaan rekisterihallintolaisissa (166/1996) tarkoitettujen maistraattien ohjaus, valvonta ja kehittäminen, momentin 3 kohdan mukaan aluehallinnon varautuminen ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen sekä momentin 4 kohdan mukaan poliisitoimen alueellinen viranomaisyhteistyö sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen poliisitoimintaan koskien. Poliisitoimi osallistuisi myös momentin 1 kohdassa tarkoitettuun peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointiin poliisitoimen osalta. Muista poliisitoimen tehtävistä aluehallintovirastossa, kuten osallistumisesta poliisilaitosten toiminnalliseen ohjaukseen ja tulosohtaukseen osana poliisihallitusta säädettäisiin poliisin hallinnosta annetussa laissa ja asetuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan aluehallintoviraston muista tehtävistä säädettäisiin erikseen.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuutta koskevan säännöksen, jonka mukaan edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointimenettelystä voitaisiin säätää valtiovaraministeriön asetuksella.

Ehdotetun lain 15 § sisältäisi säännökset valtion aluehallinnosta Ahvenanmaan maakunnassa.

5 §. Aluehallintovirastojen alueellinen toimivalta. Pykälä sisältäisi aluehallintovirastojen toimivallan määräytymistä ja sen järjestämistä koskevat säännökset.

Pykälän 1 momentin ensimmäinen lause sisältäisi toimivallan määräytymistä koskevan pääsäännön, jonka mukaan aluehallintovirasto huolehtisi sille säädettyjen tehtävien hoi-

tamisesta toimialueellaan. Virastojen toimivalta olisi alueellinen ja se noudattaisi käytännössä virastojen toimialuejakoa. Virastojen toimialueista säädettäisiin ehdotetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella.

Momentin toisessa lauseessa säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä edellä mainitusta pääsäännöstä olisi mahdollista poiketa ja tehdä alueellista toimivaltaa koskevia järjestelyjä aluehallintovirastojen välillä. Säännöksen mukaan aluehallintovirasto voisi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden viraston toimialueella, jos järjestelyllä voitaisiin tehostaa virastojen toimintaa ja henkilöstö- ja valtion muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka järjestely olisi tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi.

Kysymykseen tulisivat muun muassa järjestelyt, joilla kootaan erikoistumis- tai tuki-tehtäviä taikka edesautetaan työntasausta virastojen välillä. Aluehallintovirastoihin kootavissa viranomaisissa on jo nyt käytössä toimintamalli, jossa yksi tai useampi virasto hoitaa määrättyä tehtävää oman alueensa lisäksi laajemmalla alueella tai valtakunnallisesti. Tällainen järjestely on mahdollista tehdä esimerkiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 §:n 2 momentin perusteella. Kyseiset tehtävät ovat joko alueellisia tai valtakunnallisia, keskushallinnosta siirrettyjä tehtäviä. Ehdotetun säännöksen tavoitteena on tukea tämän toimintamallin käyttöä edelleen uusissa aluehallintovirastoissa.

Lähtökohtaisesti aluehallintovirastoja on suunniteltu olevan kuusi. Näiden lisäksi Ahvenanmaan maakunnassa olisi ehdotetussa laissa tarkoitettuna valtioneuvoston viranomaisena Ahvenanmaan valtiovirasto, josta säädettäisiin ehdotetun lain 15 §:ssä. Pykälän perusteella olisi ensinnäkin mahdollista tarvittaessa määrittellä aluehallintovirastojen alueellinen toimivalta siten, että vain osassa virastoista hoidettaisiin kaikkia aluehallintovirastoille säädettyjä tehtäviä. Toiseksi pykälän antaisi tarvittaessa mahdollisuuden myös siihen, että niin sanottujen erikoistumistehtävien sekä talous-, henkilöstö- ja toimitilalahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän ja hankintatoimen tai muiden vastaavien

tukitehtävien hoitaminen voitaisiin keskittää yhteen tai muutamaaan aluehallintovirastoon. Säännösehdotus antaisi mahdollisuuden siinä säädetyin edellytyksin tehdä myös muita vastaavan kaltaisia toimivaltajärjestelyjä aluehallintovirastojen välillä. Erillisestä ruotsinkielisestä palveluyksiköstä sisältyisi ehdotetun lain 16 §:ään erityissäännös.

Momentin viimeinen lause sisältää asetuksenantovaltuutta koskevan säännösehdotuksen, jonka mukaan aluehallintovirastojen välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee yleensä usean ministeriön hallinnonalan viranomaisia ja niihin kuuluvien tehtävien järjestelyä.

Pykälän 2 momentti sisältää edellä mainitua asetuksenantovaltuutta koskevan poikkeussäännöksen, joka liittyy poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden tehtävien ja toimivallan järjestämiseen. Jos tehtäväjako ja sitä koskeva alueellisen toimivallan järjestäminen koskisivat aluehallintoviraston poliisitoimen, työsuojelun tai ympäristölupa-asioiden tehtäviä, annettaisiin ehdotetun säännöksen mukaan poliisitoimen tehtävien järjestämisestä tarkemmat määräykset sisäasiainministerin päätöksellä, työsuojelun tehtävien järjestämisestä tarkemmat säännökset sosiaali- ja terveysministeriön ja ympäristölupa-asioiden tehtävien järjestämisestä ympäristöministeriön asetuksella. Pykälän 1 momentissa tarkoitettujen toimivallan järjestelyn edellytykset olisi otettava huomioon myös tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Asetuksenantovaltuuden säätäminen ministeriötasolle on katsottu tarpeelliseksi näiden toimialojen erityisaseman ja niiden ohjausta koskevien erityistarpeiden johdosta. Tämä seikka ilmenee muun muassa ehdotetun lain 6 §:n 3 momentin ja 9 §:n säännöksistä. Esimerkiksi poliisitoimen vastuualueelle kuuluvat tehtävät on suunniteltu hoidettavaksi vain kolmessa aluehallintovirastossa ja työsuojelun vastuualueelle kuuluvat tehtävät viidessä virastossa. Näiden virastojen alueellinen toimivalta tulisi näitä tehtäviä koskien määritellä niin laajaksi, että niiden toimialueet yhdes-

sä kattaisivat myös sellaisten aluehallintovirastojen toimialueet, joissa ei olisi poliisitoimen tai työsuojelun tehtäviä hoitavaa itse näistä vastuualuetta.

6 §. Aluehallintovirastojen organisointi. Pykälässä säädettäisiin aluehallintovirastojen sekä niiden tehtävien ja toimintojen organisointia koskevista kysymyksistä. Siinä säädettäisiin ensinnäkin virastojen lukumäärää, toimialueita, toimipaikkoja ja nimiä koskevasta asetuksenantovallasta. Lisäksi pykälä sisältäisi säännöksen aluehallintovirastojen vastuualueiden muodostamisesta sekä tiettyjen vastuualueiden tehtävien ja toimintojen järjestämistä koskevista erityisvaatimuksista.

Sääntelyn tavoitteena on organisoida virastot toiminnallisesti siten, että tehtävien kokoamisella saavutetaan synergia- ja tuottavuushyötyjä, ja että toiminnan tuloksellisuus ja asiakaspalvelu paranevat. Virastojen organisoinnilla pyritään välttämään uusia organisaatio- tai johtamistasoja, jotka vaikeuttaisivat käytännössä viraston vastuualueiden tehokasta toimintaa. Tavoitteena on myös varmistaa, ettei tehtävien kokoamisella heikennetä asiakaspalvelua. Organisoinnilla tulisi lisäksi edistää erityisesti aluehallinnolle asetettujen strategisten tulostavoitteiden saavuttamista.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lähtökohtaisesti on suunniteltu, että aluehallintovirastojen päätoimipaikkoja olisi kuusi. Suunnitelmien mukaan nämä sijoittuisivat Rovaniemelle, Ouluun, Mikkeliin, Hämeenlinnaan, Turkuun ja Vaasaan. Päätoimipaikkojen lisäksi olisi kuusi toimipaikkaa, jotka sijoittuisivat Tampereelle, Jyväskylään, Kuopioon, Kouvolaan, Helsinkiin ja Joensuuhun. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnassa olisi ehdotetussa laisassa tarkoitettuna valtioneuvoston viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto. Virastot voisivat tarvittaessa sijoittaa henkilökuntaansa myös edellä mainittujen toimipaikkojen ulkopuolella sijaitseville työskentelypaikkakunnille. Tällainen järjestely on nykyisen käytännön mukainen ja se on jatkossakin tarpeellinen esimerkiksi työsuojelun valvontatarkastuksiin ja -käynteihin liittyvien tehtävien hoitamiseksi. Näistä työskentelypaikka-

kunnista voitaisiin määrätä ehdotetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan virastojen työjärjestyksessä.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirasto jakautuisi sille kuuluvien tehtävien hoitamista varten vastuualueisiin. Ehdotetun säännöksen mukaan viraston vastuualueista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Esityksen valmistelun yhteydessä on suunniteltu, että virastoilla olisi viisi vastuualuetta: 1) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat, 2) poliisitoimi, 3) pelastustoimi ja varautuminen, 4) ympäristöluvat sekä 5) työsuojelu.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännökset työsuojelun sekä ympäristölupa- ja kilpailuasioiden organisoimista koskevista erityisvaatimuksista. Ehdotetun säännöksen mukaan aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitava vastuualue olisi riippumaton valvontatehtävää hoitaessaan. Sen toiminta olisi järjestettävä siten, että riippumattomuus ja puolueettomuus työsuojelun valvontatehtävässä olisi turvattu. Työsuojelun aseman riippumattomuuden turvaaminen perustuu Suomen ratifioiman (SopS 44/1949) kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleisen konferenssin vuonna 1947 hyväksymän ammattientarkastusta teollisuudessa ja kaupassa koskevan sopimuksen (yleissopimuksen nro 81) 6 artiklaan. Vastaava säännös on nykyisin työsuojelun hallinnosta annetun lain (16/1993) 2 §:ssä. Yleissopimus edellyttää paitsi riippumattomaa asemaa myös sitä, että työsuojelutarkastajille annetut muut mahdolliset tehtävät eivät saa häiritä heidän ensisijaisia tehtäviään eivätkä haitata heidän arvovaltaansa ja puolueettomuuttansa suhteessa työnantajiin ja työntekijöihin. Tästä syystä pykälässä säädettäisiin myös siitä, että työsuojelun tehtävät aluehallintovirastossa on käytännössä järjestettävä siten, että myös tehtäviä hoitavan vastuualueen riippumattomuus ja puolueettomuus tulevat turvatuksi.

Lisäksi pykälän 3 momentin mukaan aluehallintoviraston ympäristölupa-asioita, kilpailuasioita ja työsuojelun tehtäviä hoitaville vastuualueille ei saisi antaa sellaisia tehtäviä, jotka voisivat vaarantaa näiden asioiden tai tehtävien käsittelyn riippumattomuuden. Ympäristölupa- ja kilpailuasioiden käsittelyssä noudatetaan tietyin osin riippumattomaa lainkäyttöä koskevia periaatteita. Tämän

johdosta näiden asioiden käsittelylle olisi turvattava riippumaton asema. Työsuojelun osalta sääntelyn perusteena olisivat edellä tässä esityksessä mainitut seikat.

2 luku Aluehallintovirastojen ohjaus ja johtaminen

7 §. Yleishallinnollinen ohjaus. Pykälässä määriteltäisiin aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus ja asema. Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi valtiovarainministeriölle. Ehdotetun lain 15 §:n perusteella tämä koskisi myös Ahvenanmaan valtionvirastoa. Säännös tarkoittaisi, että aluehallintovirastot kuuluisivat valtiovarainministeriön toimialalle siinä merkityksessä, kuin ministeriöiden välisestä toimialajaosta säädetään valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003) ja sen perusteella annetussa valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003). Tämä koskisi esimerkiksi viraston hallintoa ja sen järjestämistä koskevaa normiohjausta. Yleishallinnollinen ohjaus pitäisi sisältää myös sen, että valtiovarainministeriö vastaisi ehdotetun lain 8 §:n mukaisesti aluehallintovirastojen strategisen ohjauksen koordinoinnista sekä lain 10 §:n mukaisesti virastojen yhteisiä toimintoja ja muita virastojen yhteisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

8 §. Strateginen ohjaus. Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintovirastojen toiminnan strategisesta ohjauksesta. Pykälässä olisi myös strategisen ohjauksen sisältöä ja menetelytapoja koskeva asetuksenantovaltuus. Ehdotetun lain 9 § sisältäisi poliisitoiminta, työsuojelua ja ympäristölupa-asioita koskevat poikkeukset strategiseen ohjaukseen.

Esityksen mukaan aluehallintovirastot olisivat usean eri ministeriön hallinnonalojen tehtäviä hoitavia monitoimialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia. Tämän johdosta tarvittaisiin aluehallintovirastoissa edustettuna olevien eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteensovittamiseksi ja aluehallinnon toimintaedellytysten parantamiseksi asianomaisten ministeriöiden yhteistyössä muodostama nä-

kemys siitä, miten valtion hallintoa koskevia valtakunnallisia tavoitteita sovelletaan ja kannavoidsaan alueelliseen toimintaan. Aluehallintovirastojen strateginen ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden yhteistyönä ja siihen osallistuisi tarvittavin osin myös maakunnan liitot. Ministeriöiden ohjaus välitettäisiin aluehallintovirastoille yhtenäisessä muodossa koordinoivana ministeriönä toimivan valtiovarainministeriön kautta. Ehdotetussa säännöksessä on kysymys niin sanotusta horisontaalisesta eli poikkihallinnollisesta ohjauksesta.

Valtion koko aluehallinnon ohjauksessa tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisessa ohjauksessa asetettavat tavoitteet ja päämäärät olisivat yleisiltä perusteiltaan samansuuntaiset molempien aluehallintoviranomaisten kesken. Tämän johdosta viranomaisten ohjausta koordinoivien valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi huolehtia tavoitteiden ja menettelytapojen yhteensovittamisesta siten, että valtionhallinnon alueille suuntaama ohjaus näkyy alueille rutiinidattomana ja tukee aluehallinnon viranomaisten keskinäistä yhteistyötä.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen toimintaa koskevien yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioonottamiseksi laadittaisiin aluehallintovirastoille niiden toiminnan yleistä ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja ja jokaiselle virastolle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat. Strategia-asiakirja ja strategiset tulostavoiteasiakirjat laadittaisiin hallituksen toimikaudeksi ja niiden sisältö tarkistettaisiin tarvittaessa vuosittain.

Strategisella ohjauksella tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä aluehallintovirastoissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen valtakunnallisten tavoitteiden ja niitä koskevien resurssien yhteensovittamista sekä aluehallintovirastojen yleisten toimintaedellytysten ylläpitämistä ja kehittämistä koskevaa toimintaa. Tässä toiminnassa aluehallintovirastoille määriteltäisiin hallituksen toimikautta tai muuta vastaavaa ajanjaksoa koskevat toiminnan yleiset strategiset tavoitteet sekä resurssit koskevat kehykset sektoreittain.

Säännöksessä tarkoitettu strateginen ohjaus olisi osa valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 2 luvussa tarkoitettua pitkäjänteistä toiminta- ja taloussuunnittelua.

Strategia-asiakirjalla tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä asiakirjaa, joka sisältäisi hallitusohjelmasta, hallituksen strategia-asiakirjasta, valtiontalouden kehyksistä, maakuntaohjelmista ja niiden toteuttamissuunnitelmista, hallituksen politiikkaohjelmista, muista vastaavista poikkihallinnollisista ohjelmista sekä lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista johdettavia tavoitteita ja niistä seuraavia resurssitarpeita. Strategia-asiakirja olisi kaikille aluehallintovirastoille yhteinen.

Strategisilla tulostavoiteasiakirjoilla tarkoitettaisiin asiakirjoja, jotka perustuvat strategia-asiakirjassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin ja joissa määriteltäisiin kullekin aluehallintovirastolle toiminnan painopisteet, keskeiset toimintalinjat, yhteistyökysymykset ja määräraha-kehykset alueittain ja sektoreittain. Strategiset tulostavoiteasiakirjat laadittaisiin jokaiselle virastolle erikseen. Tulostavoiteasiakirjasta on säädetty valtion talousarviosta annetun asetuksen 11 §:ssä. Käytännössä kysymys on niin sanotusta strategisesta tulossopimuksesta, joka solmitaan ohjaavan ministeriön ja aluehallintoviraston kesken.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö laatii yhteistyössä ehdotetun lain 9 §:ssä tarkoitettujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä tarvittavilta osin maakunnan liittojen kanssa strategia-asiakirjan ja strategiset tulostavoiteasiakirjat aluehallintovirastoille. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavutettaisi yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisisi asian ehdotetun säännöksen mukaan valtioneuvosto.

Strategia-asiakirjan sisältö käsiteltäisiin asianomaisten ministeriöiden yhteisessä neuvottelussa tavoitteena yksimielisyys. Neuvottelun järjestämisvastuu olisi valtiovarainministeriöllä. Neuvottelusta laadittaisiin pöytäkirja, jossa todettaisiin yksimielisyys ja mahdolliset avoimeksi jääneet asiat. Kukin neuvotteluun osallistuva ministeriö hyväksyisi

aluehallinnon strategia-asiakirjan ministerin päätöksellä. Mikäli ministeriöt eivät saavuttaisi neuvotteluissa yksimielisyyttä, asia viettäisiin valtioneuvoston päätettäväksi valtiovarainministeriön esittelystä. Valtiovarainministeriön tehtävänä olisi välittää strategia-asiakirjan sisältö aluehallintovirastoille.

Strategiset tulostavoiteasiakirjat valmistaisiin yhteisissä neuvotteluissa valtiovarainministeriön, muiden asianomaisten ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä aluehallintovirastojen edustajien kesken. Valtiovarainministeriö ja asianomaisen aluehallintoviraston johtaja allekirjoittaisivat strategisen tulostavoiteasiakirjan, joka käytännössä toimisi viraston strategisena tulossopimuksena.

Pykälän 3 momentin mukaan aluehallintovirastojen toiminnan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee usean ministeriön hallinnon alaa.

9 §. Strategisen ohjauksen järjestäminen eräissä tapauksissa. Pykälä sisältäisi aluehallintovirastojen poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden tehtäviä koskevat poikkeusmenettelyt ehdotetun lain edellisessä pykälässä tarkoitettuun strategiseen ohjaukseen. Näitä toimialoja koskisi aluehallintoviraston muusta ohjausjärjestelmästä poikkeava ratkaisu, joka merkitsisi edellä mainittujen toimialojen huomattavaa itsenäisyyttä suhteessa aluehallintovirastoon ja aluehallintoviraston ohjauksen koordinoinnista vastaavaan ministeriöön. Ehdotettu sääntely on katsottu tarpeelliseksi näitä toimialoja koskevan erityisaseman tai erityistarpeiden johdosta. Pykälä sisältäisi myös näiden toimialojen strategisen ohjauksen sisältöä ja menettelytapoja koskevat asetuksenantovaltuudet.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen strategia-asiakirjassa olisi omat erilliset osuudet poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioita koskevien tehtävien ohjausta varten. Poliisitoimen osuus strategia-asiakirja sisältäisi strategisia linjauksia poliisitoimen tehtäviä hoitavalle vastuualu-

eelle kuuluvasta viranomaisyhteistyöstä sekä poliisin varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisesta. Aluehallintovirastojen poliisitoimen ja työsuojelun tehtävien ohjaukselta varten ei ehdotetun säännöksen mukaan laadittaisi strategisia tulostavoiteasiakirjoja.

Poliisin hallintorakennemuutoksessa on tarkoitus muun muassa keventää aluetason rakenteita ja yhtenäistää ohjaussuhteita. Ehdotetussa aluehallintovirastomallissa toteutetaan poliisihallituksen aluetason tehtävien sijoittuminen aluehallintovirastoon siten, että poliisi on organisatorisesti osa aluehallintovirastoa, mutta samalla turvataan poliisin toiminnallisen johtamisen tarpeet. Koska poliisin toimintamäärärahat tulisivat pääosin omalta toimintamomentilta, olisi poliisitoimen osuuden merkitys strategia-asiakirjassa ensisijassa se, että sen toiminnalliset painopisteet ja voimavarat olisivat lähinnä informaatiota viraston muille yksiköille. Lisäksi asiakirjan tästä osasta voitaisiin todeta se, kuinka paljon poliisitoimi käyttää viraston yhteisiä palveluja koskevia voimavaroja. Strategia-asiakirjaan sisältyisi poliisin osalta vain sen vastuulle kuuluvan alueellisen viranomaisyhteistyön sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun painopisteet ja tavoitteet.

Myös työsuojelun toimintamäärärahat tulisivat pääosin omalta toimintamomentilta. Tämän johdosta työsuojelun osuus strategia-asiakirjassa rajoittuisi siihen, että ensinnäkin sen toiminnalliset painopisteet ja voimavarojen käyttö olisivat lähinnä informaatiota viraston muille yksiköille ja toiseksi asiakirjan tästä osasta voitaisiin todeta se, kuinka paljon työsuojelu käyttää viraston yhteisiä palveluja koskevia voimavaroja. Sosiaali- ja terveysministeriö huolehtisi siitä, että työsuojelua koskeva osio strategia-asiakirjassa valmisteltaisiin yhteistyössä työmarkkinaosapuolien kanssa ja että asia käsiteltäisiin työsuojeluneuvottelukunnassa tai vastaavassa yhteistyöelimessä. Työsuojelua koskevien periaatekysymysten käsittelyä, työsuojelun yhtenäistämistä ja edistämistä sekä alan yhteistoiminnan edistämistä varten aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen yhteydessä tulisi tämän johdosta olla työsuojelulautakunta, jonka kokoonpanon mää-

räisi asianomainen työsuojelun tehtäviä hoitava vastuualue.

Ympäristölupa-asioita koskevat tehtävät sisällytettäisiin aluehallintovirastojen strategia-asiakirjaan myös omana erillisenä osionaan. Strategia-asiakirjassa olisivat ympäristölupa-asioiden hoitamista koskevat toiminnalliset painopisteet ja ympäristöministeriön strategiasta johdettuja painopisteitä. Painopisteitä koskevia asioita olisivat esimerkiksi luonnehdinnat suunnittelukauden keskeisistä asiarivistä ja vireille tulevien asioiden määrän kehityksestä sekä mahdollisista toimintaympäristömuutoksista.

Ympäristölupa-asioiden strategista ohjausta rajoitetaan kuitenkin se, että käsiteltävät asiat ovat luonteeltaan lainkäyttöasioiden kaltaisia, pääosin asiakkaan hakemuksesta vireille tulevia, eikä viranomaisella voi tämän johdosta valita painotuksiaan, kuten esimerkiksi millaisia asioita se käsittelee, mihin kuntiin se myöntää lupia tai millaisia lupaehtoja se asettaa. Tämän johdosta esimerkiksi hallitusohjelmasta tulevat tavoitteet välittyisivät ympäristölupa-asioita käsittelevän vastuualueen toimintaan säädösohjauksen kautta. Lisäksi on otettava huomioon, että ympäristöpolitiikka ja -lainsäädäntö ovat vahvasti EU-sidonnaisia ja jatkuvien muutosten alaisia asioita.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirastojen työsuojelun tehtäviä koskevan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristölupa-asioita koskevan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista ympäristöministeriön asetuksella. Pykälän viimeisen lauseen mukaan aluehallintovirastojen poliisitoimen tehtäviä koskevan ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista säädettäisiin muutoin poliisin hallinnosta annetussa laissa.

10 §. Toiminnallinen ohjaus. Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintovirastojen toiminnallisesta ohjauksesta. Kysymys on virastojen sektorikohtaista operatiivista toimintaa koskevasta ohjauksesta, josta vastaisivat toimialoittain asianomaiset ministeriöt tai näiden sijasta keskushallinnon virastot.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen toimintaa ohjaisivat omilla toimialoillaan oikeusministeriö, sisäasiainministe-

riö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö sekä poliisihallitus tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus olisi erikseen säädetty tai määrätty. Tätä toimintaa kutsuttaisiin ehdotetussa laissa toiminnalliseksi ohjaukseksi. Aluehallintovirastojen toiminnallista ohjausta olisi säännöksen mukaan myös toiminta, jossa valtiovarainministeriö huolehtii viraston yhteisiä toimintoja ja muita viraston yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä virastolle kuuluvien eri hallinnonalojen tehtävien ja toimintojen hoitamista sekä palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevaa sektorikohtaista ohjausta. Toimivaltainen ministeriö tai keskushallinnon virasto määräytyisi erityislainsäädännön ja ministeriöiden osalta myös valtioneuvoston ohjesäännön toimialajaon mukaisesti. Ohjaustehtävään sisältyisi myös toimintojen valvonta. Toiminnallinen ohjaus koskisi strategista ohjausta lyhyempää aikaväliä, yleensä vuositason tapahtuvaa tavoitteiden asettamista. Toiminnallisesta ohjauksesta vastaisivat toimialakohtaisesti asianomaiset ministeriöt tai keskushallinnon virastot, jos tehtävä olisi erikseen säädetty keskushallinnon viraston toimivaltaan kuuluvaksi. Säännöksessä tarkoitettu toiminnallinen ohjaus olisi osa valtion talousarviosta annetun lain 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 2 luvussa tarkoitettua vuositason toiminta- ja taloussuunnittelua.

Toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin lisäksi sellaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena olisi varmistaa yhdenmukainen palvelu- ja laatutaso virastoille kuuluvien sektorikohtaisten tehtävien ja -toimintojen hoitamisessa sekä palvelujen tuottamisessa. Tällaisia ohjaustoimenpiteitä olisivat muun muassa virastojen sektorikohtaisten toimintojen ja palvelujen laatutason määrittäminen, tarvittavien standardien ja ohjeiden antaminen sekä menettelytapoja ja niiden kehittämistä koskeva ohjaus.

Aluehallintoviraston yhteisiä toimintoja ja muita viraston yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevalla toimin-

nallisella ohjauksella tarkoitettaisiin esimerkiksi talous-, henkilöstö- ja toimitilalahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän tai hankintatoimen taikka muita vastaavia yhteisiä tukitehtäviä. Ehdotetun säännöksen mukaan valtiovarainministeriö huolehtisi tässä tarkoitettuun toiminnallisesta ohjauksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirastojen toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laadittaisiin 1 momentissa tarkoitettujen ministeriön tai keskushallinnon viraston johdolla tarvittaessa viraston toiminnan ja tehtävien ohjausta ja järjestämistä varten toiminnalliset tulostavoiteasiakirjat. Toiminnallisen tulostavoiteasiakirjan keskeiseen sisältöön kuuluisivat vuosittaisia tai muita lyhyen aikavälin toimintaa ja tehtäviä koskevat tulostavoitteet sekä näitä pääasiassa koskevat taloudelliset resurssit. Toiminnallinen tulostavoiteasiakirja olisi laadittava vain tarvittaessa. Asiakirjoja voisi olla useampia, esimerkiksi hallinnonala- tai toimialakohtaisesti. Asianomaisten ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen tulisi toimia tulostavoiteasiakirjoja laatiessaan tiiviissä yhteistyössä keskenään. Tulostavoiteasiakirjoja laatiessaan ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen tulisi neuvotella myös aluehallintovirastojen kanssa ennen tulostavoitteiden asettamista. Tulostavoiteasiakirjasta on säädetty valtion talousarviosta annetun asetuksen 11 §:ssä. Käytännössä kysymys on niin sanotusta toiminnallisesta tulossopimuksesta.

Aluehallintoviraston työsuojelun ja poliisitoimen toiminnalliseen ohjauksen toteuttamiseen käytännössä liittyisi eräitä erityispiirteitä. Työsuojelun varsinaiset toimintamenot ohjautuisivat aluetasolle sosiaali- ja terveysministeriön kautta ja poliisitoimen vastaavat toimintamenot poliisihallituksen kautta. Työsuojelu ja poliisitoimi saisivat aluehallintovirastolta toimitilat ja muut normaalit virastopalvelut, joita koskevat menoerät olisivat valtion talousarviossa valtiovarainministeriön pääluokassa. Sosiaali- ja terveysministeriö kävisi työsuojelun valvontaa koskevat vuosittaiset tulosneuvottelut kunkin aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavan vastualueen kanssa. Neuvottelumenettely vastaisi nykyistä menettelyä. Keskeinen tulostavoiteasiakirjan sisältö olisivat resurssit sekä strategiset ja toiminnalliset tulostavoitteet. Poliis-

sin vastualueen tulostavoiteasiakirjasta vastaisi poliisihallitus erikseen poliisin hallinnosta annetussa laissa tai asetuksessa säädettävällä tavalla.

Tarpeen mukaan muitakin toimialoja voitaisiin ohjata varsin yksityiskohtaisesti toiminnallisen tulostavoiteasiakirjan avulla. Esimerkiksi ympäristölupa-asioissa ympäristöministeriön ohjaus olisi hyvin tiivis. Kaikkien toimialojen osalta tärkeimmät toimintamäärärahat eriteltäisiin valtion talousarvion selvitysosassa olevalla käyttösuunnitelmalla, mikä vahvistaisi viraston taloudellisen ohjauksen läpinäkyvyyttä.

Aluehallintovirastojen toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista voitaisiin pykälän 3 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, jolla on merkitystä koko aluehallintoviraston toiminnalle.

11 §. Johtaminen. Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintoviraston ja sen vastualueiden johtamisesta ja siihen välittömästi liittyvistä tehtävistä ja vastuista. Ehdotettu pykälä sisältäisi myös säännökset viraston johtoryhmästä.

Aluehallintoviraston sisäinen organisaatio muodostuisi ehdotetun lain mukaan useista eri ministeriöiden toiminnallisissa ohjauksessa olevista vastuualueista, joista eräiden vastualueiden asema olisi lisäksi varsin itsenäinen myös suhteessa aluehallintovirastoon ja sen muihin vastuualueisiin. Tämän johdosta tulisi viraston käytännön toiminnassa pyrkiä korostamaan sisäisen yhteistyön merkitystä kaikilla tasoilla. Esimerkiksi viraston laaja asiantuntemus eri hallinnonaloilta tulisi pyrkiä ottamaan käyttöön mahdollisimman joustavasti ja tehokkaasti. Viraston sisäiset toimintoprosessit tulisi myös suunnitella ja toteuttaa mahdollisimman joustaviksi ja tehokkaiksi. Tältä osin keskeisiä toimijoita ovat erityisesti viraston johto ja johtoryhmä.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastoa johtaisi viraston johtaja. Viraston johtaja vastaisi ehdotetun säännöksen mukaan viraston toiminnan tuloksellisuudesta ja viraston yhteisten tulostavoitteiden saavut-

tamisesta. Ehdotetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto nimittäisi johtajan määräjäksi. Aluehallintoviraston johtaja vastaisi viraston toiminnan tuloksellisuudesta ja yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta ensisijassa valtiovarainministeriölle, joka huolehtisi ehdotetun lain 8 §:n 2 momentin mukaan viraston strategisen ohjauksen koordinoimisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviraston vastuualuetta johtaisi vastuualueen päällikkö. Vastuualueen päällikkö vastaisi ehdotetun säännöksen mukaan vastuualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön tehtävistä ja vastuista päättäisi poliisihallitus. Aluehallintoviraston vastuualueen päälliköt vastaisivat vastuualueensa toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta ehdotetun lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulle ministeriölle tai keskushallinnon virastolle sekä aluehallintoviraston johtajalle. Aluehallintoviraston vastuualueiden päälliköiden nimittämisestä säädettäisiin ehdotetun lain 14 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin viraston johtoryhmästä. Aluehallintovirastolla olisi johtoryhmä, joka huolehtisi viraston toimintojen yhteensovittamisesta. Johtoryhmän puheenjohtajana toimisi viraston johtaja. Johtoryhmän muusta kokoonpanosta määrättäisiin viraston työjärjestyksessä. Poliisitoimen edustaja osallistuisi johtoryhmän työhön silloin, kun johtoryhmässä käsiteltäisiin poliisitoimen asioita, tai sisäisen turvallisuuden viranomaisyhteistyötä. Poliisihallitus päättäisi poliisitoimen edustajasta aluehallintoviraston johtoryhmässä.

Viraston johtoryhmä sovittaisi yhteen eri vastuualueiden johtamista viraston kokonaisjohtamiseen. Johtoryhmätyöskentelyllä olisi mahdollista myös tukea viraston eri toimialojen yhteistyötä ja edistää tiedonkulkua. Näiden seikkojen johdosta olisi tarkoituksenmukaista, että johtoryhmän kokoonpano määriteltäisiin viraston työjärjestyksessä riittävän edustavaksi. Johtoryhmän jäseniä olisivat viraston johtajan lisäksi vastuualueiden päälliköt. Johtoryhmässä tulisi olla myös viraston henkilöstön ja viestinnän edustus. Johtoryhmän jäsenenä voisi lisäksi olla koottuja tuki-

tehtäviä hoitavan yksikön päällikkö siinä tai niissä aluehallintovirastoissa, johon tai joihin näitä toimintoja sijoitetaan. Poliisin vastuualueen päällikkö osallistuisi myös niiden aluehallintovirastojen johtoryhmätyöskentelyyn, joissa ei ole omaa poliisin vastuualuetta. Osallistuminen koskisi kuitenkin vain niitä tehtäviä, jotka koskettavat joko suoraan tai kiinteästi yhteistyöroolin kautta poliisitointa. Niissä aluehallintovirastoissa, joissa ei ole työsuojelun ja ympäristölupien vastuualuetta, johtoryhmään kuuluisivat sen aluehallintoviraston näiden vastuualueiden edustajat, joka hoitaa tehtäviä näiden virastojen toimialueella.

12 §. Asioiden ratkaisuvallasta. Pykälässä säädettäisiin asioiden ratkaisuvallasta aluehallintovirastossa. Lähtökohtaisesti aluehallintovirasto on niin sanottu päällikkövirasto. Ehdotettu säännös sisältäisi kuitenkin viraston tiettyjä toimialoja koskevia merkittäviä poikkeuksia tähän pääsääntöön.

Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset siitä kenelle viraston toimivaltaan kuuluvien asioiden ratkaisutoimivalta kuuluu ja kuinka sitä voidaan järjestellä. Aluehallintoviraston johtaja ratkaisisi ehdotetun säännöksen mukaan viraston toimivaltaan kuuluvat asiat, jollei niitä olisi säädetty tai työjärjestyksessä määrätty viraston muun virkamiehen ratkaistavaksi. Poliisitoimen, työsuojelun, ympäristölupa-asioiden ja pelastustoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen toimivaltaan kuuluvat asiat ratkaisisi kuitenkin asianomaisen vastuualueen päällikkö, jollei niitä olisi säädetty tai vastuualueen työjärjestyksessä määrätty vastuualueen muun virkamiehen ratkaistavaksi taikka jollei päätöksenteosta ole toisin säädetty.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niin sanotusta pidätysoikeudesta. Viranomaisten ratkaisuvallan käyttämistä koskevien yleisten periaatteiden mukaan viraston johtaja voi pidättää ratkaisuvallastaan asian, jonka viraston työjärjestyksen mukaan saisi ratkaista myös viraston muu virkamies. Tämä koskisi ehdotettuun pykälään sisältyvän pääsäännön mukaan myös aluehallintoviraston johtajaa. Viraston johtaja ei kuitenkaan voisi pidättää ratkaisuvallastaan asiaa, joka kuuluu viraston poliisitoimen, työsuojelun tai ympäristölupa-asioiden tehtäviä hoitavan vastuualueen toi-

mivaltaan tai joka kuuluu pelastustoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen toimivaltaan ja koskee pelastuslaissa tarkoitettuja asioita.

Poikkeuksen tekeminen pykälän 1 ja 2 momenteissa tarkoitetuissa tapauksissa perustuu säännöksissä mainittujen toimialojen erityisasemaan aluehallintoviraston sisällä tai toiminnan luonteesta johtuviin erityistarpeisiin. Lisäksi poliisitoimen vastuualueen erityisasemaa koskevia seikkoja on selvitetty tarkemmin edellä 9 §:n perusteluissa sekä työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden erityisasemaa koskevia seikkoja edellä 6 §:n perusteluissa.

Viraston vastuualueiden välisestä tehtäväjaosta säädetäisiin ehdotetun lain 6 §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

13 §. Aluehallintovirastojen työjärjestys. Pykälässä säädetäisiin viraston ja sen vastuualueiden työjärjestyksestä.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrättäisiin viraston työjärjestyksessä, josta päättäisi viraston johtaja. Viraston työjärjestyksessä ei voi kuitenkaan määrätä poliisitoimen, ympäristölupa-asioiden ja työsuojelun tehtäviä hoitavien vastuualueiden hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta. Poikkeuksen tekeminen työjärjestyksen antamisessa näiltä osin perustuu näiden toimialojen erityisasemaan aluehallintoviraston sisällä tai toiminnan luonteesta johtuviin erityistarpeisiin. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen erityisasema perustuu edellä 9 §:n perusteluissa mainittuihin syihin sekä työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden erityisasema edellä 6 §:n perusteluissa mainittuihin syihin.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviraston vastuualueella voisi tarvittaessa olla oma työjärjestys, jolla voitaisiin määrätä tarkemmin vastuualueen toimintojen järjestämisestä sekä henkilökunnan tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Vastuualuekohtaisesta työjärjestyksestä päättäisi vastuualueen päällikkö. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen työjärjestyksestä päättäisi kuitenkin poliisihallitus. Poliisitoimen tehtäviä hoitavalla vastuualueella poikkeuksen teke-

minen perustuu edellä 9 §:n perusteluissa mainittuihin syihin.

14 §. Virkojen täyttäminen. Pykälässä säädetäisiin aluehallintoviraston virkojen täyttämistä. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin viraston johtajan ja vastuualueiden päällikön ja 2 momentissa muiden viraston virkojen täyttämistä. Ehdotetun säännöksen 3 momentti sisältäisi virkojen kelpoisuusvaatimuksia koskevan asetuksenantovaltuuden.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston johtajan nimittäisi määrääjäksi valtioneuvosto valtiovarainministeriön esityksestä. Viraston vastuualueiden päälliköiden nimittämisvalta johdettaisiin viraston vastuualuejaosta. Poliisin ja työsuojelun tehtäviä hoitavia vastuualueita lukuun ottamatta vastuualueiden päälliköt nimitettäisiin määrääjäksi viraston johtajan esityksestä ja nimitämisestä päättäisi kunkin vastuualueen toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty. Siten peruspalvelu-, oikeusturva- ja lupa-asioita koskevia tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön ja työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriö pyytäisi ennen nimitystä lausunnot niiltä muilta ministeriöiltä, joiden toimialan tehtäviä kyseisellä vastuualueella hoidetaan. Työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön sosiaali- ja terveysministeriö nimitäisi virkaansa toistaiseksi ministeriön työsuojeluosaston esityksestä. Pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi sisäasiainministeriö. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi poliisihallitus virkaan toistaiseksi. Viran kelpoisuusehdoista säädetäisiin poliisihallinnosta annetussa laissa ja asetuksessa. Ympäristölupa-asioita koskevia tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi ympäristöministeriö.

Aluehallintoviraston johtaja ja vastuualueen päällikkö, työsuojelun vastuualueen päällikköä lukuun ottamatta, nimitettäisiin virkaan määrääjäksi. Määrääjän pituus voisi olla esimerkiksi 5-7 vuotta. Määrääjäksi virkaan nimittämisestä säädetään valtion virkamieslain 9 §:ssä. Työsuojelun valvontaa hoitavalle henkilöstölle taatun riippumattoman ase-

man turvaamiseksi työsuojelun vastuualueen päällikköä ei kuitenkaan nimitettäisi virkaansa määrääjäksi vaan toistaiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviraston työsuojelun ja ympäristölupaasioiden sekä pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastuualueen päälliköt nimittäisivät vastuualueensa henkilökunnan. Poliisihallitus nimittäisi poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen henkilökunnan. Viraston muun henkilökunnan nimittäisi viraston johtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrättäisi.

Pykälän 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan aluehallintoviraston virkojen kelpoisuusehdoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

3 luku Erinäiset säännökset

15 §. Valtion aluehallinto Ahvenanmaan maakunnassa. Pykälässä säädettäisiin valtion aluehallinnon järjestämisestä Ahvenanmaan maakunnassa. Ahvenanmaan itsehallintolaisa (1144/91) lainsäädäntövalta on jaettu valtakunnan ja maakunnan kesken. Itsehallintolain 18 §:ssä luetellaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat ja 27 §:ssä valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat. Hallintovalta Ahvenanmaalla jakautuu valtakunnan ja maakunnan kesken pääsääntöisesti sen mukaan, kummalla on lainsäädäntövalta tietyllä oikeudenalalla (itsehallintolain 23 ja 30 §). Itsehallintolain 27 §:n 3 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat valtion viranomaisten järjestysmuotoa ja toimintaa. Säännös kattaa muun ohessa valtion viranomaisten hallinnollisen organisaation ja toiminnan sääntelyn.

Pykälän 1 momentin mukaan Ahvenanmaan maakunnassa olisi tässä laissa tarkoitettuna valtionhallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto. Manner-Suomessa toimivista aluehallintovirastoista poiketen Ahvenanmaan valtionviraston johtajan nimikkeenä säilyisi maaherra. Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaisi sellaisia tämän lain 4 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan kuuluvat valtakunnan toimivaltaan. Ahvenanmaan valtionvirastossa ei kuitenkaan olisi tarkoitus hoitaa kaikkia sellaisia tehtäviä, joita hoidettaisiin

manner-Suomen aluehallintovirastoissa, vaan joidenkin tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa vastaisi manner-Suomessa sijaitseva aluehallintovirasto. Tällaisia tehtäviä olisivat esimerkiksi työsuojelun valvontaa ja kehittämistä koskevat tehtävät. Tämän kaltaiset toimivaltajärjestelyt toteutettaisiin ehdotetun lain 5 §:n säännösten nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtionviraston tehtävistä on muutoin voimassa, mitä niistä erikseen säädetään. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan Ahvenanmaan lääninhallitukselle on kuulunut eräitä sellaisia tehtäviä, jotka manner-Suomessa ovat kuuluneet muiden viranomaisten kuin lääninhallituksen toimivaltaan. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi alusrekisteriviranomaistehtävät, ajoneuvoveron kantoa koskevat tehtävät, eräät maataloustukia koskevat tehtävät, eräät Ahvenanmaan valtuuskuntaa koskevat tehtävät, julkisen notaarin tehtävät sekä maistraatille kuuluvat tehtävät. Ehdotetun lain tarkoituksena ei ole tehdä muutoksia näitä tehtäviä koskevaan toimivaltajärjestelyyn.

16 §. Ruotsinkielinen palveluyksikkö. Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston ruotsinkielisestä palveluyksiköstä. Se sisältäisi myös asiaa koskeva asetuksenantovaltuuden. Voimassa olevan lääninhallitusasetuksen (120/1997) 13 §:ssä on erityissäännös ruotsinkielisen opetustoimen yksiköstä. Kielilain (423/2003) 6 §:n 2 momentti antaa mahdollisuuden tarvittaessa perustaa yksikielisiä yksiköitä tai osastoja alueen vähemmistökielisten henkilöiden palvelua varten. Ehdotettu pykälä täydentäisi ja täsmentäisi edellä mainittua kielilain säännöstä asiasta. Se olisi myös erityissäännös suhteessa ehdotetun lain 5 §:n säännöksiin verrattuna.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastolla voisi sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö. Palveluyksikkö voitaisiin perustaa myös yhtä useamman aluehallintoviraston yhteiseksi yksiköksi. Yksikön perustaminen ei edellyttäisi sitä, että näitä tehtäviä hoitava henkilöstö joutuisi työskentelemään sillä paikkakunnalla, jonne näitä tehtäviä hoitava yksikkö sijoittuisi. Yksikön

tehtäviä voitaisiin siten hoitaa verkottuneesti eri paikkakunnilla.

Pykälän 2 momentin mukaan ruotsinkielisen palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö olisi tarpeellista perustaa ainakin ruotsinkielisen opetustoimen tehtävien hoitamista varten. Asetuksenantovaltuuden osoittaminen valtioneuvostotasolle olisi perusteltua, koska kysymys on merkittävästä viraston toimivaltaa koskevasta järjestelystä.

17 §. Virka-apu. Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston toimivallasta antaa virka-apua muille viranomaisille ja sen oikeudesta saada virka-apua muilta viranomaisilta. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lääninhallituslain 7 §:n sääntelyä.

Pykälän mukaan aluehallintoviraston olisi annettava muille viranomaisille virka-apua, jos sen antamisesta olisi säädetty. Ehdotettu sääntely tarkoittaisi sitä, että virastolla olisi toimivalta antaa virka-apua toiselle viranomaiselle, mutta vain niissä tapauksissa, joissa virka-apua pyytävällä olisi erityislainsäädäntöön perustuva oikeus saada sitä nimenomaan aluehallintovirastolta. Pykälän toisen lauseen mukaan aluehallintovirastolla olisi vastaavasti oikeus saada virka-apua muilta viranomaisilta.

18 §. Pakkokeinot. Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston pakkokeinoista, joita olisivat sakon uhka, teettämisuhka tai keskeyttämisuhka. Näitä pakkokeinoja käytettäisiin velvoittamaan asianomainen noudattamaan käskyä tai kieltoa, jonka aluehallintovirasto tai virka-apua pyytävä muu viranomainen, on antanut.

Lääninhallitusten nykyinen, lääninhallituslain (22/1997) 8 §:n mukainen, pakkokeinojen käyttöoikeus on samansisältöinen kuin aluehallintovirastoille ehdotetaan. Aluehallintovirastoilla olisi myös muiden lakien nojalla oikeus käyttää pakkokeinoja. Tällainen laki on esimerkiksi pelastuslaki (468/2003).

Työsuojelun valvontaan liittyvistä pakkokeinoista säädetään laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista (44/2006). Ympäristölupa-asioita

koskevista pakkokeinoista säädetään ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa.

19 §. Valtion edustaminen. Pykälässä säädettäisiin aluehallintovirastojen tehtävästä edustaa tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta toimialaansa kuuluvissa asioissa. Vastaavat säännökset ovat nykyisin aluehallinnon viranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä. Säännös yhtenäistäisi menettelyä, mutta ei muuttaisi tehtävän asiallista sisältöä.

20 §. Suoritteiden maksullisuus. Pykälä sisältäisi yleissäännökset aluehallintoviraston suoritteiden maksujen määräytymisestä sekä asetuksenantotoimivaltaa koskevan säännöksen.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta olisi voimassa, mitä valtion maksuperustelaissa säädettäisiin. Tämän perusteella määriteltäisiin mitkä aluehallintovirastojen suoritteet tai suoriteryhvät olisivat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu määrättäisiin omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoiteltaisiin liiketaloudellisin perustein.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviraston julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettu säännös poikkeaisi toimivaltaisen viranomaisen osalta maksuperustelain 8 §:n säännöksestä, jonka mukaan asetuksenantotoimivalta kuuluu normaalitilanteessa asianomaiselle ministeriölle. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa katsottu tarpeelliseksi, koska aluehallintovirastot ovat monitoimialaisia ja usean ministeriön ohjauksessa toimivia viranomaisia ja koska kysymys on myös laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta. Esimerkiksi ympäristöhallinnon kannalta menojen kattamisessa suoritteiden maksullisuudella on erityistä merkitystä.

21 §. Muutoksenhaku. Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintoviraston päätösten muutoksenhakuoikeudesta. Ehdotetun säännöksen mukaan aluehallintoviraston antamaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei laissa toisin säädettäisi. Hal-

lintolainkäyttölain 7 §:n 2 momentin mukaan pääsääntönä on, että valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakuoikeutta ei säännöksessä rajoitettaisi, vaan mahdolliset rajoitukset määräytyisivät aluehallintoviraston tehtäviä koskevan erityislainsäädännön mukaisesti.

1.2 Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista

Lain nimike ja rakenne

Ehdotetun lain nimike olisi laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista. Ehdotetussa laissa olisi 4 lukua. Luvussa 1 olisivat lain yleiset säännökset, joissa määriteltäisiin lain tarkoitus, suhde muuhun lainsäädäntöön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta-ajatus, keskusten tehtävät, keskusten alueellisen toimivallan määräytyminen sekä keskusten organisointi. Lain 2 luku käsittelee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjausta ja johtamista. Luku sisältäisi säännökset yleishallinnollisesta ohjauksesta, strategisesta ja toiminnallisesta ohjauksesta, johtamisesta, asioiden ratkaisuvallasta, työjärjestyksestä ja virkojen täyttämisestä. Luku 3 koskisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimivia työ- ja elinkeinotoimistoja. Luvussa säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimistoista, niiden tehtävistä, alueellisen toimivallan määräytymisestä, ohjauksesta, johtamisesta ja ratkaisuvallasta sekä työjärjestyksestä. Lain 4 luku sisältäisi erinäiset säännökset, joissa säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yhteistyöstä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa, valtion edustamisesta, suoritteiden maksullisuudesta ja muutoksenhausta. Lain voimaantuloa säädettäisiin erillisessä voimaantulolaissa.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus ja soveltamisala. Pykälässä määriteltäisiin lain tarkoitus ja soveltamisala. Tavoitteena on luoda lainsäädännöllinen perusta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten organisoinnille sekä toiminnan ja

tehtävien järjestämiselle. Ehdotettu laki koskisi myös keskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimivia työ- ja elinkeinotoimistoja.

Pykälän ensimmäisen lauseen mukaan ehdotetussa laissa säädettäisiin valtion aluehallinnon viranomaisina toimivista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä niiden alaisista työ- ja elinkeinotoimistoista. Keskuksiin koottaisiin niitä tehtäviä, joita nykyisin on hoidettu lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, tiepiireissä sekä alueellisissa ympäristökeskuksissa ja jotka koskevat yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, maaseudun kehittämistä, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä maahanmuuttoa, kotouttamista ja hyviä etnisiä suhteita alueilla. Ehdotettu laki koskisi myös keskusten alaisia työ- ja elinkeinotoimistoja, joista säädettäisiin ehdotetun lain 3 luvussa.

Pykälän toisen lauseen mukaan muista valtion aluehallinnon tehtäviä hoitavista viranomaisista säädettäisiin erikseen. Siten toisesta uudesta ja keskeisestä valtion aluehallinnon viranomaisesta aluehallintovirastosta säädettäisiin omassa erillisessä laissa. Eräitä valtion aluehallinnon viranomaisia ja alueella toimivia valtion viranomaisia jäisi kuitenkin edelleen tämän uudistuksen ulkopuolelle. Tällaisia viranomaisia olisivat esimerkiksi metsäkeskukset, riistanhoitopiirit, alueelliset taidetoimikunnat, maakunta-arkistot sekä maanmittaushallinnon ja puolustusvoimien aluehallinto.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälässä määriteltäisiin ehdotetun lain suhde muuhun valtion aluehallintoviranomaisten hallinnon ja toiminnan organisointiin koskevaan lainsäädäntöön.

Pykälän mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan ja tehtävien järjestämiseen sovellettaisiin, jollei ehdotetussa laissa toisin säädettäisi, xxx:stä annettua lakia (XX/20XX), jne. Ehdotettu laki olisi siis ensisijainen ja pykälässä mainitut lait tulisivat sovellettaviksi vain silloin, kun ehdotettu laki ei sisältäisi jostakin toiminnan ja tehtävien organisointiin liittyvästä asiasta erityissäännöksiä. Luonnollisesti myös edellä

mainittujen lakien perusteella annettu asetuslain tasoinen sääntely tulisi ottaa täydentävänä huomioon.

3 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta-ajatus. Pykälässä määriteltäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta-ajatus. Säännös antaisi yleiskuvan keskusten toiminnan tarkoituksesta. Säännöksen tarkoituksena olisi toisaalta kuvata yleisellä tasolla keskuksen koko toimintasektoria ja asemaa valtionhallinnon viranomaiskokonaisuudessa. Toisaalta se loisi myös pohjan niille strategisille suuntaviivoille, joiden perusteella keskusten toimintaa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää ja uudistaa.

Pykälän mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukisi alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpanoja kehittämistehtäviä alueilla. Tässä tarkoituksessa keskus edistäisi yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, maaseudun kehittämistä, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä työvoiman maahanmuuttoa alueilla. Toiminta-ajatuksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta painottuisi ensisijaisesti alueellisiin kehittämistehtäviin. Säännöstä tulkittaessa olisi luonnollisesti otettava huomioon myös ehdotetun lain 4 §:n säännökset keskuksen varsinaisesta toimialasta ja tehtävistä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimisi merkittävässä roolissa valtion ja kuntien vastuulle yhteisesti kuuluvassa aluehallinnon viranomaiskokonaisuudessa. Tämän johdosta olisi tärkeää, että keskus järjestäisi niin sisäiset prosessinsa kuin ulkoiset suhteensa laaja-alaista yhteistyötä tukevalla tavalla ja pyrkisi aktiivisesti tukemaan ja ottamaan osaa poikkihallinnolliseen yhteistyötoimintaa sen eri muodoissa.

4 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimiala ja tehtävät. Pykälä sisältäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialan ja tehtävien yleisluonteisen määrittelyn. Koska keskuksen koko tehtäväkenttä ja sitä koskeva lainsäädäntö on erittäin laaja, tapahtuisi keskuksen tehtävien ja niitä kos-

kevan toimivallan yksityiskohtainen määrittely erityislainsäädännön kautta.

Ehdotettu säännös on kolmitasoinen. Ensinnäkin siinä määriteltäisiin toimialakohtaisesti ne tehtäväkokonaisuudet tai -ryhmät, jotka kuuluisivat keskusten toimivaltaan ja joista säädettäisiin tarkemmin erityislainsäädännössä. Toiseksi säännöksessä määriteltäisiin keskuksille tiettyjä tehtäviä, joita koskevat toimivaltasäännökset tulisivat kumotuiksi uudistuksen yhteydessä. Kolmanneksi säännöksessä todettaisiin, että keskuksilla voisi olla edellä mainittujen tehtävien lisäksi myös muita laissa säädettyjä tehtäviä. Säännöksen rakenteeseen on vaikuttanut erityisesti se, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olisivat esityksen mukaan usean eri ministeriön hallinnonalalla toimivia monitoimialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialaan kuuluisi sen mukaan, kuin erikseen säädettäisiin, tehtäviä, jotka koskevat yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistämistä; innovaatioita ja kansainvälistyvää liiketoimintaa; työmarkkinoiden toimivuutta, työvoiman saatavuutta ja työllisyyttä; koulutusta ja osaamista; kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimia; maahanmuuttoa, kotouttamista ja hyviä etnisiä suhteita; maatilataloutta, kalataloutta ja muita maaseutuelinkeinoja, eläintunnistusjärjestelmää sekä maa- ja metsätalouden tuotantoturvikeiden turvallisuutta ja kasvinterveyttä; energiaa ja sen tuotantoa; liikennejärjestelmän toimivuutta, tie- ja liikenneoloja, maanteiden pitoa sekä julkisen liikenteen järjestämistä; ympäristönsuojelua, alueiden käyttöä, rakentamisen ohjausta, kulttuuriympäristön hoitoa, luonnonsuojelua ja -hoitoa sekä vesivarojen käyttöä ja hoitoa; palkkaturva-asioita sekä eräitä edellä mainittuihin tehtäviin liittyviä rakennerahasto- ja aluekehitystehtäviä. Viimeksi mainittuun tehtäväkokonaisuuteen ei kuitenkaan kuuluisi sellaiset rakennerahastolain (1401/2006) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetut Euroopan aluekehitysrahastotehtävät, joita on hoidettu lääninhallitusten sivistysosastoilla tai sosiaali- ja terveysosastoilla. Nämä tehtävät siirtyisivät maakunnan liitoille.

Kysymys on tehtävistä, joita voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti on hoidettu lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuk-

sisä, alueellisissa ympäristökeskuksissa ja tiepiireissä. Ehdotettu sääntely koskisi myös eräitä yksittäisiä tehtäviä, jotka esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi keskushallinnosta aluehallintoon. Keskusten tehtävät ja niitä koskeva toimivalta on määritelty yksityiskohtaisesti erityislainsäädännössä. Esityksen valmistelun yhteydessä on selvitetty, että näitä uudistuksen piiriin kuuluvia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille tulevia tehtäviä koskevia erityislakeja on kaikkiaan noin 110 ja näissä kaikkiaan noin 520 säännöstä. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset sisältyvät tähän esitykseen tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen kanssa samanaikaisesti annettaviin toimialakohtaisiin hallituksen esityksiin.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille lisäksi tiettyjä tehtäviä, joista ei ole säädetty erikseen tai joita koskevat säännökset tulisivat kumotuiksi uudistuksen yhteydessä.

Pykälän 1 kohdan mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä olisi ehdotetun lain 3 luvussa tarkoitettujen työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus ja valvonta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävänä olisi pykälän 2 kohdan mukaan lisäksi valmistella liikenteen, koulutuksen ja osaamisen sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen alueellisen saatavuuden arviointia. Esityksen mukaan aluehallintoviraston tehtävänä olisi sitä koskevan lain 4 §:n 2 momentin mukaan muun muassa peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Arvioitavia peruspalveluja olisivat myös liikenteen, koulutuksen ja osaamisen sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen palvelut, joita koskevat tehtävät kuuluisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Näitä palveluja koskevan arvioinnin valmistelisivat esityksen mukaan asianomaisen aluehallintoviraston käyttöön sen toimialueella toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muista tehtävistä säädettäisiin erikseen.

5 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alueellinen toimivalta. Pykälä sisältäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivallan määräytymistä ja sen järjestämistä koskevat säännökset. Kysymykseen tulisi-

vat muun muassa järjestelyt, joilla kootaan erikoistumis- tai tukitehtäviä taikka edesautetaan työntasausta virastojen välillä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin koottavissa viranomaisissa on jo nyt sangen laajassa käytössä toimintamalli, jossa yksi tai useampi virasto hoitaa määrättyä tehtävää oman alueensa lisäksi laajemmalla alueella tai valtakunnallisesti. Kyseiset tehtävät ovat joko alueellisia tai valtakunnallisia, keskushallinnosta siirrettyjä tehtäviä. Ehdotetun säännöksen tavoitteena olisi tukea tämän toimintamallin käyttöä edelleen uusissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa.

Pykälän ensimmäinen lause sisältäisi toimivallan määräytymistä koskevan pääsäännön, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus huolehtisi sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Keskusten toimivalta olisi alueellinen ja se noudattaisi käytännössä keskusten toimialuejakoja. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueista säädettäisiin ehdotetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän toisessa lauseessa säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä edellä mainitusta pääsäännöstä olisi mahdollista poiketa ja tehdä keskuksen alueellista toimivaltaa koskevia järjestelyjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten välillä. Säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden keskuksen toimialueella, jos järjestelyllä voitaisiin tehostaa keskusten toimintaa ja henkilöstö- ja valtion muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka järjestely olisi tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi.

Lähtökohtaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia on suunniteltu olevan viisitoista. Pykälän perusteella olisi ensinnäkin mahdollista tarvittaessa määrittellä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alueellinen toimivalta siten, että vain osassa virastoista hoidettaisiin kaikkia keskuksille säädettyjä tehtäviä. Toiseksi pykälän antaisi tarvittaessa mahdollisuuden myös siihen, että niin sanottujen erikoistumistehtävien sekä talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon, tieto-

hallinnon, tietopalvelun, viestinnän ja hankintatoimen tai muiden vastaavien tukitehtävien hoitaminen voitaisiin keskittää yhteen tai muutamaaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen. Säännösehdotus mahdollistaisi siinä säädetyin edellytyksin tehdä myös muita vastaavan kaltaisia toimivaltajärjestelyjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten välillä. Tavoitteena on muun muassa, että yhdeksässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa olisi kaikki kolme keskuksen päävastuualuetta, jonka johdosta niiden alueellinen toimivalta tietyissä tehtävissä olisi normaalia laajempi. Erillisestä ruotsinkielisestä palveluyksiköstä sisältyisi ehdotetun lain 22 §:ään erityissäännös.

Pykälän viimeinen lause sisältää asetuksenantovaltuutta koskevan säännösehdotuksen, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee yleensä usean ministeriön hallinnonalaa ja niihin kuuluvien tehtävien järjestelyä.

6 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten organisointi. Pykälä sisältäisi valtuutuksen säätää keskuksen tarkemmasta organisoinnista valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää keskuksen perusorganisaatioksi kolme vastuualuetta: 1) elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, 2) liikenne- ja infrastruktuuri sekä 3) ympäristö ja luonnonvarat.

Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri-vastuualueeseen kuuluisivat tehtävät, jotka koskevat työllisyyttä, yrittäjyyttä ja osaamista; rakennerahastoja; innovaatioita ja kansainvälistyvää liiketoimintaa; kirjastoja sekä liikunta- ja nuorisotoimintaa; kansainvälisiä tehtäviä ja lähialueyhteistyötä; sekä maaseutua ja energiaa. Maahanmuuttoon, maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyviin etnisiin suhteisiin liittyvät tehtävät on tarkoitus organisoida omaan yksikköön tämän vastuualueen sisälle.

Liikenne- ja infrastruktuuri-vastuualueelle kuuluisivat tehtävät, jotka koskevat tie- ja

liikenneolojen suunnittelua, tienpidon hankintoja, asiakas- ja viranomaispalveluja, julkisen liikenteen järjestämistä sekä muuta liikennettä ja infrastruktuuria koskevat tehtävät.

Ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueelle kuuluisivat tehtävät, jotka koskevat ympäristönsuojelua, alueiden käyttöä, vesien hoitoa ja ympäristön tilan seuranta, kehittämistä ja lähialueyhteistyötä, sekä vesivarojen käyttöä ja hoitoa.

Keskukset voisivat tarvittaessa sijoittaa henkilökuntaansa myös säännöksessä tarkoitettujen varsinaisten toimipaikkojen ulkopuolella sijaitseville työskentelypaikkakunnille. Näistä työskentelypaikkakunnista määrättäisiin ehdotetun lain 12 §:n 2 momentin mukaan keskuksen vastuualueen työjärjestyksessä.

2 luku **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaus ja johtaminen**

7 §. Yleishallinnollinen ohjaus. Pykälässä määriteltäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollisesta ohjauksesta ja asemasta. Pykälän mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriölle. Säännös tarkoittaisi, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset kuuluisivat työ- ja elinkeinoministeriön toimialalle siinä merkityksessä, kuin ministeriöiden välisestä toimialajaosta säädetään valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003) ja sen perusteella annetussa valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003). Tämä koskisi esimerkiksi keskuksen hallintoa ja sen järjestämistä koskevaa normiohjausta. Yleishallinnollinen ohjaus pitäisi sisältää myös sen, että työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi ehdotetun lain 8 §:n mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisen ohjauksen koordinoinnista sekä lain 9 §:n mukaisesti keskusten yhteisiä toimintoja ja muita keskusten yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

8 §. Strateginen ohjaus. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäris-

tökeskusten toiminnan strategisesta ohjauksesta. Pykälässä olisi myös strategisen ohjauksen sisältöä ja menettelytapoja koskeva asetuksenantovaltuus.

Esityksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olisivat usean eri ministeriön hallinnonalojen tehtäviä hoitavia monitoimialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia. Tämän johdosta tarvitaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteensovittamiseksi ja aluehallinnon toimintaedellytysten parantamiseksi asianomaisten ministeriöiden yhteistyössä muodostama näkemys siitä, miten valtion hallintoa koskevat valtakunnalliset tavoitteet sovelletaan ja kanavoitetaan alueelliseen toimintaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strateginen ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden ja maakunnan liittojen yhteistyönä. Ministeriöiden ohjaus välitettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille yhtenäisessä muodossa koordinoivana ministeriönä toimivan työ- ja elinkeinoministeriön kautta. Ehdotetussa säännöksessä on kysymys niin sanotusta horisontaalisesta eli poikkihallinnollisesta ohjauksesta.

Valtion koko aluehallinnon ohjauksessa tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisessa ohjauksessa asetettavat tavoitteet ja päämäärät olisivat yleisiltä perusteiltaan samansuuntaiset molempien aluehallintoviranomaisten kesken. Tämän johdosta viranomaisten ohjausta koordinoivien valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi huolehtia tavoitteiden ja menettelytapojen yhteensovittamisesta siten, että valtionhallinnon alueille suuntaama ohjaus näkyy alueille ristiriidattomana ja tukee aluehallinnon viranomaisten keskinäistä yhteistyötä.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa koskevien yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioonottamiseksi laadittaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille niiden toiminnan yleistä ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja ja jokaiselle keskukselle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat. Strategia-asiakirja ja strategiset tulostavoite-

asiakirjat laadittaisiin hallituksen toimikaudeksi ja niiden sisältö tarkistettaisiin tarvittaessa vuosittain.

Strategisella ohjauksella tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen valtakunnallisten tavoitteiden ja niitä koskevien resurssien yhteensovittamista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleisten toimintaedellytysten ylläpitämistä ja kehittämistä koskevaa toimintaa. Tässä toiminnassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille määriteltäisiin hallituksen toimikautta tai muuta vastaavaa ajanjaksoa koskevat toiminnan yleiset strategiset tavoitteet sekä resursseja koskevat kehukset sektoreittain. Säännöksessä tarkoitettu strateginen ohjaus olisi osa valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 2 luvussa tarkoitettua pitkäjänteistä toiminta- ja taloussuunnittelua. Keskuksen kaikkien toimialojen osalta tärkeimmät toimintamäärärahat eriteltäisiin valtion talousarvion selvitysosassa olevalla käyttösuunnitelmalla, mikä vahvistaisi keskuksen taloudellisen ohjauksen läpinäkyvyyttä.

Strategia-asiakirjalla tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä asiakirjaa, joka sisältäisi hallitusohjelmasta, hallituksen strategia-asiakirjasta, valtionalouden kehkeuksista, valtakunnallisista alueiden kehittämistavoitteista, maakuntaohjelmista ja niiden toteuttamissuunnitelmista, hallituksen politiikkaohjelmista, muista vastaavista poikkihallinnollisista ohjelmista sekä lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista johdettavia tavoitteita ja niistä seuraavia resurssitarpeita. Strategia-asiakirja olisi kaikille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille yhteinen.

Strategisilla tulostavoiteasiakirjoilla tarkoitettaisiin asiakirjoja, jotka perustuvat strategia-asiakirjassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin ja joissa määriteltäisiin kullekin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle toiminnan painopisteet, keskeiset toimintalinjat, yhteistyökysymykset ja määrärahakehukset alueittain ja sektoreittain. Strategiset tulostavoiteasiakirjat laadittaisiin jokaiselle keskukselle erikseen. Tulostavoiteasiakirjasta on säädetty valtion talousarviosta annetun asetuksen 11 §:ssä. Käytännössä ky-

symys on niin sanotusta strategisesta tulostavoiteasiakirjasta, joka solmitaan ohjaavan ministeriön ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kesken.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö laatii yhteistyössä ehdotetun lain 9 §:ssä tarkoitettujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä maakunnan liittojen kanssa strategia-asiakirjan ja strategiset tulostavoiteasiakirjat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavutettaisi yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisisi asian ehdotetun säännöksen mukaan valtioneuvosto.

Strategia-asiakirjan sisältö käsiteltäisiin asianomaisten ministeriöiden yhteisessä neuvottelussa tavoitteena yksimielisyys. Neuvottelun järjestämisvastuu olisi työ- ja elinkeinoministeriöllä. Neuvottelusta laadittaisiin pöytäkirja, jossa todettaisiin yksimielisyys ja mahdolliset avoimeksi jääneet asiat. Kukin neuvotteluun osallistuva ministeriö hyväksyisi aluehallinnon strategia-asiakirjan ministerin päätöksellä. Mikäli ministeriöt eivät saavuttaisi neuvotteluissa yksimielisyyttä, asia vietäisiin valtioneuvoston päätettäväksi työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi välittää strategia-asiakirjan sisältö elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

Strategiset tulostavoiteasiakirjat valmistaisiin työ- ja elinkeinoministeriön, muiden asianomaisten ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen, maakunnan liittojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yhteistyönä. Tulostavoiteasiakirjaan sisältyvistä suunnitelmista ja toimenpiteistä ei valmisteluprosessiin osallistuneiden viranomaisten olisi tarpeen pyytää alueiden kehittämislain 10 §:ssä tarkoitettua lausuntoa.

Valmisteluprosessin on suunniteltu olevan seuraavan sisältöinen. Työ- ja elinkeinoministeriö antaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ohjeen valmistella esitys strategiseksi tulostavoiteasiakirjaksi. Ohje perustuisi strategia-asiakirjaan ja ministeriöiden kanssa valmisteltuun yhteiseen näkemykseen. Työ- ja elinkeinoministeriö antaisi valmisteluohjeen myös maakunnan liitoille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valmistelisi yhdessä maakunnan liiton kanssa

esityksen strategiseksi tulostavoiteasiakirjaksi. Valmistelun lähtökohtana olisi valtion strategia-asiakirja sekä maakuntaohjelma ja sen toteuttamissuunnitelma. Pyrkimyksenä olisi saavuttaa asiasta yhteinen näkemys. Esitys käsiteltäisiin maakunnan yhteistyöryhmässä ja maakuntahallituksessa, joka antaisi esityksestä lausunnon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Keskus toimittaisi esityksensä työ- ja elinkeinoministeriöön, joka käsitelisi sitä muiden ministeriöiden kanssa ja hankkisi siihen näiden yhteisen kannan. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla tapahtuvaan varsinaiseen tulostavoiteasiakirjan osallistuisivat alueilta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja ja muu johto sekä maakunnan liiton tai maakuntien yhteistoiminta-alueen ja asianomaisten ministeriöiden edustajat. Neuvottelusta laadittaisiin pöytäkirja, johon kirjattaisiin neuvottelun tulokset sekä ministeriöiden ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä maakunnan liiton kannanotot esityksiin. Työ- ja elinkeinoministeriö ja asianomaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja allekirjoittaisivat strategisen tulostavoiteasiakirjan, joka käytännössä toimisi keskuksen strategisena tulossopimuksena.

Pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee usean ministeriön hallinnon alaa.

9 §. Toiminnallinen ohjaus. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta. Kysymys on keskusten sektorikohtaista operatiivista toimintaa koskevasta ohjauksesta, josta vastaisivat toimialoittain asianomaiset ministeriöt tai näiden sijasta keskushallinnon virastot.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa ohjaisivat omilla toimialoillaan sisäasiainministeriö, opetusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristö-

ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus olisi erikseen säädetty tai määrätty. Tätä toimintaa kutsuttaisiin ehdotetussa laissa toiminnalliseksi ohjaukseksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallista ohjausta olisi säännöksen mukaan myös toiminta, jossa työ- ja elinkeinoministeriö huolehtisi keskuksen yhteisiä toimintoja ja muita keskuksen yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä keskukselle kuuluvien eri hallinnonalojen tehtävien ja toimintojen hoitamista sekä palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevaa sektorikohtaista ohjausta. Toimivaltainen ministeriö tai keskushallinnon virasto määräytyisi erityislainsäädännön ja ministeriöiden osalta myös valtioneuvoston ohjesäännön toimialajaon mukaisesti. Ohjaustehtävään sisältyisi myös toimintojen valvonta. Toiminnallinen ohjaus koskisi strategista ohjausta lyhyempää aikaväliä, yleensä vuositasolla tapahtuvaa tavoitteiden asettamista. Toiminnallisesta ohjauksesta vastaisivat toimialakohtaisesti asianomaiset ministeriöt tai keskushallinnon virastot, jos tehtävä olisi erikseen säädetty keskushallinnon viraston toimivaltaan kuuluvaksi. Säännöksessä tarkoitettu toiminnallinen ohjaus olisi osa valtion talousarviosta annetun lain 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 2 luvussa tarkoitettua vuositason toiminta- ja taloussuunnittelua.

Toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin lisäksi sellaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena olisi varmistaa yhdenmukainen palvelu- ja laatutaso keskuksille kuuluvien sektorikohtaisten tehtävien ja -toimintojen hoitamisessa sekä palvelujen tuottamisessa. Tällaisia ohjaustoimenpiteitä olisivat muun muassa keskusten sektorikohtaisten toimintojen ja palvelujen laatutason määrittäminen, tarvittavien standardien ja ohjeiden antaminen sekä menettelytapoja ja niiden kehittämistä koskeva ohjaus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yhteisiä toimintoja ja muita keskuksen yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevalla toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin esimerkiksi keskuksen yhteistä strategiaa ja ennakkointia, kes-

kuksen aluekehitystyötä, EU-rahoitteisia ohjelmia ja asiakaspalveluprosesseja. Lisäksi sillä tarkoitettaisiin talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän tai hankintatoimen taikka muita vastaavia yhteisiä tukitehtäviä. Ehdotetun säännöksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö huolehtisi tässä tarkoitettusta toiminnallisesta ohjauksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laadittaisiin 1 momentissa tarkoitettujen ministeriön tai keskushallinnon viraston johdolla tarvittaessa keskuksen toiminnan ja tehtävien ohjausta ja järjestämistä varten toiminnalliset tulostavoiteasiakirjat. Toiminnallisen tulostavoiteasiakirjan keskeiseen sisältöön kuuluisivat käytettäviä taloudellisia resursseja sekä vuositaisia tai muita lyhyen aikavälin toimintaa ja tehtäviä koskevat tulostavoitteet. Toiminnallinen tulostavoiteasiakirja olisi laadittava vain tarvittaessa. Asiakirjoja voisi olla useampia, esimerkiksi hallinnonala- tai toimialakohtaisesti. Asianomaisten ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen tulisi toimia tulostavoiteasiakirjoja laatimissaan tiiviissä yhteistyössä keskenään. Tulostavoiteasiakirjoja laatimissaan ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen tulisi neuvotella myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa ennen tulostavoitteiden asettamista. Maahanmuuttoa koskevissa asioissa sisäasiainministeriö laatisi toiminnalliset tulostavoiteasiakirjat näitä tehtäviä hoitavan yksikön kanssa oman toimialueensa osalta. Asiakirjan allekirjoittaisivat asianomaisen vastualueen päällikkö ja maahanmuuttoyksikön päällikkö. Tulostavoiteasiakirjasta on säädetty valtion talousarviosta annetun asetuksen 11 §:ssä. Käytännössä kysymys on niin sanotusta toiminnallisesta tulossopimuksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista voitaisiin pykälän 3 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, jolla on merkitystä koko aluehallintoviraston toiminnalle.

10 §. Johtaminen. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja sen vastuualueiden johtamisesta ja siihen välittömästi liittyvistä tehtävistä ja vastuista. Ehdotettu pykälä sisältäisi myös säännökset keskuksen johtoryhmästä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sisäinen organisaatio muodostuisi ehdotetun lain mukaan useista eri ministeriöiden toiminnallisissa ohjauksessa olevista vastuualueista, joista eräiden vastuualueiden asema olisi lisäksi varsin itsenäinen myös suhteessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen ja sen muihin vastuualueisiin. Tämän johdosta tulisi keskuksen käytännön toiminnoissa pyrkiä korostamaan sisäisen yhteistyön merkitystä kaikilla tasoilla. Esimerkiksi keskuksen laaja asiantuntemus eri hallinnonaloilta tulisi pyrkiä ottamaan käyttöön mahdollisimman joustavasti ja tehokkaasti. Keskuksen sisäiset toimintoprosessit tulisi myös suunnitella ja toteuttaa mahdollisimman joustaviksi ja tehokkaiksi. Tältä osin keskeisiä toimijoita ovat erityisesti keskuksen johto ja johtoryhmä.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta johtaisi keskuksen johtaja, jona toimisi keskuksen yhden vastuualueen päällikkö oman toimensa ohella. Keskuksen johtaja vastaisi keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta ja keskuksen yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta. Valtioneuvosto määräisi johtajan määrääjäksi tehtävään työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä. Määräajan pituus voisi olla kolmesta viiteen vuotta. Keskuksen johtaja johtaisi keskuksen toimintaa sekä vastaisi työ- ja elinkeinoministeriön asettamien koko keskuksen yhteisten strategisten ja muiden tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualuetta johtaisi vastuualueen päällikkö. Ehdotetun säännöksen mukaan vastuualueen päällikkö vastaisi vastuualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Tämän mukaisesti vastuualueen päälliköt vastaisivat vastuualueensa toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta ehdotetun lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetulle ministeriölle tai keskushallinnon virastolle sekä keskuksen johtajalle. Keskuksen

vastuualueiden päälliköiden nimittämisestä virkaan säädettäisiin ehdotetun lain 13 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtoryhmästä. Keskuksella olisi johtoryhmä, joka huolehtisi keskuksen toimintojen yhteensovittamisesta sekä eri vastuualueiden johtamisen sovittamisesta viraston kokonaisjohtamiseen. Johtoryhmän puheenjohtajana toimisi keskuksen johtaja. Keskuksen toimialueella toimivan metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksista annetussa laissa tarkoitetun metsäkeskuksen johtaja osallistuisi asiantuntijajäsenenä johtoryhmän työhön silloin, kun johtoryhmässä käsiteltäisiin asioita, jotka koskevat metsätaloutta. Johtoryhmän muusta kokoonpanosta määrättäisiin ehdotetun momentin mukaan keskuksen työjärjestyksessä.

Johtoryhmätyöskentelyllä olisi mahdollista tukea keskuksen eri toimialojen yhteistyötä ja edistää tiedonkulkua. Näiden seikkojen johdosta olisi tarkoituksenmukaista, että johtoryhmän kokoonpano määriteltäisiin keskuksen työjärjestyksessä riittävän edustavaksi. Johtoryhmän jäseniä olisivat keskuksen johtajan lisäksi vastuualueiden päälliköt. Keskuksen maahanmuuttoa, maahanmuuttajien kotouttamista ja hyviä etnisiä suhteita hoitavan yksikön päällikkö olisi johtoryhmän jäsen. Osaamisen ja kulttuuritoimen edustajan tulisi myös aina olla johtoryhmän jäsen. Johtoryhmään kuuluisi myös henkilöstön ja viestinnän edustus. Johtoryhmän jäsenenä olisi lisäksi koottuja tukitehtäviä hoitavan yksikön päällikkö siinä tai niissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, johon tai joihin näitä toimintoja sijoitetaan.

11 §. Asioiden ratkaisuvallta. Pykälässä säädettäisiin asioiden ratkaisuvallasta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Lähtökohtaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on niin sanottu päällikkövirasto. Ehdotettu säännös sisältäisi kuitenkin tiettyjä poikkeuksia tähän pääsääntöön.

Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset siitä kenelle viraston toimivaltaan kuuluvien asioiden ratkaisutoimivalta kuuluu ja kuinka sitä voidaan järjestellä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja ratkaisisi ehdotetun säännöksen mukaan keskuksen toi-

mivaltaan kuuluvat asiat, jollei niitä olisi säädetty tai työjärjestyksessä määrätty keskuksen muun virkamiehen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niin sanotusta pidätysoikeudesta. Viranomaisten ratkaisuvallan käyttämistä koskevien yleisten periaatteiden mukaan keskuksen johtaja voisi pidättää ratkaisuvaltaansa asian, jonka viraston työjärjestyksen mukaan saisi ratkaista myös muu viraston virkamies. Keskuksen johtaja ei kuitenkaan voisi pidättää ratkaisuvaltaansa asiaa, joka kuuluu keskuksen vastualueen tehtäviin ja toimivaltaan. Poikkeuksen tekeminen ratkaisuvallan käyttämisessä näiltä osin perustuu näiden toimialojen itsenäiseen asemaan keskuksen sisällä tai toiminnan luonteesta johtuviin erityistarpeisiin. Ratkaisuun on vaikuttanut myös se, että keskuksen johtajana toimisi sen yhden vastualueen päällikkö oman toimensa ohella.

Keskuksen vastualueiden välisestä tehtäväjaosta säädettäisiin ehdotetun lain 6 §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

12 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten työjärjestys. Pykälässä säädettäisiin keskuksen ja sen vastualueiden työjärjestyksestä.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrättäisiin keskuksen työjärjestyksessä, josta päättäisi viraston johtaja. Työjärjestyksellä säädettäisiin asioiden valmistelusta ja esittelymenettelyn käytöstä sekä mahdollisesti tarvittavista yhteen sovittavista toimitelmista johtoryhmän lisäksi.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueella voisi tarvittaessa olla oma työjärjestys, jolla voitaisiin määrätä tarkemmin vastualueen toimintojen järjestämisestä sekä henkilökunnan tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Vastuualuekohtaisesta työjärjestyksestä päättäisi vastualueen päällikkö.

13 §. Virkojen täyttäminen. Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen virkojen täyttämisestä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin keskuksen vastualueiden päällikön ja 2 momentissa muiden viraston virkojen täyttämisestä. Ehdotetun

säännöksen 3 momentti sisältäisi virkojen kelpoisuusvaatimuksia koskeva asetuksenantovaltuuden. Keskuksen johtajan määräämisestä tehtävään säädettäisiin ehdotetun lain 10 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastualueen päällikkö nimitettäisiin aina määrääjäksi. Keskuksen vastualueiden päälliköiden nimittämisvalta johdettaisiin keskuksen vastualuejaosta. Päällikön nimittäisi vastualueen toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus olisi erikseen säädetty. Nimittävän ministeriön tai keskushallinnon viraston tulisi kuulla muita vastualueen toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvia ministeriöitä tai keskushallinnon virastoja ennen päätöksentekoa. Elinkeino, työvoima, osaaminen ja kulttuuri-vastualueen päällikön nimittäisi työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja infrastruktuuri-vastualueen päällikön nimittäisi liikenne- ja viestintäministeriö (väylävirasto) sekä ympäristö ja luonnonvarat- vastualueen päällikön nimittäisi ympäristöministeriö.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastualueen päällikkö nimitettäisiin virkaan määrääjäksi. Määrääjän pituus voisi olla esimerkiksi 5-7 vuotta. Määrääjäksi virkaan nimittämisestä säädetään valtion virkamieslain 9 §:ssä.

Maahanmuuttoa, maahanmuuttajien koututtamista ja hyviä etnisiä suhteita hoitavan yksikön päällikön määräisi tähän tehtävään asianomaisen vastualueen päällikkö. Ennen määräyksen antamista tulisi asiasta pyytää sisäasiainministeriön lausunto. Jos vastuualue olisi erimielinen sisäasiainministeriön kanssa tehtävään määrättävästä henkilöstä, tulisi asiasta järjestää neuvottelu vastualueen ja ministeriön välillä ennen päätöksen tekemistä. Neuvottelun tavoitteena on yksimielisyyteen pääseminen.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastualueen henkilökunnan nimittäisi vastualueen päällikkö.

Pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muun henkilökunnan nimittäisi viraston johtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrättäisi.

Keskuksen muulla henkilökunnalla tarkoitetaan henkilöstöä, jonka pääasialliset tehtävät koskevat ja hyödyttävät koko keskusta eivätkä ole säännönmukaisesti kohdistettavissa vain keskuksen yhdelle vastuualueelle. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän ja hankintatoimen tehtävät.

Pykälän 4 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan aluehallintoviraston virkojen kelpoisuusehdoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

3 luku Työ- ja elinkeinotoimistot

14 §. Työ- ja elinkeinotoimistot. Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alaisesta paikallishallinnosta. Työ- ja elinkeinotoimistoja koskevat säännökset otettaisiin lakiin pääsääntöisesti sen sisältöisinä, kuin ne ovat 1 päivänä tammikuuta 2009 voimaan tullessa laissa työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimisi työ- ja elinkeinotoimistoja. Organisaatorakenne pysyisi samana kuin nykyinen työ- ja elinkeinoministeriön paikallishallinnon rakenne. Ehdotuksen mukaan työ- ja elinkeinotoimistot ja niiden johtajien virat perustaisi ja lakkauttaisi keskus sekä määräisi työ- ja elinkeinotoimistojen nimet, toimipaikat ja toimialueet.

15 §. Työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät. Pykälässä säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävistä. Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät olisivat pääsääntöisesti samat kuin nykyisten työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät. Toimisto vastaisi työvoiman saataisuuden turvaamisesta ja työllisyyden parantamisesta, julkisen työvoimapalvelun toimeenpanosta, maahanmuuttajien kotoutumisesta sekä yrityspalveluihin liittyvästä neuvonnasta. Lisäksi toimiston tulisi hoitaa muut sille säädetty tai keskuksen sille määräämät tehtävät. Ehdotetun lain 16 § nojalla myös työ- ja elinkeinoministeriö voisi eräissä tapauksissa määrätä toimistoille tehtäviä.

16 §. Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytyminen. Pykälä sisäl-

täisi työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytymistä ja sen järjestämistä koskevat säännökset silloin kun on tarpeen, että toimisto toimii oman toimialueensa ulkopuolellakin. Työ- ja elinkeinotoimistoissa on nykyisin jonkin verran käytössä toimintamalli, jossa virasto hoitaa tehtävää oman alueensa lisäksi laajemmalla alueella työ- ja elinkeinokeskuksen toimialueella tai valtakunnallisesti. Kysymys on tehtävistä, joilla kootaan erikoistumis- tai tukitehtäviä taikka edesautetaan työntasausta toimistojen välillä. Ehdotetun säännöksen tavoitteena olisi tukea tämän toimintamallin laajentamista edelleen työ- ja elinkeinotoimistoissa.

Pykälän ensimmäinen lause sisältäisi toimivallan määräytymisen pääsäännön, jonka mukaan toimisto huolehtisi sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Toimiston toimialueen määräisi pääsääntöisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus samalla kun se perustaa toimistot 14 § mukaisesti.

Pykälän toisessa lauseessa säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä mainitusta pääsäännöstä olisi mahdollista poiketa. Säännöksen kolmannessa lauseessa säädettäisiin siitä, milloin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi tehdä alueellista toimivaltaa koskevia järjestelyjä keskuksen toimialueen sisällä. Jos olisi tarpeen tehdä järjestelyjä, jotka ulottuvat keskuksen toimialueen ulkopuolelle, asiasta määrättäisiin työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä.

17 §. Työ- ja elinkeinotoimiston ohjaus. Pykälässä säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen ohjauksesta. Keskus ohjaisi toimistoa työ- ja elinkeinoministeriön vahvistaman strategian ja tavoitteiden sekä sen antamien ohjeiden mukaisesti. Keskus neuvottelisi toimiston kanssa tulostavoitteista ja vahvistaisi toimistolle toimiston kanssa neuvotellut tulostavoitteet.

18 §. Työ- ja elinkeinotoimistojen johtaminen ja ratkaisuvallat. Pykälässä säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen johtamisesta ja ratkaisuvallan käyttämisestä.

Toimiston päällikkönä olisi ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston johtaja. Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja johtaisi toimiston toimintaa ja vastaisi

keskuksen sille asettamien tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston johtaja ratkaisisi toimiston päätettävät asiat. Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja voisi työjärjestyksellä siirtää ratkaisovaltaa muille virkamiehille.

Pykälän 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston johtaja voisi pitää itsellään päätösvallan asiassa, jonka virkamies työjärjestyksen mukaan saisi ratkaista.

19 §. Työ- ja elinkeinotoimiston työjärjestyks. Pykälä sisältäisi säännökset työ- ja elinkeinotoimistojen työjärjestyksestä. Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja vahvistaisi toimiston työjärjestyksen. Samoin kuin keskusten työjärjestyksellä myös toimiston työjärjestyksen piiriin kuuluvilla asioilla olisi tarkoitus parantaa työ- ja elinkeinotoimiston johtajan mahdollisuuksia järjestää toimiston hallinto vastaamaan tulostavoitteista, toimintaympäristön muutoksista ja alueellisista tarpeista johtuvia vaatimuksia. Toimiston työjärjestyksellä annettaisiin tarkemmat määräykset toimiston organisaatiosta, ratkaisuvallan käytöstä, esittelymenettelyn käyttämisestä tai ilman esittelyä tapahtuvasta päätöksentekomenettelystä sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista.

20 §. Tarkemmat säännökset toimiston virkoihin nimittämisestä. Pykälä sisältäisi tarkemmat säännökset toimiston virkoihin nimittämisestä. Ehdotetun säännöksen mukaan työ- ja elinkeinotoimiston virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja virkoihin nimittämisestä olisi voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään. Kelpoisuusvaatimuksista, nimittämisestä, virkavapauden myöntämisestä ja muista vastaavista asioista säädetäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 luku Erinäiset säännökset

21 §. Yhteistyö maakunnan liittojen ja kuntien kanssa. Pykälässä säädetäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen velvollisuudesta osallistua alueiden kehittämislaisissa (602/2002) tarkoitettuun kehittämistyöhön työhön.

Alueiden kehittämislakia sovelletaan alueiden kehittämiseen, alueiden kehittämistä

koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun ja toimenpanoon sekä suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamiseen ja seurantaan. Lain mukaisina aluekehittämisviranomaisina toimivat maakunnan liitot. Alueiden kehittämistä ohjaavat valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet, jotka valtion viranomaiset ottavat huomioon toiminnassaan. Alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmistelusta vastaa yleisesti maakunnan liitto, mutta valmistelu tapahtuu yhteistyössä alueen muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus usean eri hallinnonalan alueviranomaisena on merkittävä toimija alueiden kehittämisessä alueellaan. Ehdotetun säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osallistuu edellä mainittuihin aluekehittämisviranomaisen tehtäviin niissä tehtävissään, jotka liittyvät alueiden kehittämiseen. Alueiden kehittämislakiin ehdotetaan aluekehittämisviranomaiselle uusia tehtäviä kuten esimerkiksi koulutuksen, liikenteen ja ympäristön suunnittelussa ja osallistumisvelvollisuus koskisi myös näitä tehtäviä.

22 §. Ruotsinkielinen palveluyksikkö. Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ruotsinkielisestä palveluyksiköstä. Se sisältäisi myös asiaa koskeva asetuksenantovaltuuden. Kielilain (423/2003) 6 §:n 2 momentti antaa mahdollisuuden tarvittaessa perustaa yksikielisiä yksiköitä tai osastoja alueen vähemmistökielisten henkilöiden palvelua varten. Ehdotettu pykälä täydentäisi ja täsmentäisi edellä mainittua kielilain säännöstä asiasta. Se olisi myös erityissäännös suhteessa ehdotetun lain 5 §:n säännöksiin verrattuna.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella voisi sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö. Palveluyksikkö voitaisiin perustaa myös yhtä useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhteiseksi yksiköksi.

Pykälän 2 momentin mukaan ruotsinkielisen palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden osoittaminen valtio-

neuvostotasolle olisi perusteltua, koska kysymys on merkittävästä keskuksen toimivaltaa koskevasta järjestelystä.

23 §. Valtion edustaminen. Pykälässä säädetäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävästä edustaa tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion ja oikeutta toimialaansa kuuluvissa asioissa. Vastaavat säännökset ovat nykyisin aluehallinnon viranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä. Säännös yhtenäistäisi menettelyä, mutta ei muuttaisi tehtävän asiallista sisältöä.

Vastaavasti työ- ja elinkeinotoimisto kantaisi ja vastaisi valtion puolesta kaikissa tehtäviinsä kuuluvissa asioissa, jollei erityistapauksissa toimistoa ohjaavien viranomaisten edustaja sitä tee.

24 §. Suoritteiden maksullisuus. Pykälä sisältäisi yleissäännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston suoritteiden maksujen määräytymisestä sekä asetuksenantotoimivaltaa koskevan säännöksen.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta olisi voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetäisiin. Tämän perusteella määriteltäisiin mitkä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteet tai suoriteryhmät olisivat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu määrättäisiin omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoiteltaisiin liiketaloudellisin perustein.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettu säännös poikkeaisi toimivaltaisen viranomaisen osalta maksuperustelain 8 §:n säännöksestä, jonka mukaan asetuksenantotoimivaltaa kuuluu normaalitilanteessa asianomaiselle ministeriölle. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa katsottu tarpeelliseksi, koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ovat monitoimialaisia ja usean ministeriön ohjauksessa toimivia viranomaisia ja koska kysymys on myös laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta. Esimerkiksi ympäristöhallinnon kannalta menojen kattamisessa

suoritteiden maksullisuudella on erityistä merkitystä.

Työ- ja elinkeinotoimiston julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista säädetäisiin sen sijaan maksuperustelain säännösten mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

25 §. Muutoksenhaku. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston päätösten muutoksenhakuoikeudesta. Ehdotetun säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston antamaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei laissa toisin säädetäisi. Hallintolainkäyttölain 7 §:n 2 momentin mukaan pääsääntönä on, että valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Lain 10 §:n mukaan oikeudesta valittaa muun viranomaisen päätöksestä tulee säätää erikseen. Muutoksenhakuoikeutta ei säännöksessä rajoitettaisi, vaan mahdolliset rajoitukset määräytyisivät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviä koskevan erityislainsäädännön mukaisesti.

1.3 Laki valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voima- maanpanosta

Lain nimike ja rakenne

Ehdotetun lain nimike olisi laki valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voima-panosta. Ehdotettu laki sisältäisi ensinnäkin säännökset, joissa luettelaisiin voimaan tulevat ja kumottavat säädökset. Laissa olisi myös säännökset siirtymäkauden järjestelyistä, jotka koskevat aiemmin annettujen asetusten voimassaolon jatkamista; aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä ja toimivaltaa, vireillä olevia asioita ja siirtymäkauden toimipaikkoja; poliisitoimintaa; maaseutuelinkeinojen tukitoimenpiteitä; henkilöä; aluejakoja sekä muutoksenhakua.

1 §. Voimaan tulevat säädökset. Pykälä sisältäisi säännökset voimaantulevista laeista. Ehdotetulla lailla tulisivat voimaan laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne-

ja ympäristökeskuksista, laki ympäristölupaasioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä, laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta, laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta, laki valtion virkamieslain 4 §:n muuttamisesta, laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, laki liikuntalain 3 §:n muuttamisesta, sekä laki alueiden kehittämislain muuttamisesta.

Edellä mainittujen säädösten lisäksi uudistuksen piiriin kuuluu aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä koskevia erityislakeja kaikkiaan noin 250 ja nämä sisältävät kaikkiaan noin 1300 muutettavaa säännöstä. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset sisältyvät tähän esitykseen tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen kanssa samanaikaisesti annettaviin erillisiin toimialakohtaisiin hallituksen esityksiin. Selkeyden vuoksi niiden tehtäväkohtaisten erityislakien, jotka sisältyvät tähän esitykseen, voimaantulosta säädettäisiin kuitenkin säädöskohtaisesti ja ne olisivat tarkoitetut tulemaan voimaan samanaikaisesti tämän esityksen kanssa.

2 §. Kumottavat säädökset. Pykälä sisältäisi säännökset kumottavista laeista. Ehdotetulla lailla kumottaisiin lääninhallituslaki, laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista, laki ympäristöhallinnosta annetun lain muuttamisesta sekä laki ympäristölupavirastoista niihin tehtyine muutoksineen.

3 §. Aiemmin annetut säädökset. Pykälä sisältäisi säännökset, jotka koskevat aiemmin annettujen hallintoasetusten voimassaolon jatkamista. Tällaisia asetuksia olisivat xxx:stä annettu asetus jne. Ehdotetun säännöksen mukaan nämä erikseen luetellut asetukset jäisivät voimaan siihen saakka, kunnes aluehallintovirastoista tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettujen lakien nojalla toisin säädettäisiin.

4 §. Aluehallintoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi aluehallintoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset. Esityksen valmistelun yhteydessä on pyritty selvittämään ja sen antamisen yhteydessä muut-

tamaan mahdollisimman kattavasti ja täydellisesti kaikki ne erityislait, jotka koskevat aluehallintovirastoille uudistuksen johdosta siirtyviä tehtäviä. Koska aluehallintovirastojen tehtäväkenttä ja sitä koskeva erityislainsäädäntö on huomattavan laaja, on esityksen valmistelun yhteydessä katsottu kuitenkin tarpeelliseksi ottaa lakiin myös säännökset, joiden perusteella toimivaltainen viranomaisen voidaan selvittää myös niissä tapauksissa, joissa jokin yksittäinen tehtäväkohtainen erityissäännös on jäänyt muuttamatta.

Alueellisesti toimivaltainen aluehallintovirasto määräytyisi esitykseen sisältyvän aluehallintovirastoista annetun lain 5 ja 6 §:n perusteella.

Ehdotetun lain 7 § sisältäisi vastaavan säännöksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta.

5 §. Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset aluehallintovirastojen osalta. Pykälä sisältäisi vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset aluehallintovirastojen osalta. Ehdotetun säännöksen mukaan lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa tämä lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat, tehdyt sopimukset ja sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka aluehallintovirastoista annetun lain mukaan kuuluvat lain voimaan tulon jälkeen aluehallintovirastoille, siirtyisivät vastaavalle alueellisesti toimivaltaiselle aluehallintovirastolle.

Alueellisesti toimivaltainen aluehallintovirasto määräytyisi esitykseen sisältyvän aluehallintovirastoista annetun lain 5 ja 6 §:n perusteella.

Ehdotetun lain 8 § sisältäisi vastaavan säännöksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta.

6 §. Siirtymäkauden toimipaikat aluehallintovirastojen osalta. Pykälässä säädettäisiin siirtymäkauden toimipaikoista aluehallintovirastojen osalta. Pykälän tarkoituksena on osaltaan täydentää ehdotetun lain 12 §:ään sisältyviä henkilöstöä koskevia siirtymäsäännöksiä. Aluehallintovirastojen varsinaisista toimipaikoista päättäminen kuuluisi esitykseen sisältyvän aluehallintovirastoista annetun lain 6 §:n nojalla valtioneuvostolle. Tässä

yhteydessä tulee ottaa myös huomioon, että aluehallintovirastoista annetun lain 5 §:n säännökset antaisivat mahdollisuuden tehdä tietyin edellytyksin virastojen alueellista toimivaltaa koskevia järjestelyjä myös muulloin kuin siirtymäkautena. Lisäksi lain 13 §:n 2 momentin mukaan voitaisiin perustaa viraston varsinaisten toimipaikkojen ulkopuolisia henkilöstön työskentelypaikkoja.

Jos lääninhallituksilla, työ- ja elinkeinokeskuksilla, alueellisilla ympäristökeskuksilla, ympäristölupavirastoilla tai työsuojelupiirien työsuojelutoimistoilla on ennen tämän lain voimaan tuloa ollut toimipaikka sellaisella paikkakunnalla, jonne ei perustettaisi aluehallintoviraston toimipaikkaa, voitaisiin toimipaikka pykälän 1 momentin mukaan säilyttää aluehallintoviraston toimipaikkana enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien ja hoitaa siellä niitä tehtäviä, joita toimipaikassa ennen tämän lain voimaan tuloa hoidettiin.

Momentin viimeisen lauseen mukaan ehdotetussa säännöksessä tarkoitetuista toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee usean ministeriön hallinnonalan viranomaisia ja niihin kuuluvien tehtävien järjestelyä sekä henkilöstön asemaa.

Jos lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen tai työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen tehtäviä siirretään tämän lain täytäntöönpanon yhteydessä hoidettavaksi aluehallintovirastossa toiseen toimipaikkaan kuin, missä niitä olisi ennen tämän lain voimaan tuloa hoidettu, voitaisiin näitä tehtäviä pykälän 2 momentin mukaan hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien.

Ehdotetun lain 9 § sisältäisi vastaavan säännöksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta.

7 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset.

Esityksen valmistelun yhteydessä on pyritty selvittämään ja sen antamisen yhteydessä muuttamaan mahdollisimman kattavasti ja täydellisesti kaikki ne erityislait, jotka koskevat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille uudistuksen johdosta siirtyviä tehtäviä. Koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäväkenttä ja sitä koskeva erityislainsäädäntö on huomattavan laaja, on esityksen valmistelun yhteydessä katsottu kuitenkin tarpeelliseksi ottaa lakiin myös säännökset, joiden perusteella toimivaltainen viranomaisen voidaan selvittää myös niissä tapauksissa, joissa jokin yksittäinen tehtäväkohtainen erityissäännös on jäänyt muuttamatta.

Alueellisesti toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määräytyisi esitykseen sisältyvän elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 5 ja 6 §:n perusteella.

Ehdotetun lain 4 § sisältäisi vastaavan säännöksen aluehallintovirastojen osalta.

8 §. Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta. Pykälä sisältäisi vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta. Ehdotetun säännöksen mukaan lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, tiepiireissä sekä alueellisissa ympäristökeskuksissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat, tehdyt sopimukset ja sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaan kuuluvat lain voimaan tulon jälkeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, siirtyvät vastaavalle alueellisesti toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Alueellisesti toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määräytyisi esitykseen sisältyvän elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 5 ja 6 §:n perusteella.

Ehdotetun lain 5 § sisältäisi vastaavan säännöksen aluehallintovirastojen osalta.

9 §. Siirtymäkauden toimipaikat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta. Pykälässä säädettäisiin siirtymäkauden toimipaikoista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta sekä toimipaikkoja koskevasta asetuksenantotoimivallasta. Pykälän tarkoi-

tuksena on osaltaan täydentää ehdotetun lain 12 §:ään sisältyviä henkilöstöä koskevia siirtymäsäännöksiä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten varsinaisista toimipaikoista päättäminen kuuluisi esitykseen sisältyvän elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 6 §:n nojalla valtioneuvostolle. Tässä yhteydessä tulee ottaa myös huomioon, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 5 §:n säännökset antaisivat mahdollisuuden tehdä tietyin edellytyksin keskusten alueellista toimivaltaa koskevia järjestelyjä myös muulloin kuin siirtymäkautena. Lisäksi lain 12 §:n 2 momentin mukaan voitaisiin perustaa keskuksen varsinaisten toimipaikkojen ulkopuolisia henkilöstön työskentelypaikkoja.

Jos lääninhallituksilla, työ- ja elinkeinokeskuksilla, tiepiireillä tai alueellisilla ympäristökeskuksilla, on ennen tämän lain voimaan tuloa ollut toimipaikka sellaisella paikkakunnalla, jonne ei perustettaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimipaikkaa, voitaisiin toimipaikka pykälän 1 momentin mukaan säilyttää keskuksen toimipaikkana enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien ja hoitaa siellä niitä tehtäviä, joita toimipaikassa ennen tämän lain voimaan tuloa hoidettiin.

Momentin viimeisen lauseen mukaan tässä tarkoitetuista toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee usean ministeriön hallinnonalan viranomaisia ja niihin kuuluvien tehtävien järjestelyä sekä henkilöstön asemaa.

Jos lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, tiepiirien tai alueellisten ympäristökeskusten tehtäviä siirretään tämän lain täytäntöönpanon yhteydessä hoidettavaksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa toiseen toimipaikkaan kuin, missä niitä olisi ennen tämän lain voimaan tuloa hoidettu, voitaisiin näitä tehtäviä pykälän 2 momentin mukaan hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien.

Ehdotetun lain 6 § sisältäisi vastaavan säännöksen aluehallintovirastojen osalta.

10 §. Poliisitointa koskevat siirtymäkauden järjestelyt. Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston poliisitointa koskevista siirtymäkauden järjestelyistä. Pykälän mukaan ennen poliisihallituksen toiminnan aloittamista sisäasiainministeriö olisi toimivaltainen viranomaisen tekemään aluehallintovirastosta annetun lain toimeenpanon edellyttämät päätökset, jotka edellä mainitun lain mukaan kuuluvat poliisihallituksen toimivaltaan. Tällaisia päätöksiä olisivat esimerkiksi poliisihallituksen toiminnan aloittamiseen liittyvät aluehallintoviraston poliisin vastuualueen henkilöstöön ja organisaatorakenteeseen kohdistuvat päätökset.

11 §. Maaseutuelinkeinojen eräitä tukitoimenpiteitä koskevat siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi säännökset eräitä maataloushallinnon tukijärjestelmiä koskevien vireillä olevien hakemusten tai monivuotisten hankkeiden käsittelyn toimivallasta tilanteesta, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue ei vastaa aikaisempaa työ- ja elinkeinokeskuksen toimialuetta tai, jossa työ- ja elinkeinokeskuksessa on ollut vireillä tai kesken monivuotinen hanke taikka, jossa toimivaltaa on aikaisemmalla lainsäädännöllä jo muutettu.

Maatalousalan tukitoimia koskevassa lainsäädännössä on tavallista, että toimivaltainen viranomaisen määräytyy maatilalla tai maaseutuyrityksen taikka hankkeen toteuttamispaikan sijainnin mukaan. Tukijärjestelmät käsittävät usein myös toimia, jotka edellyttävät monivaiheista yhteydenpitoa tuen hakijan kanssa, usein käyntejä tilalla tai muuta paikallistuntemusta. Tällaisten hakemusten ja muiden asioiden käsittelyssä ei olisi tarkoituksenmukaista, että vireillä oleva asia siirrettäisiin sellaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kesken asian käsittelyn, joka ei aikaisemmin olisi asianomaisen paikkakunnan asioita käsitellyt. Vastaavalla tavalla käsiteltäisiin loppuun myös monivuotinen hanke, jonka sijaintipaikka siirtyy toisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueeseen kuin sen, jolle hakemuksen vastaanottaneen työ- ja elinkeinokeskuksen asiat ovat muutoin siirtyneet.

Erityisesti maatalouden rakennetuki on perustunut lainsäädäntöön, jonka nojalla on myönnetty useiden vuosikymmenien ajan

lainoja ja myyty valtion maata siten, että seuruksena on ollut pitkäaikaisia valtion lainoja ja saamia sekä korkotukilainoja. Nämä lait on kumottu, mutta niitä ja niiden nojalla annettuja säädöksiä ja normeja sovelletaan pääsääntöisesti edelleen lainoihin ja saamisiin sellaisina, kuin ne ovat olleet lainan tai saamisen syntyessä. Lainoihin ja saamisiin voi kesken lainan tai saamisen takaisinmaksun tulla muutoksia maksuvaikeuksien, vakuuksien muuttumisen, velallisen vaihtumisen tai tuen ehtojen noudattamatta jättämisen takia. Nämä seikat yleensä edellyttävät viranomaisen toimenpiteitä. Huolimatta siitä, että luottoon sovelletaan yleensä sen syntyajan lainsäädäntöä, viranomaisen toimivaltasääntöksiä on kuitenkin muutettu jälkepäin myös olemassa olevien lainojen ja saamisten osalta ja niitä voidaan edelleen muuttaa. Pykälän 2 momentin mukaan näihin lainoihin ja saamiin sovellettaisiin edelleen niitä toimivallan määräytymisperusteita, joita asianomaiseen lainsäädäntöön sisältyy.

12 §. Henkilöstöä koskevat siirtymäsääntökset. Pykälä sisältäisi henkilöstöä koskevat siirtymäsääntökset. Ehdotetun lain 6, 9 ja 13 §:n sääntökset täydentäisivät ja täsmentäisivät henkilöstöä koskevaa siirtymäkauden sääntelyä.

Pykälän 1 momentin mukaan lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen, tiepiirien, alueellisten ympäristökeskusten ja ympäristölupavirastojen virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät siirtyisivät tässä laissa tarkoitetun lainsäädännön voimaan tullessa asianomaiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen tai aluehallintovirastoon. Henkilöstön siirtymisestä tehtäisiin kutakin henkilöä koskeva sijoittamissuunnitelma. *Tätä koskevat toimivaltasääntökset puuttuvat vielä pykälätekstistä. Lisäksi pykälätekstistä puuttuvat toimivalta- ja menettelysääntökset, jotka koskevat viraston johtajan ja vastuualueen päällikön virkojen perustamista ja ensimmäistä kertaa täyttämistä. (Täsmentyvät jatkovalmistelussa)*

Valtion talousarviossa eriteltyt valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n 2 momentin 5 ja 8 kohdassa tarkoitetut välittömästi ministeriön alaisen viraston päällikön virat sekä ympäristölupaviraston johtajan virat lakkaisivat

1 päivästä tammikuuta 2010 lukien. Lakkautettavien virkojen tilalle perustettaisiin uudet virat joihin kyseinen henkilöstö suostumuksensa mukaan nimitettäisiin.

Poliisihallituksen muodostamisen yhteydessä lakkautettavien poliisin lääninjohtojen sekä poliisin ylijohdon henkilöstö siirtyisi ja virat siirrettäisiin perustettavaan poliisihallitukseen poliisin hallinnosta annetun lain ja valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain nojalla siten kuin sisäasiainministeriön päätöksellä tarkemmin määrättäisiin. Nämä lakkautettavat ja siirrettävät virat tulisivat täsmentymään organisaatiorakenteiden ja toimintaprosessikuvausten valmistuttua. Organisaatiorakenteisiin ja toimintaprosesseihin liittyen nykyisiä tehtäviä ja tehtäväkuvia uudistettaisiin ja todennäköisesti perustettaisiin myös kokonaan uusia tehtäviä.

Virkojen lakatessa niihin perustuneet virkasuhteet päättyisivät ilman irtisanomista.

Pykälän 2 momentin mukaan määräaikaista tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai aluehallintovirastoon määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi.

Pykälän 3 momentin mukaan virkojen ja tehtävien siirtyminen samalla työssäkäyntialueella ei edellyttäisi virkamiehen tai työntekijän suostumusta. Siirtyvä henkilöstö säilyttäisi siirtymähetkellä palvelussuhteeseensa liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa sekä euromääräisen palkkansa. Palvelussuhteen ehdot, siirtymähetken euromääräistä palkkaa lukuun ottamatta, määräytyisivät valtiolla voimassa olevien keskustason virka- ja työehtosopimusten mukaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos viran tehtävät muuttuisivat olennaisesti ja tilalle perustettaisiin uusi virka, voitaisiin virka täyttää haettavaksi julistamatta jos virkaan nimitettäisiin työsuojelupiirissä, tiepiirissä, lääninhallituksessa, TE- keskuksessa, ympäristökeskuksessa tai ympäristölupavirastossa 31.12.2009 työ- tai virkasuhteessa työskennellyt henkilö. Valtion virkamieslain 4 §:n 2 momentin mukainen uusi virka tulisi julistaa haettavaksi. Näitä uusia virkoja olisivat aluehallintoviraston johtajien virat.

Pykälän 5 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi henkilöstön sijoit-

tamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja valtiovarainministeriö aluehallintovirastoihin. Ministeriöiden tulisi kuulla muita hallinnonaloja ennen sijoittamispäätöksen tekemistä.

13 § *Maakunnan liittoihin siirtyvää henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi maakunnan liittoihin siirtyvää henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan lääninhallitusten palveluksessa olevat alueiden kehittämislaissa tarkoitettuja Euroopan aluekehitysrahaston rakennerahasto- ja aluekehitystehtäviä hoitavat virkamiehet siirtyisivät tämän lain voimaan tullessa asianomaisten maakunnan liittojen palvelukseen maakunnan liittojen viranhaltijoiksi aikaisempaa vastaavaan tehtävään, jos he eivät olisi vastustaneet siirtoa viimeistään kahta kuukautta ennen siirtymistä. Heidän virkansa lääninhallituksissa lakkaisivat tämän lain voimaan tullessa. Virkojen lakatessa niihin perustuneet virkasuhteet päättyisivät ilman irtisanomista. Julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007) alaan kuuluvat yhteispalvelun edistämistehtävät siirtyisivät maakunnan liittojen tehtäväksi. Tämän muutoksen johdosta tulisi todennäköisesti siirrettäväksi lääninhallituksesta yksi henkilötyövuosi maakunnan liittoon. Koska kysymyksessä olisi ainoastaan yhden henkilötyövuoden siirto, se tehtäisiin yhden viran tai sen perustamiseen tarvittavan määrärahan siirtona lääninhallituksesta maakunnan liittoon.

Säännösehdotuksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi henkilöstön sijoittamisesta maakunnan liittoihin. Ministeriön olisi ennen päätöksentekoa kuultava asiasta asianomaisia maakunnan liittoja.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnan liittoihin siirtyvä henkilöstö säilyttäisi palvelussuhteeseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtymähetkellä. Palvelussuhteen ehdoista siirtymähetkellä säilyisivät erikseen säädetyn mukaisesti valtion keskustason virkaehtosopimukseen perustuvia palvelussuhteen ehtoja vastaavat ehdot sekä siirtymähetken euromääräinen palkka. Tämä vastaisi vakiintunutta käytäntöä valtion sisäisissä organisaatiomuutos tilanteissa. Säännöksellä ei ole tarkoitus turvata edellä mainittujen sopimusten tasoon perustuvia palvelussuhteen ehtoja py-

syvästi. Ehtojen muuttaminen edellyttäisi kuitenkin aina sopimista. Euromääräinen palkka voisi muuttua yleisten työ- ja virkamiesoikeudellisten periaatteiden ja säännösten mukaisesti. Siirtyvän henkilöstön palvelussuhteen ehtojen määräytymisessä otetaan valtiolla hyväksi luettu palveluaika huomioon niin kuin se olisi ollut maakuntien liittojen palvelusta.

14 §. *Aluejaoista johtuvia vaikutuksia koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälässä säädettäisiin aikaisemman lääninhallitusten ja työ- ja elinkeinokeskusten aluejaon noudattamisesta sellaisissa tilanteissa, joissa aluejako on vaikuttanut suoraan jonkun oikeuteen, etuuteen tai velvollisuuteen. Tällaisia asioita voisivat olla esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain (534/1998) 8 §:ssä tarkoitettujen metsänhoitomaksut, joiden perusteena on osittain lääni, jonka alueella metsä sijaitsee, ja poronhoitolain (848/1990) 2 §:n mukainen poronhoitoalue, jonka perusteella määräytyy oikeus harjoittaa porotaloutta ja siihen perustuen mahdollisuus päästä osalliseksi porotaloutta koskevasta tukijärjestelmästä. Myös maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) nojalla on säädetty tukijärjestelmästä, joissa lääni vaikuttaa tuen perusteeseen. Lisäksi esimerkiksi Euroopan maaseudun kehittämisrahastosta osaksi rahoitettavien maaseudun kehittämistoimien tukien valintaan vaikuttavat ohjelmaan sisällytetyt työ- ja elinkeinokeskuksittain laaditut alueelliset kehittämissuunnitelmat. Myös kalastuslakiin (286/1982) liittyy lääneihin perustuva maksujärjestelmä, joka tulee uudelleen tarkasteltavaksi kalastuslain säädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Lääninhallitusten sekä työ- ja elinkeinokeskusten toimialueiden muutosten vaikutusten huomioon ottaminen jonkun oikeuteen, etuuteen tai velvollisuuteen liittyvässä asiassa vaatii asianomaisen järjestelmän muuttamista tarpeellisilta osin. Se taas saattaa edellyttää sellaisia vaikutusselvityksiä, joita ei yksinomaan toimivaltamuutoksia koskevan säädösmuutoksen yhteydessä ole tarkoituksenmukaista tehdä. Sen vuoksi ehdotetaan, että aikaisempi aluejako otettaisiin huomioon viiden vuoden ajan ehdotetun lain voimaantulosta. Tällöin myös maaseutuohjelmaa voitaisiin noudattaa alueellisten suunnitelmien

osalta sellaisenaan ilman, että sitä olisi tarpeen alueellisten suunnitelmien vuoksi muuttaa.

15 §. Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset. Koska aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäväkentät ja niitä koskeva erityislainsäädäntö olisivat huomattavan laajat, olisi oikeusturvanäkökohtista välttämätöntä ja toiminnallisista seikoista johtuen myös tarkoituksenmukaista mahdollistaa voimassa olevaan erityislainsäädäntöön sisältyvien muutoksenhakusäännösten soveltaminen siirtymäkauden ajan.

Pykälän 1 momentin mukaan päätökseen, joka on tehty ennen tässä laissa tarkoitetun lainsäädännön voimaan tuloa, haettaisiin muutosta aikaisempien säännösten mukaisesti. Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin pykälän 2 momentin mukaan ehdotetussa laissa tarkoitetussa lainsäädännössä olevien säännösten mukaisesti.

16 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin ehdotetun lain voimaantulosta. Koska kysymys on erillisestä laajempaan lainsäädäntökokonaisuutta koskevasta voimaantulolaista, tulisivat ehdotetun lain 1 ja 2 §:ssä tarkoitetut säädösmuutokset voimaan samanaikaisesti.

Voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Tarkoituksena on, että ehdotettu laki tulisi voimaan vuoden 2010 alusta lukien tai viimeistään X kuukauden kuluttua siitä, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen ehdotetun lain voimaan tuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.4 Laki ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä

Perustelut täydentyvät jatkovalmistelussa.

1.5 Laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain (328/1967) 1 §:n 2 momentin mukaan alueellisen taide-elämän edistämistä varten on alueellisia taidetoimikuntia, joiden lukumäärästä ja toimialueista valtioneuvosto tarkemmin määrää. Alueellisten taidetoimikuntien yhteiselimenä on taiteen keskustoimikunta ja niiden toiminnan järjestämisestä päätetään keskustoimikunnan työjärjestyksessä. Alueelliset taidetoimikunnat ovat opetusministeriön alaisia. Alueellisen taidetoimikunnan jäsenet määrää nykyisin opetusministeriö. Taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että opetusministeriön sijasta maakunnan liitot määräisivät toimialueidensa alueellisten taidetoimikuntien jäsenet alueellisia taiteen ja kulttuurin järjestöjä ja laitoksia kuultuaan näiden ehdottamista henkilöistä. Ehdotettu muutos ei vaikuttaisi alueellisten taidetoimikuntien organisatoriseen asemaan eikä tehtäviin.

1.6 Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta

1 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Kysymys olisi viittaussäännöksestä, jossa todettaisiin selvyuden vuoksi, että työsuojelun aluehallinnon asemasta, tehtävistä ja ohjauksesta säädetään lisäksi aluehallintovirastoista annetussa laissa (/). Aluehallintoviraston ja sen työsuojelun vastuualueen tehtävät määräytyisivät sanotun lain ja sellaisen erityislainsäädännön mukaan, jossa lain valvontatehtävä on osoitettu työsuojeluviranomaiselle. Lisäksi pykälässä todettaisiin, että sosiaali- ja terveysministeriön tehtävistä säädetään erikseen. Valtioneuvostosta ja ministeriöistä säädetään valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003) ja valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003). Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksessa sosiaali- ja terveysministeriöstä (90/2008).

2 §. Pykälän 2 momentissa säädetään työsuojeluhallinnon riippumattomuudesta. Riippumattomuus perustuu Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimukseen numero 81 ”Ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa (1947)”, jonka Suomi on ratifioinut. Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualu-

een riippumattomuudesta säädettäisiin aluehallintovirastoista annetun lain 6 §:ssä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön työsuojeluosaston riippumattomuudesta sen hoitaessa työsuojeluviranomaiselle kuuluvia tehtäviä säädetään ministeriötä koskevan asetuksen 4 §:ssä. Näin ollen säännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana tästä laista.

3 §. Pykälässä säädetään työsuojelupiirien toimialueista (piirijako). Tarkemmin piirijakosta on säädetty asetuksessa työsuojelupiireistä (1035/2003). Aluehallintovirastoista annetun lain tullessa voimaan ehdotetaan tämän pykälän 1 momentti kumottavaksi. Samoin kumottaisiin myös siinä mainittu asetus.

Kumottavaksi ehdotettava lain 2 momentti säätelee tilannetta, jossa jokin toimiala tai tehtävä voidaan siirtää yhden tai useamman työsuojelupiirin työsuojelutoimiston valvontaan. Tämä lainkohta on myös tarpeeton, koska vastaava mahdollisuus sisältyy aluehallinnosta annetun lain 5 §:ään.

4 § Pykälän 2 momentissa säädetään työsuojelupiirien yhteydessä toimivista työsuojelulautakunnista. Aluehallintouudistuksen jälkeen työsuojelulautakunnat toimisivat aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen yhteydessä. Lautakunnan kokoonpanon määräisi aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päällikkö. Työsuojelulautakuntaan sovellettaisiin muutoin nykyistä sääntelyä vastaavalla tavalla soveltuvin osin, mitä työsuojeluneuvottelukunnasta on säädetty. Työsuojeluneuvottelukunnasta säädetään saman lainkohdan 1 momentissa sekä asetuksessa (199/1993) työsuojeluneuvottelukunnasta

Työsuojelulautakunnan tehtävistä ja kokoonpanosta voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tällä hetkellä on voimassa valtioneuvoston asetus työsuojelulautakunnista (480/2004). Siihen tehtäisiin aluehallinnon organisaatiouudistuksesta aiheutuvat muutokset.

5 §. Pykälä sisältää yleisvaltuuden antaa asetuksella tarkempia määräyksiä lain täytäntöönpanosta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Lain nojalla on annettu, edellä jo mainittujen asetusten lisäksi, asetus työsuojelun hallinnosta (176/1993). Sen keskeisin sisältö olisi aluehallintovirastoista annetussa laissa

ja sen nojalla annettavassa asetuksessa valtion aluehallintovirastoista. Esimerkiksi työsuojelun vastuualueen päällikön ja mahdollisesti muiden virkamiesten kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin asetuksessa valtion aluehallintovirastoista. Tähän asetukseen sisällytettäisiin myös nykyisen työsuojelun hallinnosta annetun asetuksen 3 §:n 2 momentissa oleva tarkastushenkilökuntaa koskeva erityisvaatimus. Sen mukaan tarkastushenkilökunnassa tulee olla sellaisia tarkastajia, joilla on useiden vuosien pituinen käytännön ammattityökokemus.

Voimaantulo. Lain on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin valtion aluehallinnon uudistamista koskeva lainsäädäntö. Voimaantulosta säädettäisiin valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaantulon mukaisesti.

1.7 Laki valtion virkamieslain 4 § muuttamisesta

Perustelut täydentyvät jatkovalmistelussa.

1.8 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Perustelut täydentyvät jatkovalmistelussa.

1.9 Laki liikuntalain 3 §:n muuttamisesta

Perustelut täydentyvät jatkovalmistelussa.

1.10 Laki alueiden kehittämislain muuttamisesta

7 §. Maakunnan liittojen tehtävät. Lain 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uudet 4 a-d kohdat, jossa säädettäisiin maakunnan liiton yhteensovittamisvastuusta eräissä alueiden kehittämiseen liittyvissä suunnitteluprosesseissa sekä eräistä muista lääninhallituksilta maakunnan liitoille siirrettävistä aluekehityksen edistämistehtävistä.

Pykälän 4 a) kohdan mukaan maakunnan liitto vastaisi alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin ja

osana valtakunnallista kehittämis- ja suunnittelutoimintaa alueellisen koulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittämisen, alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen sekä alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laatimisen yhteensovittamisesta.

Kysymys olisi yhteensovittamistehtävästä, jolla tarkoitettaisiin suunnitteluprosessin käynnistämistä ja siihen liittyvän yhteistyön johtamista sekä suunnittelun yhteensovittamista maakunnan suunnittelun kanssa.

Pykälän 4 b) kohdan mukaan maakunnan liitto laatisi kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien hanke-esitysten kiireellisyysjärjestyksen.

Pykälän 4 c) kohdan mukaan maakunnan liitto edistäisi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan.

Lisäksi pykälän 4 d) kohdan mukaan maakunnan liitto asettaisi alueelliset taidetoimikunnat ja liikuntaneuvostot.

Kohdissa 4 b - d tarkoitettavat tehtävät merkitsisivät maakunnan liittojen nykyisten aluekehityksen edistämistehtävien laajentamista.

7 a §. Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet. Pykälässä säädettäisiin maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueista, niiden muodostamisen perusteista ja merkityksestä valtion aluehallinnon toimialueisiin.

Tarkoituksena on, että maakuntien sekä niiden ja valtion aluehallintoviranomaisten yhteistoiminta maakuntaa laajemmalla alueella ylimaakunnallisissa strategisesti merkittävissä asioissa tapahtuisi enintään yhdeksällä yhteistoiminta-alueella ja että elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskusten aluejako, jossa järjestetään kaikkia sen palveluja, olisi yhtenevä yhteistoiminta-alueisiin. Maakunnan liitto voisi kuulua vain yhteen tällaiseen yhteistoiminta-alueeseen.

Yhteistoiminta-alueen tulisi toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen yhteistoiminnassa hoidettaviin tehtäviin nähden. Tehtävistä säädetään xx §:ssä.

Muodostettavat yhteistoiminta-alueet tulisi ottaa huomioon muodostettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten aluejakoa, jolla hoidetaan kaikkia keskuksen tehtäviä. Tarkoituksena on, että valtion viranomaisten

toimialueet olisivat kokonaisina yhteistoiminta-alueiden sisällä. Yhteistoiminta-alueella voisi olla myös useampi yksi kaikkia tehtäviä hoitava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

7 b §. Yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät. Pykälässä säädettäisiin yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä.

Yhteistoiminnan piiriin kuuluisi tämän lain 7 §:ssä säädetyistä maakunnan liiton tehtävistä ne, jotka ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyvät maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin ja koskevat yhteistoiminta-aluetta yhteisesti. 7 §:n mukaan maakunnan liitto

- vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä valtion viranomaisten kanssa,

- vastaa maakunnan suunnitteluun kuuluvan maakuntaohjelman laatimisesta ja hyväksyy sen,

- valmistelee maakuntaohjelman perusteella vuosittain maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusta koskevan maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivan osan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa, hyväksyy ne ja neuvottelee valtionrahoitusesityksenä toimivasta osasta 8 §:ssä tarkoitettujen ministeriöiden kanssa,

- päättää 10 a §:n 2 momentin mukaisen käyttötarkoitukseen kohdentamattoman valtion rahoituksen suuntaamisesta maakunnassa,

- vastaa alueellisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimisesta maakuntaa varten,

- edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä ja yhteistyötä alueiden kehittämisen kannalta keskeisten julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden kanssa,

- seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä,

- hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä, ja

- hoitaa muut tässä laissa säädetyt tehtävänsä.

Edellä mainitun 10 a §:ssä tarkoitettua rahoituksen osalta olisi tarkoituksenmukaista,

että yhteistoiminta-alue päättäisi käyttötarkoitukseltaan kohdentamattoman rahoituksen suuntaamisesta yhteistoiminta-alueella.

Tämän esityksen mukaan 7 §:ssä säädettäisiin maakunnan liiton tehtäväksi myös pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoimista, alueellista liikennejärjestelmäsuunnittelua sekä laaja-alaisia luonnonvarojen ja ympäristöä koskevia alueellisia suunnitelmia.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnan liittojen jäsenkunnat voisivat antaa muitakin tehtäviä hoidettavaksi yhteistoiminta-alueilla, mutta pakkoa siihen ei olisi.

7 c §. Yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestäminen. Pykälässä säädettäisiin yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestämisestä. Maakunnan liittojen jäsenkunnat voisivat järjestää päätöksenteon joko yhteiseen toimielimeen tai päätösvaltaa voitaisiin käyttää maakunnan liittojen valtuustojen yhtäpitävin päätöksin.

Yhteistoiminta-alueen maakunnan liittojen tulisi sopia yhteistoiminnassa käsiteltävien asioiden ja päätettävien asioiden valmistelun vastuukysymyksistä ja järjestelyistä.

7 d §. Maakunnan liittojen yhteinen toimielin ja sen valitseminen. Pykälässä säädettäisiin maakunnan liittojen yhteisen toimielimen jäsenien valitsemisesta, yhteisen toimielimen poliittisesta edustavuudesta ja yhteistoimintasopimuksen minimisisällöstä.

Maakunnan liittojen valtuustot voisivat valita yhteisen toimielimen jäsenet, jos siitä olisi sovittu. Muussa tapauksessa maakunnan liittojen jäsenkunnat valitsisivat yhteisen toimielimen jäsenet samassa yhteydessä ja samalla menettelytavalla kuin ne valitsevat edustajansa maakunnan liiton valtuustoon.

Yhteisessä toimielimessä edustettuna olevien poliittisten ryhmien ääniosuuksien tulee valittaessa vastata alueen kuntien valtuustossa edustettuina olevien ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta.

Yhteisen toimielimen jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista, muista kuin laissa säädetyistä tehtävistä ja muista yhteistoiminnan kannalta välttämättömistä asioista sovitaisiin yhteistoimintasopimuksessa, jonka hyväksymiseen sovellettaisiin soveltuvin osin kuntalain 79 § 1 momentin säännöksiä kuntayhtymän perussopimuksesta. Kuntalain

kyseisen säännöksen mukaan kuntayhtymän perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannelta jäsenkunnasta sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta. Tämän ehdon tulisi täytyä kussakin yhteistoiminta-alueen maakunnassa.

7 e §. Yhteistoiminnasta sopiminen ja siihen velvoittaminen. Pykälässä säädettäisiin yhteistoiminnasta sopimisesta, sen määrärahasta sekä valtioneuvoston toimivallasta yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta ja yhteisen toimielimen perustamisesta.

Maakunnan liittojen jäsenkuntien tulisi sopia yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta ja muista niihin liittyvistä asioista xx.yy.2009 mennessä. Jos maakunnan liittojen jäsenkunnat eivät pysty sopimaan yhteistoiminnasta, valtioneuvosto voisi velvoittaa ne yhteistoimintaan ja samalla määrätä 7a-c §:ssä säädettyistä asioista. Tällainen määräys olisi voimassa siihen asti, kunnes kunnat sopisivat toisiin.

Jos maakunnan liittojen jäsenkunnat valitsevat yhteistoiminta-alueen päätöksentekomenettelyksi maakunnan liittojen valtuustojen yhtäpitävät päätökset, eikä käytännössä tällaisia päätöksiä saataisi jollain yhteistoiminta-alueella tehtyä ja siitä olisi haittaa kuntien ja valtion yhteistyölle alueiden kehittämisessä, valtioneuvosto voisi velvoittaa kunnat yhteisen toimielimen perustamiseen.

10 §. Maakuntaohjelma. Pykälän 4 momentin muutosehdotus lisäisi maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien merkitystä alueiden kehittämisessä. Niiden asema lähenisi maakuntakaavan asemaa. Viranomaisten, joiden ohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat tulisi ottaa huomioon, piiri laajenisi valtion viranomaisista myös kuntien viranomaisiin.

Ehdotetussa uudessa 5 momentissa säädettäisiin lausunto- ja neuvottelumenettelystä, jota sovellettaisiin viranomaisten alueiden kehittämisen kannalta merkittäviin suunnitelmiin ja toimenpiteisiin, jotka poikkeavat maakuntaohjelmasta tai eivät siihen sisälly. Viranomaisen tulisi pyytää tällaisista suunnitelmista tai toimenpiteistä lausunto maakunnan liitolta ja perusteltava lausunnosta poikkeaminen neuvoteltuaan maakunnan liiton

kanssa. Menettely koskisi valtion ja kuntien viranomaisia.

40 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin uuden maakunnan liittojen yhteisen toimielimen päätösten valitustiestä samalla tavalla kuin on säädetty maakunnan yhteistyöryhmän osalta.

Siirtymäsäännös: Pykälässä säädettäisiin menettelystä, jos yhteistoiminta-alueelle valitaan yhteinen toimielin kesken kunnallisvaalien mukaan määräytyvää toimikautta. Tällöin valinnan ensimmäisellä kerralla tekisivät maakunnan liittojen valtuustot.

1.11 jne.

Perustelut täydentyvät jatkovalmistelussa.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettu laki aluehallintovirastoista sisältää eräitä valtuutuksia valtioneuvoston ja ministeriön asetusten sekä määräysten antamiseen.

Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tai voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä seuraavissa tapauksissa:

- aluehallintovirastojen välisestä tehtäväjakoista ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä (5 §:n 1 momentti)

- aluehallintovirastojen lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista (6 § 1 momentti)

- aluehallintoviraston vastuualueista (6 §:n 2 momentti)

- aluehallintovirastojen toiminnan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista (8 §:n 3 momentti)

- tarkempia säännöksiä aluehallintovirastojen toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista (10 §:n 3 momentti)

- aluehallintoviraston virkojen kelpoisuusvaatimuksista (14 § 3 momentti)

- ruotsinkielisen palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimistä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (16 §:n 2 momentti)

- aluehallintoviraston julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista (19 §:n 2 momentti).

Ministeriön asetuksella tai ministerin päätöksellä säädettäisiin tai annettaisiin tarkemmat säännökset ja määräykset seuraavissa tapauksissa:

- aluehallintoviraston tehtäviin kuuluvasta peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointiin liittyvästä arviointimenettelystä valtiovaraministeriön asetuksella (4 §:n 4 momentti)

- tarkemmat määräykset aluehallintovirastojen välisestä tehtäväjakoista ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä sisäasiainministerin päätöksellä, kun tehtäväjako ja sitä koskeva alueellisen toimivallan järjestäminen koskevat aluehallintoviraston poliisitoimintaa, sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella, kun tehtäväjako ja sitä koskeva alueellisen toimivallan järjestäminen koskevat aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä sekä ympäristöministeriön asetuksella, kun tehtäväjako ja sitä koskeva alueellisen toimivallan järjestäminen koskevat ympäristölupa-asioiden tehtävien järjestämistä (5 §:n 2 momentti)

- tarkemmat säännökset aluehallintovirastojen työsuojelun tehtäviä koskevan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristölupa-asioita koskevan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista ympäristöministeriön asetuksella (9 §:n 2 momentti)

Ehdotettu laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sisältää vastaavia valtuutuksia valtioneuvoston asetuksella säätämiseen ja tarkempien säännösten antamiseen kuin laki aluehallintovirastoista. Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tai voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä seuraavissa tapauksissa:

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten välisestä tehtäväjakoista ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä (5 §:n 1 momentti)

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista (6 § 1 momentti)

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuualueista (6 §:n 2 momentti)

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista (8 §:n 3 momentti)

- tarkempia säännöksiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisen ohjauksen menettelytaavoista (9 §:n 3 momentti)

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten virkojen kelpoisuusvaatimuksista (13 § 4 momentti)

- tarkempia säännöksiä työ- ja elinkeinotoimiston virkojen kelpoisuusvaatimuksista, nimittämisestä, virkavapauden myöntämisestä ja muista vastaavista asioista (20 §)

- ruotsinkielisen palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimistä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (22 §:n 2 momentti)

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista (24 §:n 2 momentti).

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä määrättäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisessä silloin, kun kyseessä on muu kuin keskuksen toimialueen sisäinen järjestely (16 §).

Aluehallintovirastoja koskevat valtioneuvoston asetuksella säädettävät asiat on tarkoitus koota yhteen asetukseen eli valtioneuvoston asetukseen aluehallintovirastoista ja vastaavasti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia koskevat valtioneuvoston asetuksella säädettävät asiat valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista. Asetusluonnokset ovat tämän esityksen liitteenä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tarvittavilta osin myös niiden voimassa olevien tehtäväkohtaisten erityislakien asianomaiset säännökset, joissa säädetään muutoksen kohteena oleville nykyisille valtionhallinnon viranomaisille kuuluvista tehtävistä. Vastaavat muutokset on tarkoitus tehdä myös asetus-tasoiin säädöksiin, joita on arviolta noin 200.

3 Voimaantulo

Lakien voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erillisessä voimaantuloissa, laissa valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaantuloista. Ehdotettu laki sisältäisi muun ohella säännökset, joissa luettelaisiin voimaan tulevat ja kumottavat säädökset. Laissa olisi myös säännökset siirtymäkauden järjestelyistä, jotka koskevat aiemmin annettujen asetusten voimassaolon jatkamista; aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä ja toimivaltaa, vireillä olevia asioita ja siirtymäkauden toimipaikkoja; poliisitointa; maaseutuelinkeinojen eräitä tukitoimenpiteitä; henkilöstöä; aluejakoja sekä muutoksenhakua.

Voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin ehdotetun lain 16 §:n 1 momentissa. Tarkoituksena on, että ehdotettu laki tulisi voimaan vuoden 2010 alusta lukien tai viimeistään X kuukauden kuluttua siitä, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

4 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Keskeisiä käsiteltäviä asioita olisivat ainakin:

- säännökset, jotka koskevat alueellisen toimivallan järjestämistä lakia alemman tason säännöksillä (esimerkiksi 5 § laissa aluehallintovirastoista ja laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa)

- alueiden kehittämislakiin ehdotettu säännös, joka koskee maakunnan liittojen yhteistoiminnasta sopimista ja siihen velvoittamista (erityisesti valtioneuvoston rooli suhteessa kunnalliseen itsehallintoon)

- lisäksi jatkovalmistelussa on selvitettävä, tulisiko esitykseen ottaa ehdotus siitä, että esityksestä olisi pyydyttävä perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

1.

Laki**aluehallintovirastoista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion aluehallinnon viranomaisina toimivista aluehallintovirastoista. Muista valtion aluehallinnon tehtäviä hoitavista viranomaisista säädetään erikseen.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Aluehallintovirastojen toiminnan ja tehtävien järjestämiseen sovelletaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, työsuojeluhallinnosta annettua lakia (16/1993), ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä annettua lakia (/), poliisin hallinnosta annettua lakia (110/1992) ja pelastuslakia (468/2003).

3 §

Aluehallintoviraston toiminta-ajatus

Aluehallintovirasto tukee alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla. Virasto edistää perusoikeuksien ja

oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävästä käytöstä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla.

4 §

Aluehallintovirastojen toimiala ja tehtävät

Aluehallintoviraston toimialaan kuuluu sen mukaan, kuin erikseen säädetään, tehtäviä, jotka koskevat:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuoltoa;
- 2) ympäristöterveydenhuoltoa;
- 3) koulutus- ja muuta sivistystoimintaa;
- 4) oikeusturvan edistämistä ja toteutumista;
- 5) ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön alaan kuuluvia lupa- ja muita hakemusasioita;
- 6) pelastustoimintaa;
- 7) työsuojelun valvontaa ja kehittämistä, työssä käytettävien tuotteiden tuotevalvontaa sekä työsuojelulainsäädännön noudattamisen valvontaa työsuojeluviranomaisena;
- 8) kuluttaja- ja kilpailuhallintoa.

Aluehallintoviraston tehtävänä on lisäksi:

- 1) peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi;
- 2) rekisterihallintolaissa (166/1996) tarkoitettujen maistraattien ohjaus, valvonta ja kehittäminen;
- 3) aluehallinnon varautuminen ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, kunti-

en valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen;

4) poliisitoimen alueellinen viranomaisyhteistyö sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen poliisitointa koskien.

Aluehallintoviraston muista tehtävistä säädetään erikseen.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointimenettelystä voidaan säätää valtiovarainministeriön asetuksella.

5 §

Aluehallintovirastojen alueellinen toimivalta

Aluehallintovirasto huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Aluehallintovirasto voi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden viraston toimialueella, jos järjestelyllä voidaan tehostaa virastojen toimintaa ja henkilöstö- ja valtion muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka järjestely on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Aluehallintovirastojen välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos tehtäväjako ja sitä koskeva alueellisen toimivallan järjestäminen koskevat aluehallintoviraston poliisitoimen, työsuojelun tai ympäristölupa-asioiden tehtäviä, annetaan poliisitoimen tehtävien järjestämisestä tarkemmat määräykset sisäasiainministerin päätöksellä sekä työsuojelun tehtävien järjestämisestä tarkemmat säännökset sosiaali- ja terveysministeriön ja ympäristölupa-asioiden tehtävien järjestämisestä ympäristöministeriön asetuksella.

6 §

Aluehallintovirastojen organisointi

Aluehallintovirastojen lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Aluehallintovirasto jakautuu sille kuuluvien tehtävien hoitamista varten vastuualueisiin. Viraston vastuualueista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitava vastuualue on riippumaton valvonta-tehtävää hoitaessaan. Sen toiminta on järjestettävä siten, että riippumattomuus ja puolueettomuus työsuojelun valvontatehtävässä on turvattu. Aluehallintoviraston ympäristölupa-asioita, kilpailuasioita ja työsuojelun tehtäviä hoitaville vastuualueille ei saa antaa sellaisia tehtäviä, jotka voivat vaarantaa näiden asioiden tai tehtävien käsittelyn riippumattomuuden.

2 luku

Aluehallintovirastojen ohjaus ja johtaminen

7 §

Yleishallinnollinen ohjaus

Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus kuuluu valtiovarainministeriölle.

8 §

Strateginen ohjaus

Aluehallintovirastojen toimintaa koskevien yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioonottamiseksi laaditaan virastoille niiden toiminnan yleistä ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja ja jokaiselle virastolle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat (*strateginen ohjaus*). Strategia-asiakirja ja strategiset tulostavoiteasiakirjat laaditaan hallituksen toimikaudeksi ja niiden sisältö tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.

Valtiovarainministeriö laatii yhteistyössä 10 §:ssä tarkoitettujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä tarvittavin osin maakunnan liittojen kanssa strategia-asiakirjan ja strategiset tulostavoiteasiakirjat aluehallintovirastoille. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavuteta yksimielii-

syöttä ministeriöiden kesken, ratkaisee asian valtioneuvosto.

Aluehallintovirastojen toiminnan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Strategisen ohjauksen järjestäminen eräissä tapauksissa

Aluehallintovirastojen strategia-asiakirjassa on omat erilliset osuudet poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioita koskevien tehtävien ohjausta varten. Poliisitoimen osuus strategia-asiakirjassa sisältää strategisia linjauksia poliisitoimen tehtäviä hoitavalle vastuualueelle kuuluvasta viranomaisyhteistyöstä sekä poliisin varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisesta. Aluehallintovirastojen poliisitoimen ja työsuojelun tehtävien ohjausta varten ei laadita strategisia tulostavoiteasiakirjoja.

Aluehallintovirastojen työsuojelun tehtäviä koskevan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristölupa-asioita koskevan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista ympäristöministeriön asetuksella. Aluehallintovirastojen poliisitoimen tehtäviä koskevan ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista säädetään muutoin poliisin hallinnosta annetussa laissa (158/1996).

10 §

Toiminnallinen ohjaus

Aluehallintovirastojen toimintaa ohjaavat omilla toimialoillaan oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö sekä poliisihallitus tai keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty tai määrätty (*toiminnallinen ohjaus*). Valtiovarainministeriö huolehtii viraston yhteisiä toimintoja ja muita viraston yhtenäisen toi-

minnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Aluehallintovirastojen toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laaditaan I momentissa tarkoitetun ministeriön tai keskushallinnon viraston johdolla tarvittaessa viraston toiminnan ja tehtävien ohjausta ja järjestämistä varten toiminnalliset tulostavoiteasiakirjat.

Aluehallintovirastojen toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Johtaminen

Aluehallintovirastoa johtaa viraston johtaja. Viraston johtaja vastaa viraston toiminnan tuloksellisuudesta ja viraston yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Aluehallintoviraston vastuualuetta johtaa vastuualueen päällikkö. Vastuualueen päällikkö vastaa vastuualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön tehtävistä ja vastuista päättää poliisihallitus.

Aluehallintovirastolla on johtoryhmä, joka huolehtii viraston toimintojen yhteensovittamisesta. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii viraston johtaja. Johtoryhmän muusta kokoonpanosta määrätään viraston työjärjestyksessä. Poliisitoimen edustaja osallistuu johtoryhmän työhön silloin, kun johtoryhmässä käsitellään poliisitoimen asioita, tai sisäisen turvallisuuden viranomaisyhteistyötä. Poliisihallitus päättää poliisitoimen edustajasta aluehallintoviraston johtoryhmässä.

12 §

Asioiden ratkaisuvaltia

Aluehallintoviraston johtaja ratkaisee viraston toimivaltaan kuuluvat asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty viraston muun virkamiehen ratkaistavaksi. Poliisitoimen, työsuojelun, ympäristölupa-asioden ja pelastustoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen toimivaltaan kuuluvat asiat rat-

kaisee kuitenkin asianomaisen vastualueen päällikkö, jollei niitä ole säädetty tai vastualueen työjärjestyksessä määrätty vastualueen muun virkamiehen ratkaistavaksi taikka jollei päätöksenteosta ole toisin säädetty.

Aluehallintoviraston johtaja voi pidättää ratkaisuvaltaansa asian, jonka viraston virkamies työjärjestyksen mukaan saa ratkaista. Viraston johtaja ei kuitenkaan voi pidättää ratkaisuvaltaansa asiaa, joka kuuluu viraston poliisitoimen, työsuojelun tai ympäristölupa-asioiden tehtäviä hoitavan vastualueen toimivaltaan tai joka kuuluu pelastustoimen tehtäviä hoitavan vastualueen toimivaltaan ja koskee pelastuslaissa (468/2003) tarkoitettuja asioita.

13 §

Aluehallintovirastojen työjärjestys

Aluehallintoviraston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta, lukuun ottamatta poliisitoimen, ympäristölupa-asioiden ja työsuojelun tehtäviä hoitavia vastuualueita, määrätään viraston työjärjestyksessä. Aluehallintoviraston työjärjestyksestä päättää viraston johtaja.

Aluehallintoviraston vastuualueella voi tarvittaessa olla työjärjestys. Työjärjestyksessä voidaan antaa tarkempia määräyksiä vastualueen toimintojen järjestämisestä sekä henkilöstön tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Vastualueen työjärjestyksestä päättää vastualueen päällikkö. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastualueen työjärjestyksestä päättää poliisihallitus.

14 §

Virkojen täyttäminen

Valtioneuvosto nimittää aluehallintoviraston johtajan määrääjäksi valtiovarainministeriön esityksestä. Aluehallintoviraston vastualueiden päälliköt, lukuun ottamatta poliisitoimen ja työsuojelun tehtäviä hoitavien vastualueiden päällikköjä, nimitetään määrääjäksi. Päällikön nimittää vastualueen toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva

ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty. Nimittävän ministeriön tai keskushallinnon viraston tulee kuulla muita vastualueen toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvia ministeriöitä tai keskushallinnon virastoja ennen päätöksentekoa.

Aluehallintoviraston työsuojelun, ympäristölupa-asioiden sekä pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavien vastualueiden päälliköt nimittävät vastualueidensa henkilökunnan. Poliisihallitus nimittää poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastualueen henkilökunnan. Viraston muun henkilökunnan nimittää viraston johtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrätä.

Aluehallintoviraston virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Erinäiset säännökset

15 §

Valtion aluehallinto Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan maakunnassa on tässä laissa tarkoitettuna valtionhallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto, jota johtaa maaherra. Virasto hoitaa sellaisia tämän lain 4 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan kuuluvat valtakunnan toimivaltaan.

Viraston tehtävistä on muutoin voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

16 §

Ruotsinkielinen palveluyksikkö

Aluehallintovirastolla voi sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö. Palveluyksikkö voidaan perustaa myös yhtä useamman aluehallintoviraston yhteiseksi yksiköksi.

Ruotsinkielisen palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Virka-apu

Aluehallintoviraston on annettava muille viranomaisille virka-apua, jos sen antamisesta on säädetty. Aluehallintovirastolla on oikeus saada virka-apua muilta viranomaisilta.

18 §

Pakkokeinot

Aluehallintovirasto voi sakon uhalla, teettämishallalla tai keskeyttämishallalla velvoittaa asianomaisen noudattamaan käskyä tai kieltä, jonka aluehallintovirasto tai virka-apua pyytävä muu viranomainen on toimivaltansa mukaisesti antanut. Aluehallintoviraston muusta pakkokeinoja koskevasta toimivallasta säädetään erikseen.

Työsuojelun valvontaan ja ympäristölupa-asioita käsittelevän vastuualueen tehtäviin liittyvistä pakkokeinoista, toimivallasta ja menettelyistä säädetään erikseen.

19 §

Valtion edustaminen

Aluehallintovirasto kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimialaansa kuuluvissa asioissa, jollei toiminnallisesta ohjauksesta vastaavan ministeriön tai keskushallinnon viraston edustaja sitä tee.

20 §

Suoritteiden maksullisuus

Aluehallintoviraston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Aluehallintoviraston julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Muutoksenhaku

Aluehallintoviraston antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei laissa toisin säädetä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki**elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion aluehallinnon viranomaisina toimivista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä niiden alaisista työ- ja elinkeinotoimistoista. Muista valtion aluehallinnon tehtäviä hoitavista viranomaisista säädetään erikseen.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan ja tehtävien järjestämiseen sovelletaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, xxx:stä annettua lakia (XX/20XX), jne.

3 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Keskus edistää yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, maaseudun kehittämistä, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja

luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä työvoiman maahanmuuttoa alueilla.

4 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimiala ja tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialaan kuuluu sen mukaan, kuin erikseen säädetään, tehtäviä, jotka koskevat:

- 1) yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistämistä;
- 2) innovaatioita ja kansainvälistyvää liike-toimintaa;
- 3) työmarkkinoiden toimivuutta, työvoiman saatavuutta ja työllisyyttä;
- 4) koulutusta ja osaamista;
- 5) kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimia;
- 6) maahanmuuttoa, kotouttamista ja hyviä etnisiä suhteita;
- 7) maatilataloutta, kalataloutta ja muita maaseutuelinkeinoja, eläintunnistusjärjestelmää sekä maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuutta ja kasvinterveyttä;
- 8) energiaa ja sen tuotantoa;
- 9) liikennejärjestelmän toimivuutta, tie- ja liikenneoloja, maanteiden pitoa sekä julkisen liikenteen järjestämistä;
- 10) ympäristönsuojelua, alueiden käyttöä, rakentamisen ohjausta, kulttuuriympäristön hoitoa, luonnonsuojelua ja -hoitoa sekä vesivarojen käyttöä ja hoitoa;
- 11) palkkaturva-asioita;
- 12) eräitä edellä mainittuihin tehtäviin liittyviä rakennerahasto- ja aluekehitystehtäviä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä on lisäksi:

- 1) tämän lain 3 luvussa tarkoitettujen työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus ja valvonta;
- 2) valmistella liikenteen, koulutuksen ja osaamisen sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointia.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten muista tehtävistä säädetään erikseen.

5 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alueellinen toimivalta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden keskuksen toimialueella, jos järjestelyllä voidaan tehostaa keskusten toimintaa ja henkilöstö- ja valtion muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka järjestely on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten organisointi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus jakautuu sille kuuluvien tehtävien hoitamista varten vastuualueisiin. Keskuksen vastuualueista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaus ja johtaminen

7 §

Yleishallinnollinen ohjaus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollinen ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

8 §

Strateginen ohjaus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa koskevien yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioonottamiseksi laaditaan keskuksille niiden toiminnan yleistä ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja ja jokaiselle keskukselle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat (strateginen ohjaus). Strategia-asiakirja ja strategiset tulostavoiteasiakirjat laaditaan hallituksen toimikaudeksi ja niiden sisältö tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.

Työ- ja elinkeinoministeriö laatii yhteistyössä 9 §:ssä tarkoitettujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä maakunnan liittojen kanssa strategia-asiakirjan ja strategiset tulostavoiteasiakirjat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavuteta yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisee asian valtioneuvosto.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Toiminnallinen ohjaus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa ohjaavat omilla toimialoillaan sisäasiainministeriö, opetusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö tai keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty tai määrätty (toiminnallinen ohjaus). Työ- ja elinkeinoministeriö huolehtii keskuksen yhteisiä toimintoja ja muita keskuksen yhtenä-

sen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laaditaan 1 momentissa tarkoitetun ministeriön tai keskusviraston johdolla tarvittaessa keskuksen toiminnan ja tehtävien ohjausta ja järjestämistä varten toiminnalliset tulostavoiteasiakirjat.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Johtaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta johtaa keskuksen johtaja, jona toimii keskuksen yhden vastualueen päällikkö oman toimensa ohella. Keskuksen johtaja vastaa keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta ja keskuksen yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta. Valtioneuvosto määrää keskuksen johtajan määrääjäksi työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualuetta johtaa vastualueen päällikkö. Vastualueen päällikkö vastaa vastualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on johtoryhmä, joka huolehtii keskuksen toimintojen yhteensovittamisesta. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii keskuksen johtaja. Keskuksen toimialueella toimivan metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämisskeskuksesta annetussa laissa tarkoitetun metsä-keskuksen johtaja osallistuu asiantuntijajäsenenä johtoryhmän työhön silloin, kun johtoryhmässä käsitellään asioita, jotka koskevat metsätaloutta. Johtoryhmän muusta kokoonpanosta määrätään keskuksen työjärjestyksessä.

11 §

Asioiden ratkaisulta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja ratkaisee keskuksen toimivaltaan

kuuluvat asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty keskuksen muun virkamiehen ratkaistavaksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja voi pidättää ratkaisuvaltaansa asian, joka koskee viraston yhteisiä toimintoja. Keskuksen johtaja ei voi kuitenkaan pidättää ratkaisuvaltaansa asiaa, joka kuuluu keskuksen vastualueen tehtäviin ja toimivaltaan.

12 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten työjärjestys

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrätään keskuksen työjärjestyksessä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työjärjestyksestä päättää keskuksen johtaja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueella voi tarvittaessa olla työjärjestys. Työjärjestyksessä voidaan antaa tarkempia määräyksiä vastualueen toimintojen järjestämisestä sekä henkilöstön tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Vastualueen työjärjestyksestä päättää vastualueen päällikkö.

13 §

Virkojen täyttäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastualueen päällikkö nimitetään määrääjäksi. Päällikön nimittää vastualueen toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty. Nimittävän ministeriön tai keskushallinnon viraston tulee kuulla muita vastualueen toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvia ministeriöitä tai keskushallinnon virastoja ennen päätöksentekoa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastualueen henkilökunnan nimittää vastualueen päällikkö.

Keskuksen muun henkilökunnan nimittää keskuksen johtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrätä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Työ- ja elinkeinotoimistot

14 §

Työ- ja elinkeinotoimistot

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimii työ- ja elinkeinotoimistoja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus perustaa ja lakkauttaa työ- ja elinkeinotoimistot ja niiden johtajien virat sekä määrää työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueet, nimet ja toimipaikat.

15 §

Työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävänä on:

- 1) edistää työvoiman saatavuuden turvaamista ja työllisyyden parantamista;
- 2) toimeenpanna julkinen työvoimapalvelu;
- 3) edistää maahanmuuttajien kotoutumista;
- 4) tarjota yrityspalveluihin liittyvää neuvontaa; sekä
- 5) hoitaa muut sille säädetyt tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sille määräämät tehtävät.

16 §

Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytyminen

Työ- ja elinkeinotoimisto huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Työ- ja elinkeinotoimisto voi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden toimiston toimialueella, jos järjestelyllä voidaan tehostaa toimistojen toimintaa ja resurssien käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka järjestely on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Työ- ja elinkeinotoimistojen välisestä

tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä määrätään elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen päätöksellä, mikäli kyseessä on keskuksen toimialueen sisäinen järjestely. Muussa tapauksessa asiasta määrätään työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä.

17 §

Työ- ja elinkeinotoimiston ohjaus

Työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa toimintastrategian ja tulostavoitteet sekä antaa ohjeet, joiden mukaisesti keskus ohjaa työ- ja elinkeinotoimistoja.

18 §

Työ- ja elinkeinotoimistojen johtaminen ja ratkaisuvallta

Työ- ja elinkeinotoimistoa johtaa toimiston johtaja. Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja vastaa toimiston toiminnan tuloksellisuudesta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sille asettamien tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja tai muu virkamies, jolle on säädetty tai työjärjestyksessä määrätty päätösvalta, ratkaisee toimiston päätettävät asiat. Työjärjestyksellä voidaan siirtää ratkaisuvalltaa toimiston muille virkamiehille.

Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja voi pittää itsellään päätösvalan asiassa, jonka toimiston virkamies työjärjestyksen mukaan saa ratkaista.

19 §

Työ- ja elinkeinotoimiston työjärjestys

Työ- ja elinkeinotoimiston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrätään toimiston työjärjestyksessä. Työ- ja elinkeinotoimiston työjärjestyksestä päättää toimiston johtaja.

20 §

*Tarkemmat säännökset toimiston virkoihin
nimittämisestä*

Työ- ja elinkeinotoimiston virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja virkoihin nimittämisestä on voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään. Kelpoisuusvaatimuksista, nimittämisestä, virkavapauden myöntämisestä ja muista vastaavista asioista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Erinäiset säännökset

21 §

*Yhteistyö maakunnan liittojen ja kuntien
kanssa*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osallistuu alueiden kehittämislaisissa (602/2002) tarkoitettuun kehittämistyöhön.

22 §

Ruotsinkielinen palveluyksikkö

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella voi sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö. Palveluyksikkö voidaan perustaa myös yhtä useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhteiseksi yksiköksi.

Ruotsinkielisen palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Valtion edustaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimialaansa kuuluvissa asioissa, jollei toiminnallisesta ohjauksesta vastaava ministeriön tai keskushallinnon viraston edustaja sitä tee.

Työ- ja elinkeinotoimisto kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimiston toimialaan kuuluvissa asioissa, jollei toiminnallisesta ohjauksesta vastaava ministeriön tai keskushallinnon viraston edustaja taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen edustaja sitä tee.

24 §

Suoritteiden maksullisuus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

25 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei laissa toisin säädetä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

3.

Laki**valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaansaamista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Voimaan tulevat säädökset

Tällä lailla tulevat voimaan seuraavat lait:

- 1) laki aluehallintovirastoista (/);
- 2) laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (/);
- 3) laki ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä? (/);
- 4) laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain (328/1967) 4 §:n muuttamisesta;
- 5) laki työsuojeluhallinnosta annetun lain (16/1993) muuttamisesta (/);
- 6) laki valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n muuttamisesta (/);
- 7) laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) muuttamisesta;
- 8) laki liikuntalain (1054/1998) 3 §:n muuttamisesta; sekä
- 9) laki alueiden kehittämislain (602/2002) muuttamisesta (/).

2 §

Kumottavat säädökset

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) lääninhallituslaki (22/1997);
- 2) laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista (796/2008);
- 3) laki ympäristöhallinnosta (55/1995); sekä
- 4) laki ympäristölupavirastoista (87/2000).

3 §

Aiemmin annetut säädökset

Xxx:stä annettu asetus (/) jää voimaan, kunnes aluehallintovirastoista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettujen lakien nojalla toisin säädetään.

4 §

Aluehallintoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset

Jos aluehallintoviraston toimialaan kuuluva tehtävä on muualla lainsäädännössä säädetty lääninhallituksen, työ- ja elinkeinokeskuksen, alueellisen ympäristökeskuksen, ympäristölupaviraston taikka työsuojelupiirin työsuojelutoimiston tai työsuojeluviranomaisen hoidettavaksi, alueellisesti toimivaltainen aluehallintovirasto hoitaa kuitenkin näitä tehtäviä ja käyttää niihin liittyvää toimivaltaa tämän lain voimaan tulon jälkeen.

5 §

Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset aluehallintovirastojen osalta

Lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa tämä lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat, tehdyt sopimukset ja sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka aluehallintovirastoista annetun lain mukaan kuuluvat lain voimaan tulon jälkeen aluehallintovirastoille, siirtyvät vastaavalle alueellisesti toimivaltaiselle aluehallintovirastolle.

6 §

Siirtymäkauden toimipaikat aluehallintovirastojen osalta

Jos lääninhallituksilla, työ- ja elinkeinokeskuksilla, alueellisilla ympäristökeskuksilla, ympäristölupavirastoilla tai työsuojelupiirien työsuojelutoimistoilla on ennen tämän lain voimaan tuloa ollut toimipaikka sellaisella paikkakunnalla, jonne ei perusteta aluehallintoviraston toimipaikkaa, voidaan toimipaikka säilyttää aluehallintoviraston toimipaikkana enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien ja hoitaa siellä niitä tehtäviä, joita toimipaikassa ennen tämän lain voimaan tuloa hoidettiin. Näistä toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen tai työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen tehtäviä siirretään tämän lain täytäntöönpanon yhteydessä hoidettavaksi aluehallintovirastossa toiseen toimipaikkaan kuin, missä niitä on ennen tämän lain voimaan tuloa hoidettu, voidaan näitä tehtäviä hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien.

7 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialaan kuuluva tehtävä on muualla lainsäädännössä säädetty lääninhallituksen, työ- ja elinkeinokeskuksen, tiepiirin taikka alueellisen ympäristökeskuksen hoidettavaksi, alueellisesti toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hoitaa kuitenkin näitä tehtäviä ja käyttää niihin liittyvää toimivaltaa tämän lain voimaan tulon jälkeen.

8 §

Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta

Lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, tiepiireissä sekä alueellisissa ympäristökeskuksissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat, tehdyt sopimukset ja sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaan kuuluvat lain voimaan tulon jälkeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, siirtyvät vastaavalle alueellisesti toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

9 §

Siirtymäkauden toimipaikat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta

Jos lääninhallituksilla, työ- ja elinkeinokeskuksilla, tiepiireillä tai alueellisilla ympäristökeskuksilla, on ennen tämän lain voimaan tuloa ollut toimipaikka sellaisella paikkakunnalla, jonne ei perusteta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimipaikkaa, voidaan toimipaikka säilyttää keskuksen toimipaikkana enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien ja hoitaa siellä niitä tehtäviä, joita toimipaikassa ennen tämän lain voimaan tuloa hoidettiin. Näistä toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, tiepiirien tai alueellisten ympäristökeskusten tehtäviä siirretään tämän lain täytäntöönpanon yhteydessä hoidettavaksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa toiseen toimipaikkaan kuin, missä niitä on ennen tämän lain voimaan tuloa hoidettu, voidaan näitä tehtäviä hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien.

10 §

Poliisitointia koskevat siirtymäkauden järjestelyt

Ennen poliisihallituksen toiminnan aloittamista sisäasiainministeriö on toimivaltainen viranomainen tekemään aluehallintovirastosta annetun lain toimeenpanon edellyttämät päätökset, jotka edellä mainitun lain

mukaan kuuluvat poliisihallituksen toimivaltaan.

11 §

Maaseutuelinkeinojen eräitä tukitoimenpiteitä koskevat siirtymäsäännökset

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue ei vastaa ennen tämän lain voimaan tuloa toimineen asianomaisen työ- ja elinkeinokeskuksen toimialuetta, aluejaon muutos on otettava huomioon maaseutuelinkeinojen tukitehtäviin liittyviä asioita hoidettaessa. Asiassa, jossa maatilan tai maaseutuyrityksen sijaintikunta vaikuttaa viranomaisen toimivaltaan, vireillä olevaa asiaa ei aluejaon muutoksen johdosta siirretä toiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen, vaan käsitellään loppuun siinä keskuksessa, johon asianomaisen työ- ja elinkeinokeskuksen asiat pääasiassa siirretään. Vastaavalla tavalla käsitellään loppuun myös monivuotinen hanke, jonka toteutusalue ei kuulu sen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueeseen, johon tukihakemuksen vastaanottaneen työ- ja elinkeinokeskuksen tehtävät siirretään.

Sellainen asia tai tehtävä, johon maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 69-74, 74 a ja 75 §:ssä tai maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta annetun lain (1480/2007) mukaan sovelletaan viimeksi mainitun lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, siirtyy tämän lain voimaan tullessa sen alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jolle ennen tämän lain voimaan tuloa toimineen asianomaisen työ- ja elinkeinokeskuksen alueen tehtävät tällä lailla siirretään. Näitä asioita tai tehtäviä ei kuitenkaan siirretä, jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetään. Vastaavalla tavalla menetellään asioissa, joista säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) 71-76, 76 a ja 78-80 §:ssä tai kolttalain (253/1995) 68-70 ja 73 §:ssä.

12 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen, tiepiirien, alueellisten ympäristökeskusten ja ympäristölupavirastojen virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät, lukuun ottamatta tämän lain voimaan tullessa lakkaavia valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja ja 8 kohdassa tarkoitettuja ympäristölupaviraston johtajan virkoja sekä erikseen määriteltäviä poliisin lääninjohdon virkoja, siirtyvät tässä laissa tarkoitetun lainsäädännön voimaan tullessa asianomaiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen tai aluehallintovirastoon. Lääninhallituksista tämän lain voimaan tullessa aluehallintovirastoon siirtyvä poliisin lääninjohdon henkilöstö ja vastaavat virat määritellään sisäasiainministeriön päätöksellä. Lakkaaviin virkoihin perustuvat virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista tämän lain voimaan tullessa.

Määräaikaisia tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyy asianomaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristövarakeskuksen tai aluehallintoviraston palvelukseen määräaikaisen palvelusuhteensa keston ajaksi.

Virkojen ja tehtävien siirtymiseen ei tarvita virkamiehen tai työntekijän suostumusta, ellei virka tai tehtävä siirry työssäkäyntialueelta toiselle. Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euromääräisen palkkansa.

Jos viran tehtävät muuttuvat olennaisesti ja sen tilalle perustetaan uusi virka, voidaan uusi virka täyttää ilman haettavaksi julistamista. Valtion virkamieslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu uusi virka on kuitenkin julistettava haettavaksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää henkilöstön sijoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja valtiovarainministeriö aluehallintovirastoihin.

13 §

Maakunnan liittoihin siirtyvää henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Lääninhallitusten palveluksessa olevat alueiden kehittämissä (602/602) tarkoitettuja

Euroopan aluekehitysrahaston tehtäviä hoitavat virkamiehet siirtyvät tämän lain voimaan tullessa asianomaisten maakunnan liittojen palvelukseen maakunnan liittojen viranhaltijoiksi aikaisempaa vastaavaan tehtävään, jos he eivät ole vastustaneet siirtoa viimeistään kahta kuukautta ennen siirtymistä. Heidän virkansa lääninhallituksissa lakkaavat tämän lain voimaan tullessa. Virkojen lakatessa niihin perustuneet virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää henkilöstön sijoittamisesta maakunnan liittoihin. Ministeriön on ennen päätöksentekoa kuultava asiasta asianomaisia maakunnan liittoja.

Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet, valtion keskustason virka- ja työehtosopimukseen perustuvat palvelussuhteen ehdot sekä euromääräisen palkkansa.

14 §

Aluejaoista johtuvia vaikutuksia koskevat siirtymäsäännökset

Jos jonkun oikeutta, etuutta tai velvollisuutta koskevan asian, jonka käsittely tämän lain voimaan tullessa siirtyy aluehallintovirastolle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, ratkaisemiseen vaikuttaa ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa ollut hal-

linnollinen aluejako, noudatetaan asian ratkaisemisessa aikaisemmin voimassa ollutta aluejakoa viisi vuotta tämän lain voimaan tuloasta lukien.

15 §

Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset

Päätökseen, joka on tehty ennen tässä laissa tarkoitetun lainsäädännön voimaan tuloa, haetaan muutosta aikaisempien säännösten mukaisesti.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tässä laissa tarkoitetussa lainsäädännössä olevien säännösten mukaisesti.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan X päivänä xxx kuuta 20XX.

Ennen tämän lain voimaan tuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Säädösehdotus toimitetaan lausunnonantajille myöhemmin.

5.

Laki**taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1967 taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain (328/1967) 4 §:n 3 momentti seuraavasti:

6.

Laki**työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 200

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 8 päivänä tammikuuta 1993 työsuojeluhallinnosta annetun lain (16/1993) 2 §:n 3 momentti, 3 § sekä 5 ja 7 §, sellaisena kuin niistä on 3 § osaksi laeissa 478/2004 ja 55/2006,
muutetaan 4 §:n 2 momentti
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 9/1997, uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Valtion aluehallintoviraston asemasta, tehtävistä ja ohjauksesta säädetään laissa aluehallintovirastoista (/200). Ministeriön tehtävistä säädetään erikseen

4 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten on aluehallintoviraston työsuojelua hoitavan vastualueen yhteydessä työsuojelulautakunta, jonka kokoonpanon määrää asianomaisen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen päällikkö. Työsuojelulautakunnista on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä työsuojeluneuvottelukunnasta sääde-

tään. Työsuojelulautakunnan tehtävistä ja joulukuuta 2003 annettu valtioneuvoston asetus työsuojelupiireistä (1035/2003).
 kokoonpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämä lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla. Tällä lailla kumotaan 4 päivänä

7.

Laki

valtion virkamieslain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
kumotaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n 1 momentti 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 593/2005.

8.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) 40, 48 ja 53 § seuraavasti:

9.

Laki

liikuntalain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä joulukuuta 1998 annetun liikuntalain (1054/1998) 3 § seuraavasti:

10.

Laki**alueiden kehittämislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 12 päivänä heinäkuuta 2002 annetun alueiden kehittämislain (602/2002) 10 §:n 4 momentti ja 40 §:n 2 momentti, sekä lisätään 7 §:n 1 momenttiin uusi 4 a kohta ja 10 §:ään uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 7a, 7b, 7 c, 7 d ja 7 e § seuraavasti:

7 §

Maakunnan liittojen tehtävät

Maakunnan liitto:

4 a) vastaa alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakkoinnin ja osana valtakunnallista kehittämis- ja suunnittelutoimintaa alueellisen koulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittämisen, alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen sekä alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laatimisen yhteensovittamisesta;

4 b) laatii kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien hanke-esitysten kiireellisyysjärjestyksen;

4 c) edistää julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan;

4 d) asettaa alueelliset taidetoimikunnat ja liikuntaneuvostot.

7 a §

Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet

Maakunnan liittojen yhteistoiminnan järjestämiseksi maa jaetaan maakuntien yhteistoiminta-alueisiin siten kuin tässä laissa säädetään. Maakunnan liitto voi kuulua tämän lain 7 b §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta vain yhteen yhteistoiminta-alueeseen.

Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueen on muodostettava toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen kokonaisuus

yhteistoiminnan kohteena olevien tehtävien hoitamiseksi. Yhteistoiminta-aluejako tulee ottaa huomioon muodostettaessa sellaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueita, joissa hoidetaan kaikkia keskuksen toimialaan kuuluvia tehtäviä.

7 b §

Yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät

Maakunnan liittojen yhteistoiminnan piiriin kuuluu sellaisten tämän lain 7 §:ssä tarkoitettujen tehtävien käsittely ja niitä koskeva päätöksenteko, jotka:

1) ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä;

2) sisältyvät maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin; sekä

3) koskevat yhteistoiminta-alueita yhteisesti.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat voivat yhtäpitävin päätöksin tai perussopimuksessa antaa muitakin alueiden kehittämiseen tai maakunnan suunnitteluun liittyviä tehtäviä yhteistoiminnassa käsiteltäväksi ja päätettäväksi.

7 c §

Yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestäminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkuntien on sovittava yhteistoiminnan piiriin kuuluvien asioiden

käsittelyn ja päätöksenteon järjestämisestä seuraavasti:

1) päätösvaltaa käyttää maakunnan liittojen yhteinen toimielin; tai

2) päätösvaltaa käyttävät maakunnan liittojen valtuustot yhtäpitävin päätöksin.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen on sovittava yhteistoiminnassa käsiteltävien ja päätettävien asioiden valmistelusta ja sitä koskevista vastuista.

7 d §

Maakunnan liittojen yhteinen toimielin ja sen valitseminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen valtuustot asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet, jos siitä on sovittu 2 momentissa tarkoitetussa yhteistoimintasopimuksessa. Jos asiasta ei ole sovittu yhteistoimintasopimuksessa, yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet samassa yhteydessä ja samaa menettelyä käyttäen, jossa jäsenkunnat valitsevat edustajansa maakunnan liittojen valtuustoon. Toimielimessä edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkuntien alueella vaalilaissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Maakuntien yhteisen toimielimen jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista, toimielimen muista kuin laissa säädetyistä tehtävistä sekä muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista sovitaan yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien yhteistoimintasopimuksessa. Sopimuksen hyväksymisestä on muutoin soveltuvien osin voimassa, mitä kuntalain (365/1995) 79 §:n 1 momentissa säädetään kuntayhtymän perussopimuksesta.

7 e §

Yhteistoiminnasta sopiminen ja siihen velvoittaminen

Suunnitellulla yhteistoiminta-alueella olevien maakunnan liittojen jäsenkuntien on sovittava tämän lain a-d §:ssä tarkoitetuista asioista viimeistään xx päivänä yy kuuta 20XX.

Jos muodostettavalla yhteistoiminta-alueella olevien maakunnan liittojen jäsenkunnat eivät sovi yhteistoiminnan järjestämisestä edellä säädettyyn määräaikaan mennessä, valtioneuvosto voi velvoittaa alueen maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat yhteistoimintaan ja määrätä niistä tämän lain 7 a-c §:ssä mainituista asioista, joista maakunnat eivät ole sopineet. Valtioneuvoston määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat toisin sopivat.

Jos edellä 7 c §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla menettelyllä yhtäpitäviä päätöksiä ei saada maakuntien valtuustoissa tehtyä ja siitä on haittaa valtion ja kuntien väliselle yhteistyölle alueiden kehittämisessä, voi valtioneuvosto velvoittaa jäsenkunnat samassa lainkohdassa tarkoitetun yhteisen toimielimen perustamiseen.

10 §

Maakuntaohjelma

Viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluekehitykseen sekä huolehtia, ettei toimenpiteillä vaikeuteta niiden toteuttamista.

Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista alueen kehittämisen kannalta merkittävistä suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka merkittävästi poikkeavat maakuntaohjelmasta tai eivät sisälly maakuntaohjelmaan, sekä arvioitava niiden vaikutuksia alueen kehitykseen. Jos viranomaisen aikoo poiketa maakunnan liiton lausunnosta, sen on perusteltava poikkeaminen neuvoteluaan sitä ennen asiasta maakunnan liiton kanssa.

40 §

Muutoksenhaku

Maakunnan yhteistyöryhmän tai maakunnan liittojen yhteisen toimitielimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen kuntalaissa säädetään.

Siirtymäsäännös

Jos yhteistoiminta-alueelle päätetään valita kesken kunnallisvaalien mukaan määräytyvän toimikauden päätösvaltaa käyttävä 7 c §:ssä tarkoitettu yhteinen toimitielin, valitsevat sen jäsenet ensimmäisen kerran yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen maakuntavaltuustot.

11. – nnn

Lakiehdotukset aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevien erityislakien muuttamisesta

Luettelo muutettavista laeista ja pykälistä esitysluonnoksen liitteenä

Valtioneuvoston asetus

aluehallintovirastoista

Annettu Helsingissä x päivänä x kuuta 2009

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiovarainministeriön esittelystä, säädetään aluehallintovirastoista annetun lain (xx/2009) nojalla:

1 §

Aluehallintovirastojen organisaatio ja tehtäväjako

Aluehallintovirastossa on seuraavat vastuualueet:

1) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat vastuualue, joka hoitaa aluehallintovirastoista annetun lain 4 §:n 1 momentin 1, 2, 3, 4 ja 8 kohdissa tarkoitettuja tehtäviä sekä 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä;

2) ympäristöluvut vastuualue, joka hoitaa aluehallintovirastoista annetun lain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä;

3) työsuojelun vastuualue, joka hoitaa aluehallintovirastoista annetun lain 4 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä;

4) pelastustoimi ja varautuminen vastuualue, joka hoitaa aluehallintovirastoista annetun lain 4 §:n 1 momentin 6 kohdassa ja 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä;

5) poliisitoimen vastuualue, joka hoitaa aluehallintovirastoista annetun lain 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä.

2 §

Aluehallintovirastojen nimet, toimialueet ja toimipaikat

Aluehallintovirastojen nimet, toimialueet ja toimipaikat ovat:

1) Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jonka toimialueeseen kuuluvat Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat. Viraston päätoimipaikka on Hämeenlinnassa ja muu toimipaikka Helsingissä ja Kouvolassa

2) Lounais-Suomen aluehallintovirasto, jonka toimialueeseen kuuluvat Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakunnat. Viraston päätoimipaikka on Turussa.

3) Itä-Suomen aluehallintovirasto, jonka toimialueeseen kuuluvat Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat. Viraston päätoimipaikka on Mikkelissä ja muut toimipaikat Kuopiossa ja Joensuussa.

4) Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, jonka toimialueeseen kuuluvat Pirkanmaan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnat. Viraston päätoimipaikka on Vaasassa ja muut toimipaikat Tampereella ja Jyväskylässä.

5) Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, jonka toimialueeseen kuuluvat Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat. Viraston päätoimipaikka on Oulussa.

6) Lapin aluehallintovirasto, jonka toimialueeseen kuuluu Lapin maakunta. Viraston päätoimipaikka on Rovaniemellä.

Ahvenanmaan maakunnassa on aluehallintovirastoista annetussa laissa tarkoitettuna valtionhallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto. Viraston toimialueeseen kuuluu Ahvenanmaan maakunta. Viraston päätoimipaikka on Maarianhaminassa.

Aluehallintoviraston vastuualueen työjärjestyksessä voidaan määrätä henkilöstön työskentelypaikkakunnista.

3 §

Vastuualueiden sijoittuminen aluehallintovirastoihin ja vastuualueiden alueellinen toimivalta

Vastuualueet sijoittuvat aluehallintovirastoihin seuraavasti:

Pykälän sisältö täsmentyy uudistuksen jatkovalmistelussa.

4 §

Aluehallintovirastojen tietohallintotehtävät

Aluehallintovirastoilla on yksi tietohallintoyksikkö, jonka toimialueeseen kuuluu koko maa. Tietohallintoyksikön toimipaikka on X aluehallintovirastossa.

Tietohallintoyksikön tehtävänä on:

- 1) hankkia virastojensa tietotekniset peruspalvelut;
- 2) vastata virastojen yhteisten ydintoimintoja tukevien järjestelmien ja sähköisten palvelujen hankinnasta ja yhteensovittamisesta viraston tarpeiden kanssa;
- 3) vastata muiden ydintoiminnan järjestelmien ja palvelujen hankinnasta ja toteutuksesta yhdessä koordinoivien ja sektoriministeriöiden kanssa;
- 4) vastata hankehallinnasta IT- ja tietohallintohankkeiden osalta;
- 5) muut edellä mainittuja tehtäviä vastaavat tehtävät.

5 §

Ruotsinkielinen palveluyksikkö

Aluehallintovirastojen toimialaan kuuluviin opetustoimen tehtävien hoitamiseksi on erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö. Palveluyksikön toimipaikka on X aluehallintovirastossa.

6 §

Maistraattien ohjaus

Itä-Suomen aluehallintovirasto hoitaa aluehallintovirastosta annetun lain 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja maistraattien ohjaus- ja kehittämistehtäviä koko maan alueella.

7 §

Aluehallintoviraston muut erikoistumistehtävät

Pykälän sisältö täsmentyy uudistuksen jatkovalmistelussa.

8 §

Aluehallintovirastojen strategisen ohjauksen sisältö ja menettelytavat

Valtiovarainministeriö vastaa aluehallintovirastoista annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun strategisen ohjauksen järjestämisestä ja siitä, että virastoille laaditaan strategia-asiakirjat ja strategiset tulostavoiteasiakirjat.

Strategia-asiakirjassa esitetään hallitusohjelmasta, hallituksen strategia-asiakirjasta, kehyspäätöksistä, maakuntaohjelmista ja niiden toteuttamissuunnitelmista, politiikkaohjelmista, muista poikkihallinnollisista ohjelmista sekä kansainvälisistä sopimuksista ja lainsäädännöstä johdettavat aluehallintovirastojen yhteiset strategiset tavoitteet ja niihin liittyvät määrärahat ja henkilöstövoimavarat ministeriöittäin sekä määrittellään eri ministeriöiden ohjauksessa olevat määrärahat. Strategia-asiakirja laaditaan hallituskaudeksi ja sen voidaan tarkistaa kauden aikana.

Strateginen tulossopimus laaditaan kullekin aluehallintovirastolle hallituskaudeksi ja sitä tarkistetaan vuosittain. Tulossopimuksessa määrittellään virastolle painopisteet, keskeiset toimintalinjat, yhteistyökysymykset ja yleistavoitteet sekä määräraha-kehitykset alueittain, viranomaisittain ja sektoreittain.

9 §

Aluehallintovirastojen toiminnallisen ohjauksen sisältö ja menettelytavat

Aluehallintovirastoista annetun lain 10 §:ssä tarkoitettu ohjaava ministeriö tai keskushallinnon virasto vastaa aluehallintovirastojen toiminnallisen ohjauksen järjestämisestä ja siitä, että virastoille laaditaan tarvittaessa toiminnalliset tulostavoiteasiakirjat.

Tulostavoiteasiakirjassa esitetään vuosittaiset tai muut lyhyen aikavälin toimintaa ja tehtäviä koskevat tulostavoitteet sekä näitä

koskevat taloudelliset resurssit toimintavuodeksi.

Valmistellessaan tulostavoiteasiakirjoja on ohjaavan ministeriön tai keskushallinnon viraston neuvoteltava aluehallintovirastojen kanssa tavoitteena yhteinen näkemys toimintavuoden tulostavoitteista ja tarvittavista voimavaroista. Jos viraston vastuualuetta ohjaa useampi ministeriö tai keskushallinnon virasto, on tulostavoiteasiakirjan laadinnasta vastaavan ministeriön tai keskushallinnon viraston sovittava yhteen omat tavoitteensa ja niiden vaatimat voimavarat muiden toimintaa ohjaavien ministeriöiden ja virastojen kanssa.

10 §

Virkojen kelpoisuusvaatimukset

Aluehallintoviraston virkojen kelpoisuusvaatimuksena on:

- 1) aluehallintoviraston johtajalla ... Pykälän sisältö täsmentyy uudistuksen jatkovalmistelussa
- 2) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat vastualueen päälliköllä...;
- 3) ympäristöluvut vastualueen päälliköllä...;

4) työsuojelu vastualueen päälliköllä...; sekä

5) pelastustoimi ja varautuminen vastualueen päälliköllä . .

Poliisitoimen vastualueen päällikön kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen.

Ruotsinkielisen palveluyksikön päälliköllä tulee hänen hoitamansa viran mahdollisten muiden kelpoisuusvaatimusten lisäksi olla säädetyn suomen kielen taidon lisäksi täydellinen ruotsin kielen taito.

11 §

Neuvottelukunnat

Pykälän sisältö täsmentyy uudistuksen jatkovalmistelussa

12 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan x päivänä xkuuta 20XX.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*

Valtioneuvoston asetus

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 2009

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä, säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (xx/2009) nojalla:

1 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten organisaatio

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on siten kuin jäljempänä 2 §:ssä säädetään seuraavat vastuualueet:

1) Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri. Vastuualueella hoidetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (/2009) 4 §:n 1 momentin 1-8 ja 11-kohdissa ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä sekä muita erikseen säädettyjä tehtäviä;

2) Liikenne ja infrastruktuuri. Vastuualueella hoidetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 4 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettuja sekä muita erikseen säädettyjä tehtäviä;

3) Ympäristö ja luonnonvarat. Vastuualueella hoidetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 4 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettuja sekä muita erikseen säädettyjä tehtäviä.

Lisäksi keskuksessa voi olla vastuualueet yhdistäviä ja muita yksiköitä.

2 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten nimet, toimialueet ja toimipaikat

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat ovat:

1) Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluvat

Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat. Keskuksen päätoimipaikka on Helsingissä;

2) Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluvat Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat. Keskuksen päätoimipaikka on Lahdessa ja muu toimipaikka Hämeenlinnassa;

3) Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Varsinais-Suomen maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Turussa;

4) Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Satakunnan maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Porissa;

5) Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Pirkanmaan maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Tampereella;

6) Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Keski-Suomen maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Jyväskylässä;

7) Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Pohjanmaan maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Vaasassa;

8) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Etelä-Pohjanmaan maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Seinäjoella;

9) Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluvat Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnat. Keskuksen päätoimipaikka on Oulussa ja muu toimipaikka Kokkolassa;

10) Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu

Kainuun maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Kajaanissa;

11) Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Lapin maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Rovaniemellä;

12) Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Pohjois-Savon maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Kuopiossa;

13) Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Pohjois-Karjalan maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Joensuussa;

14) Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluu Etelä-Savon maakunta. Keskuksen päätoimipaikka on Mikkelissä;

15) Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen kuuluvat Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat. Keskuksen päätoimipaikka on Kouvolassa.

Kielilaisissa (423/2003) tarkoitettujen kielisten oikeuksien turvaamiseksi hoidetaan Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueen sekä liikenne ja infrastruktuuri-vastuualueen palveluja Seinäjoen päätoimipaikan ohella Vaasassa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueen työjärjestyksessä voidaan määrätä henkilöstön työskentelypaikkakunnista.

3 §

Vastuualueiden sijoittuminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja vastuualueiden alueellinen toimivalta

Vastuualueet sijoittuvat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin seuraavasti:

1) Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat –vastuualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella ja liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue, jonka tehtäviä hoidetaan viraston toimialueen lisäksi Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella;

2) Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat –vastuualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

3) Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualue, jonka tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella ja liikenne- ja infrastruktuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat –vastuualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueen lisäksi Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella;

4) Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualue, jonka tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

5) Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, ympäristö ja luonnonvarat sekä liikenne ja infrastruktuuri –vastuualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

6) Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, ympäristö ja luonnonvarat sekä liikenne ja infrastruktuuri –vastuualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

7) Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualue, jonka tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

8) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualue, jonka tehtäviä hoidetaan viraston toimialueen lisäksi Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella;

9) Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat –vastuualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella ja liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue, jonka tehtäviä hoidetaan viraston toimialueen lisäksi Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella;

10) Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat –vastualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

11) Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, ympäristö ja luonnonvarat sekä liikenne ja infrastruktuuri –vastualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

12) Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat –vastualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella sekä liikenne ja infrastruktuuri –vastualue, jonka tehtäviä hoidetaan viraston toimialueen lisäksi Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueilla;

13) Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat –vastualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

14) Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat –vastualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella;

15) Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, ympäristö ja luonnonvarat sekä liikenne ja infrastruktuuri –vastualueet, joiden tehtäviä hoidetaan viraston toimialueella.

4 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tietohallintotehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on yksi tietohallintoyksikkö, jonka toimialueeseen kuuluu koko maa. Tietohallintoyksikön toimipaikka on X elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Tietohallintoyksikön tehtävänä on:

1) hankkia virastojensa tietotekniset palvelut;

2) vastata virastojen yhteisten ydintoimintoja tukevien järjestelmien ja sähköisten palvelujen hankinnasta ja yhteensovittamisesta viraston tarpeiden kanssa;

3) vastata muiden ydintoiminnan järjestelmien ja palvelujen hankinnasta ja toteutuksesta yhdessä koordinoivien ja sektoriministeriöiden kanssa;

4) vastata hankehallinnasta IT- ja tietohallintohankkeiden osalta;

5) muut edellä mainittuja tehtäviä vastaavat tehtävät.

5 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten erikoistumistehtävät

Pykälän sisältö täsmentyy uudistuksen jatkovalmistelussa

6 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisen ohjauksen sisältö ja menettelytavat

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun strategisen ohjauksen järjestämisestä ja siitä, että virastoille laaditaan strategia-asiakirjat ja strategiset tulostavoiteasiakirjat.

Strategia-asiakirjassa esitetään hallitusohjelmasta, hallituksen strategia-asiakirjasta, kehyspäätöksistä, maakuntaohjelmista ja niiden toteuttamissuunnitelmista, valtakunnallisista alueiden kehittämistavoitteista, politiikkaohjelmista, muista poikkihallinnollisista ohjelmista sekä kansainvälisistä sopimuksista ja lainsäädännöstä johdettavat keskusten yhteiset strategiset tavoitteet ja niihin liittyvät määrärahat ja henkilöstövoimavarat ministeriöittäin sekä määritellään eri ministeriöiden ohjauksessa olevat määrärahat.

Strategisessa tulossopimuksessa määritellään virastolle painopisteet, keskeiset toimintalinjat, yhteistyökysymykset ja yleistavoitteet sekä määrärahakehykset alueittain, viranomaisittain ja sektoreittain. Lisäksi määritellään valtion sitoutuminen maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmien mukaisten hankkeiden toteuttamiseen.

7 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisen ohjauksen sisältö ja menettelytavat

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettu ohjaava ministeriö tai keskushallinnon virasto vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisen ohjauksen järjestämisestä ja siitä, että virastoille laaditaan toiminnalliset tulostavoiteasiakirjat.

Ohjaava ministeriö tai keskusvirasto laatii tulostavoiteasiakirjat toimintavuodeksi neuvotellen keskusten kanssa tavoitteena yhteinen näkemys toimintavuoden tulostavoitteista ja tarvittavista voimavaroista. Jos vastuualuetta ohjaa useampi ministeriö tai keskushallinnon virasto, tulee tulostavoiteasiakirjan laadintaa johtavan ministeriön tai keskushallinnon viraston yhteen sovittaa omat tavoitteensa ja niiden vaatimat voimavarat muiden toimintaa ohjaavien ministeriöiden ja virastojen kanssa.

Toiminnallisten tulostavoitteiden valmistelussa tulee ottaa huomioon hallinnonaloittaisen alueellisten suunnitelmien toimeenpano sekä maakuntaohjelmassa ja toteuttamissuunnitelmassa asetetut alueen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet.

Ohjaava ministeriö tai keskushallinnon virasto voi antaa muita ohjeita ja määräyksiä toiminnan järjestämisestä siten kuin on erikseen säädetty.

8 §

Virkojen kelpoisuusvaatimukset

Kelpoisuusvaatimuksena vastuualueen päällikön virkaan on ... Pykälän sisältö täsmentyy uudistuksen jatkovalmistelussa

9 §

Neuvottelukunnat

Pykälän sisältö täsmentyy uudistuksen jatkovalmistelussa

10 §

Kelpoisuusvaatimukset työ- ja elinkeinotoimiston virkoihin

Kelpoisuusvaatimuksena työ- ja elinkeinotoimiston virkoihin on:

1) työ- ja elinkeinotoimiston johtajalla ylempi korkeakoulututkinto, käytännössä osoitettu johtamistaito ja perehtyneisyys virkaan kuuluviin tehtäviin;

2) psykologilla psykologian maisterin tutkinto taikka ylempi korkeakoulututkinto ja siihen sisältyvä tai erikseen suoritettu ylin arvosana psykologiassa.

11 §

Työ- ja elinkeinotoimiston virkojen täyttämisen

Työ- ja elinkeinotoimiston johtajan nimitetään 1 § 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu vastuualueen päällikkö. Toimiston muut virkamiehet ja työsopimussuhteisen henkilöstön ottaa toimisto.

Keskus voi avoimien virkojen tai toimien uudelleensijoittelua varten kieltää toimistoa ryhtymästä toimenpiteisiin viran täyttämiseksi.

12 §

Virkavapauden myöntäminen ja sijaisuus työ- ja elinkeinotoimistossa

Työ- ja elinkeinotoimiston johtajalle myöntää virkavapauden toimisto, jos kysymys on virkavapaudesta, jonka saamiseen virkamiehellä on lain tai virkaehtosopimuksen mukaan oikeus, ja muissa tapauksissa keskus. Toimiston muille virkamiehille ja työsopi-

mussuhteiselle henkilöstölle virkavapauden myöntää toimisto.

13 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Henkilö, joka toimii työ- ja elinkeinotoimiston päällikkönä tämän asetuksen voimaan tullessa tai joka on suorittanut työvoimatoimiston johtajan virkaan pätevöittävän koulutuksen Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksessa ennen tämän asetuksen voimaantuloa, on 11 §:ssä säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista huolimatta edelleen kelpoinen työ- ja elinkeinotoimiston johtajan virkaan.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä päivänä kuuta 2009

Elinkeinoministeri *Mauri Pekkarinen*

LUETTELO ALUEHALLINTOUUDISTUKSEN JOHDOSTA MUUTETTAVISTA ERITYISLAKIEN SÄÄNNÖKSISTÄ MINISTERIÖITTÄIN

Seuraavassa on lueteltu ministeriöittäin ne voimassa olevat lain säännökset, joissa on mainittu nimeltä lääninhallitus, työvoima- ja elinkeinokeskus, alueellinen ympäristökeskus, ympäristölupavirasto, työsuojelupiiri tai tiepiiri, ja jotka on muutettava aluehallintouudistuksen johdosta.

Säännökset on jaettu kolmeen ryhmään sen mukaan, voidaanko muutos toteuttaa pelkästään vaihtamalla edellä mainitun viranomaisen nimi aluehallintovirastoksi tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi, vai onko säännöstä muutettava muullakin tavalla tai mahdollisesti kumottava.

Säännökset on ryhmitelty seuraavasti:

1) Aluehallintovirasto

- säännökset, joissa edellä mainitun nykyisen aluehallinnon viranomaisen nimen tilalle vaihdetaan aluehallintovirasto

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

- säännökset, joissa edellä mainitun nykyisen aluehallinnon viranomaisen nimen tilalle vaihdetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

3) Muu muutos

- säännökset, joita on muutettava myös muutoin kuin pelkästään vaihtamalla viranomaisen nimi.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Laki kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämisestä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sen soveltamisesta (346/1997): 12 §

3) Muu muutos

Laki Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004): 18 § (*Länsi-Suomen ympäristövirasto*)

OIKEUSMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Laki pysäköintivirhemaksusta (248/1970): 2, 3, 6 §

Avioliittolaki (234/1929): 22 §

Laki holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä (443/99): 7, 9 §

Valmiuslaki (1080/1991): 43 §

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977): 52, 68, 79, 84, 101 §

Vesilaki (264/1961): 1 luku 9, 12, 15, 17, 17 a, 18, 20 §, 2 luku 2, 7, 12, 14 a, 22, 22 b, 24, 25, 26, 27, 30, 31, 32 §, 3 luku 2, 7, 11, 13, 17 §, 4 luku 1 a, 2, 3, 5, 6, 7 a, 8 a, 9 §, 5 luku 9, 14, 18, 19, 29, 31, 33, 35, 36, 39, 41, 45, 48, 49, 53, 58, 59, 62, 64, 66, 68, 76, 78, 85, 91, 92, 93, 96, 99, 99 a, 100 §, 6 luku 2, 2 a, 10, 11, 12 §, 7 luku 2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 §, 8 luku 1, 3, 4, 5, 8, 10 a, 10 b, 11, 13, 16, 19, 20, 21, 22 §, 9 luku 2, 3, 4, 7, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22 §, 10 luku 8, 16, 17 §, 11 luku 2, 8, 10, 11, 12, 14 a, 14 b, 15, 21 §, 12 luku 1, 2, 3, 6, 11, 14, 16, 18, 19 §, 14 luku 1, 2, 4 §, 16 luku 1, 1 a, 3, 5, 7, 7 a, 8, 9, 11 a, 11 b, 11 c, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 23 a, 24, 25, 26, 27, 30, 31, 32 §, 17 luku 1, 2, 7, 9, 11 §, 18 luku 1, 2, 7, 10, 11, 13 §, 19 luku 5 §, 20 luku 2 §, 21 luku 2, 3, 3 a, 4, 6, 8, 8 a, 9, 11, 12 §, 22 luku 6 §

Laki julkisesta notaarista (287/1960): 1 §

Ulosottokaari (705/2007): 2 luku 2 §

Laki osakeyhtiölain voimaanpanosta (625/2006): 12 §

Osakeyhtiölaki (624/2006): 5 luku 17 §, 7 luku 5, 7 §, 18 luku 11 §

Laki kuolleeksi julistamisesta (127/2005): 29 § (*Ahvenanmaan lääninhallitus*)

Eurooppayhtiölaki (742/2004): 8 §

Saamen kielilaki (1086/2003): 2 § (*Lapin lääninhallitus*), 22 §

Hallintolaki (434/2003): 58 §

Laki sakon täytäntöönpanosta (672/2002): 42 §

Vaalilaki (714/1998): 11, 94, 99, 192 § (*Ahvenanmaan lääninhallitus*)

Laki kihlakunnansyyttäjistä (195/1996): 5 §

Ahvenanmaan itsehallintolaki (1144/1991): 39 §

Valmiuslaki (1080/1991): 43, 48 §

Asunto-osakeyhtiölaki (809/1991): 32, 65, 68 §

Yhdistyslaki (503/1989): 4, 20, 22 §

Nimilaki (694/1985): 33 a § (*Ahvenanmaan lääninhallitus*)

Kuluttajansuojalaki (38/1978): 1 luku 18, 20 §, 2 luku 8 a, 10 §, 7 luku 24 §

Laki eräiden saamisten perimisestä kerta kaikkiaan (682/1966): 1 §

Perintökaari (40/1965): 22 luku 7 §, 25 luku 8 §

Laki eräiden vähäisten saatavien perimättä jättämisestä (266/1950): 1 §

Laki rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta (maksutalletuslaki) (281/1931): 1, 2, 3, 4, 6, 7 §

Oikeudenkäymiskaari (4/1734): 11 luku 12 §

Laki hedelmöityshoidoista 1237/2006: 28 §

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Perintökaari (40/1965): 25 luku 8 §

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977): 8 §

Vesilaki (264/1961): 1 luku 30 §, 2 luku 14 a §, 5 luku 30, 41, 91, 93, 99 a §, 6 luku 31 a §, 8 luku 10 b §, 9 luku 22 §, 10 luku 8 §, 12 luku 1, 16, 17, 19 §, 14 luku 3 §, 16 luku 11 a, 25, 28 a §, 17 luku 1, 4, 7, 11 §, 18 luku 1 §, 19 luku 1, 4, 5 a, 9 §, 20 luku 8 §, 21 luku 1, 3 b, 8 a, 11, 12 §

SISÄASIAINMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Pelastuslaki (468/2004): 2 §:n otsikko sekä 2 ja 4 momentti, 4 §:n 1 momentti, 13 §:n 3 momentti, 14 §, 27 §, 44 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentti, 53 §, 54 §, 66 §:n 1 momentti, 68 §, 86 §:n 1 momentti

Laki pelastustoimen alueiden muodostamisesta (1214/2001): 5 §

Laki alueen pelastustoimen valtionavustuksesta (1122/2003): 4 §, 6 §:n 1 momentti

Palosuojelurahastolaki (306/2003): 4 § (*Etelä-Suomen lääninhallitus*), 5 §, 6 §, 7 §

Hätäkeskuslaki (157/2000): 8 §:n 1 momentin 4 kohta

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999): 6 b §:n 2 ja 4 momentissa lääninhallitukselle säädetyt tehtävät

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Ulkomaalaislaki (301/2004): 84 §

3) Muu muutos

Poliisilaki (493/1995): 8 § 1 momentti, 9 a § 3 ja 4 momentti

Laki poliisin hallinnosta (110/1992): 1 § 1, 2 ja 4 momentti, 3 § 1 momentti, 5 §, 5 a §, 6 a §, 8 § 1 ja 3 momentti ja 9 § 3 momentti

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (761/2003): 13 § 2 momentin 2 kohta, 14 § 1 momentin 6 kohta ja 19 § 1 momentti 13 kohta

Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta (841/2006): 2 luku 1 §

Laki päihtyneiden käsittelystä (461/1973): 10 § 2 momentti

Laki poliisikoulutuksesta (68/2005): 1 § 4 momentti

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä ja selvittämisestä (503/2008): 27 § 3 momentti, 28 § 3 momentti, 29 §:n 1 ja 4 momentti, 30 §, 31 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, 2,3 ja 5 momentti, 32 § 1 ja 2 momentti, 33 § ja 44 §

Ampuma-aselaki (1/1998): 118 § 3 momentti

Laki järjestyksenvalvojista (533/1999): 19 § 2 ja 3 momentti

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (282/2002): 42 § 2 momentti ja 43 §

Arpajaislaki (1047/2001): 25 § 2 momentti, 31 § 2 momentti, 42 § 3 momentti ja 67 § 1 momentti 6 kohta

Laki puolustusvoimien virka-avusta poliisille (781/1980): 3 § 1 momentti

Pelastuslaki (468/2004): 6 §:n 1 momentin 6 ja 9 kohdat

Ulkomaalaislaki (301/2004): 71 §

Laki ulkomaalaisrekisteristä (1270/1997): 3 §

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999): 6 a , 6 b, 6 c, 8, 9, 21, 25 e, 35 §:

Laki säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä (116/2002): 2, 3 ja 7

Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa (579/2005): 22 §:n 9 kohta

Laki Suomen lipusta (380/1978): 5 §

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Kuntalaki (365/1995): 8, 78 §
 Kuntien valtionosuuslaki (1147/1996): 24 §
 Kuntajakolaki (1196/1997): 7, 10, 29 §
 Laki Kainuun hallintokokeilusta (343/2003): 48 §
 Laki pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan (1197/1997): 5 §
 Rekisterihallintolaki (166/1996): 3 §
 Väestötietolaki (507/1993): 1 §

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Laki Kainuun hallintokokeilusta (343/2003): 16 §
 Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta Kainuun maakunnassa vuosina 2005-2009 (1094/2004): 7 §
 Jäteverolaki (495/1996): 12 §
 Varainsiirtoverolaki (931/1996): 13, 14 §

3) Muu muutos

Valtion virkamieslaki (750/1994): 4 §

OPETUSMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Kirjastolaki (904/1998): 6 §
 Tekijänoikeuslaki (404/1961): 26 d, 26 l §
 Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007): 27 §
 Uskonnonvapauslaki (453/2003): 4 §
 Hautausoimilaki (457/2003): 8, 10, 15, 16, 17, 21, 24, 26, 28 §
 Perusopetuslaki (628/1998): 42 §
 Lukiolaki (629/1998): 34 §
 Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä (672/2005): 15 §
 Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998): 10 §
 Laki valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta (634/1998): 6 §
 Laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998): 44 §
 Muinaismuistolaki (295/1963): 25 a §

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kirjastolaki (904/1998): 7 §
 Liikuntalaki (1054/1998): 8 §
 Nuorisolaki (72/2006): 14 §
 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998): 40, 48, 53 §
 Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998): 16 §

3) Muu muutos

Liikuntalaki (1054/1998): 3, 6, 10 §

Nuorisolaki (72/2006): 3 §

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Patoturvallisuuslaki (413/1984): 9, 11 §

Yhteisaluelaki (758/1989): 18, 31 a, 33 §

Kiinteistönmuodostamislaki (554/1995): 205, 206 §

Laki vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä (451/1988): 17 § 2 mom.

Rajakuntien tilusjärjestelylaki (282/1960): 41 § 1 mom.

Kalastuslaki (286/1982): 14 § 2 mom., 24 § 2 mom., 27 §, 47 §, 106 §, 123 § 2 ja 4 mom., 134 §

Metsästyslaki (615/1993): 23 §, 88 §

Poronhoitolaki (848/1990): 6 §, 8 §, 14 §, 28 §, 38 §, 52 §

Eläinlääkintähuoltolaki (685/90): 5, 17, 18, 21, 24 §

Laki eläinten lääkitsemisestä (617/97): 4, 6, 7, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 §

Eläintautilaki (55/1980): 5, 12, 12 e, 13 a §

Laki helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta (488/1960): 7, 8, 9, 10, 11 §

Laki eläinlääkärin ammatinharjoittamisesta (29/2000): 12, 19, 22, 33, 34, 40 §

Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta (1192/96): 4, 18 §

Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006): 4, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 25, 29, 36, 38, 46 §

Eläinsuojelulaki (247/1996): 16, 18, 19, 20, 20 a, 20 b, 21, 23, 24, 25, 28, 30, 35, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 51, 59, 61 §

Laki koe-eläintoiminnasta (62/2006): 3, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 41 §

Elintarvikelaki (23/2006): 3, 15, 30, 31, 33, 34, 49, 52, 75, 83 §

Yhteismetsälaki (109/2003): 37 §

Laki Metsähallituksen erävalvonnasta (1157/2005): 19 §

Laki maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta (1203/1992) 1 § 1 mom. 9 kohta ?

Laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpanosta (987/1997): 4 § 2 mom.

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta (947/1997): 16, 18, 23, 24, 25, 27 § (nykyisin työvoima- ja elinkeinokeskus)

Laki kiinteistöjen kauppahintarekisteristä (552/1980): 4 §

Patoturvallisuuslaki (413/1984): 7, 9, 10, 11 §

Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta (947/1997): 3, 11, 17, 23, 24, 25, 29 § (nykyisin alueellinen ympäristökeskus)

Vesihuoltolaki (119/2001): 4, 11, 29 §

Laki vesihuollon tukemisesta (686/2004): 5, 9, 13, 14 §

Kiinteistönmuodostamislaki (554/1995): 36, 72 §

Kalastuslaki (286/1982): 3 §, 6 §, 9 §, 11 § 1 ja 3 mom., 14 a §, 21 §, 24 § 3 mom., 25 § 3 mom., 37 §, 38 §, 68 §, 69 §, 75 a §, 78 §, 79 § 1 mom., 80 §, 81 §, 86 §, 89 a §, 91 §, 93 §, 97 §, 105 §, 115 §, 118 §, 119 §, 121 §, 123 § 3 mom., 124 §, 126 §, 127 a §

Laki Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta (1139/1994): 2 §, 3 §

Laki Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista (1447/2006): 11 §, 12 §, 13 §, 17 §, 18 §, 21 §, 22 §, 23 §, 24 §, 27 §

Poronhoitolaki (848/1990): 36 §

Laki kasvinterveyden suojelemisesta (702/2003): 4, 9, 10, 11, 14, 26, 28, 30 §

Laki kasvisuojeluaineista (1259/2006): 21, 29 §

Lannoitevalmistelaki (539/2006): 17, 36 §

- Siemenkauppalaki (728/2000): 16 §
- Laki hukkakauran torjunnasta (185/2002): 6, 10, 11, 22 §
- Taimiaineistolaki (1205/1994): 3, 7a, 12 §
- Laki metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta (263/1991): 6, 8, 9, 11 §
- Metsälaki (1093/1996): 14 b §
- Kestävän metsätalouden rahoituslaki (544/2007), *laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajan-kohtana, todennäköisesti 1.7.2009*: 23 §
- Laki maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä (284/2008): 7 §
- Laki maatalouden rakennetuista (1476/2007): 19 § 2 mom., 20 § 2 ja 3 mom., 22 § 1 ja 2 mom., 27 § 1 ja 2 mom., 30 § 1 mom., 31 §, 33 § 1 mom., 34 §, 36 § 1 mom., 37 §, 38 § 1 mom., 40 §, 44 §, 45 § 3 mom., 46 § 1 mom., 49 §, 50 §, 54 § 1 ja 3 mom., 61 § 1 ja 2 mom., 64 §, 66 §, 67 § 1 mom.
- Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista (1443/2006): 23 § 3 mom., 24 § 2 ja 3 mom., 27 § 1 mom., 29 §, 30 § 2 ja 4 mom., 31 §, 33 §, 36 § 2 ja 4 mom., 39 § 2 mom., 40 §, 43 §, 44 § 3 mom., 45 § 1 mom., 48 §, 49 §, 53 § 1 ja 2 mom., 55 § 3 mom., 56 §, 57 § 1 mom.
- Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maa-seudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista (1440/2006): 13 § 1 mom., 14 § 1 - 3 mom., 16 § 1 mom., 19 § 1 mom., 20 §, 21 §, 24 § 1 mom.
- Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta (612/2006): 34 § 2 ja 3 mom., 35 § 2 ja 3 mom., 39 §, 50 §, 63 §, 65 § 3 mom., 66 § 1 mom., 70 § 2 mom., 73 § 3 mom.
- Laki maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista (532/2006): 3 §, 5 § 1 mom.
- Laki tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta (557/2005): 7 § 1 mom., 10 § 4 mom., 14 §, 18 d § 2 mom.
- Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista (1559/2001): 10 c § 4 mom., 10 d § 4 mom.
- Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki (45/2000): 20 § 1 mom., 22 § 3 mom., 32 § 2 mom., 33 § 1 mom., 34 § 1 ja 3 mom., 35 § 1 mom., 36 §, 37 § 2 mom., 38 § 2 mom., 39 § 1 mom., 40 § 1 mom., 44 § 1 mom., 45 §, 55 § 1 mom., 56 § 1 mom., 60 §, 62 § 2 ja 3 mom., 65 § 2 mom., 68 § 1, 2 ja 4 mom., 77 §, 79 §, 80 §
- Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki (329/1999): 38 § 2 mom., 39 § 1 mom., 40 § 1 ja 3 mom., 44 § 1 mom., 45 § 3 mom., 55 § 1 mom., 58 §, 60 §, 63 §, 65 § 1 ja 2 mom., 72 § 2 mom., 75 §
- Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta (1293/1994): 20 a § 1, 2 ja 4 mom., 21 a § 1 mom., 30 a § 2 mom., 34 § 1 mom., 35 § 2 ja 3 mom., 36 § 1 mom., 37 § 3 mom., 40 § 5 mom.
- Laki maataloustuotannon lopettamistuesta (1340/1996): 18 § 1, 2 ja 4 mom., 20 § 1 mom.
- Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä (1336/1992): 2 § 1 mom., 12 §
- Laki maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta (1203/1992): 1 § 1 mom. 1 kohta
- Laki maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa (1558/1991): 1 § 2 mom., 5 § 1 mom.
- Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta (657/1966): 3 § 2 mom., 3 a § 1 ja 2 mom.
- Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle (23/1938): 1 § 2 mom.
- Laki poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta (284/1983): 4 § 2 mom.
- Laki eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtio-konttorin hoidettavaksi (78/2007): 2 §, 7 § 2 mom., 11 §, 13 § 1 mom., 14 § 1 mom., 15 §, 16 § 3 mom., 17 §, 18 § 2 mom.
- Luopumiseläkelaki (16/1974): 7 § 1 mom., 14 § 1 mom., 16 § 2 mom.
- Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta (1330/1992): 3 §, 28 § 1 ja 3 mom., 29 § 2 mom., 30 §, 31 §, 33 §
- Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä (1317/1990): 35 § 1 ja 3 mom., 36 § 2 mom., 37 §, 38 §, 39 § 1 ja 3 mom.
- Laki kiinteistöjen kauppahintarekisteristä (552/1980): 4 § 1 mom.
- Laki Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta (355/1995): 2 § 1 ja 2 mom., 4 §, 6 § 1 mom.
- Kolttalaki (253/1995): 11 § 2 mom., 12 §, 18 § 2 mom., 19 § 2 mom., 20 §, 21 §, 27 § 1 ja 2 mom., 28 §, 29 § 1 mom., 31 § 1 mom., 35 § 1 mom., 36 §, 37 § 1 mom., 38 § 1-3 mom., 63 § 1 mom., 64 §, 70 § 4 mom.

3) *Muu muutos*

Kalastuslaki (286/1982): 11 § 2 mom., 13 § 2 mom., 14 § 1 mom., 25 § 2 mom., 79 § 3 mom., 86 § 1 mom., 87 §, 88 §, 96 §, 98 §, 118 §

Rehulaki (86/2008): 23 §

Laki maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä (284/2008): 5 §

Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista (1440/2006): 14 § 2 mom., 16 § 2 mom.

Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta (612/2006): 64 §

Laki tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta (557/2005): 7 § 2 mom.

Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista (1559/2001): 25 § 1 mom.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki (329/1999): 55 § 2 mom.

Laki satovahinkojen korvaamisesta (1214/2000): 7 § 4 mom.

Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä (1336/1992): 2 § 3 mom., 10 § 1 mom.

Laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta (1100/1994): 3 § 2 mom., 9 §

Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle (23/1938): 1 § 1 mom., 2 §, 11 § 2 mom., 11 a §

Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta (1293/1994): 34 § 2 mom.

Laki eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä

Valtiokonttorin hoidettavaksi (78/2007): 1 §

Luopumiseläkelaki (16/1974) 14 § 2 mom., 15 § 1 ja 2 mom., 16 § 2 mom., 23 § 1 - 3 mom.

Laki Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta (355/1995): 2 § 3 mom., 11 § 1 mom.

Kolttalaki (253/1995): 18 § 1 mom. (*Lapin TE-keskus*), 49 § ja 51 § 1 mom. (*Lapin lääninoikeus*), 55 § 1 ja 2 mom. (*Lapin TE-keskus ja Lapin lääninhallitus*), 65 a §

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

1) *Aluehallintovirasto*

Maantielaki (503/2005): 101 §

Ratalaki (110/2007): 87 §

2) *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus*

Maantielaki (503/2005): 17, 27, 52, 99, 104, 105, 115 §

Ratalaki (110/2007): 8, 10, 22, 28, 91, 92 §

Laki yksityisistä teistä (358/1962): 3, 7 a, 44, 97, 98 a §

Ilmailulaki (1242/2005): 81, 85, 135 §

Viestintämarkkinalaki (393/2003): 104 §

Tieliikennelaki (267/1981): 39, 66, 106 a §

Vesiliikennelaki (463/1996): 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 28 §

Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994): 12 §

Laki aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä (300/1979): 31 §

Alusrekisterilaki (512/1993): 4, 48 §

Laki ajoneuvoliikennerekisteristä (541/2003): 11 §

Laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä (343/1991): 2, 3, 7 a, 7 b, 8, 9 d, 18, 23 a, 29 §

Taksiliikennelaki (217/2007): 5, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 25, 29, 31 §

Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä (693/2006): 3, 12, 15, 17, 21, 27 §

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Laki kuluttajavirastosta (1056/1998): 4 §
 Laki Kuluttajatutkimuskeskuksesta (112/1990): 6 §
 Laki valmismatkaliikkeistä (1080/1994): 13 §
 Laki kiinteistövälitysluokista ja vuokrahuoneiston välitysluokista (1075/2000): 7, 8, 17, 18, 19, 21 §
 Laki talous- ja velkaneuvonnasta (713/2000): 2, 3, 7 §
 Laki kilpailunrajoituksista (480/1992): 10, 12, 20, 20 b §
 Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004): 10, 23, 24 §
 Laki lelujen turvallisuudesta (287/1997): 5 §
 Laki kosmeettisista valmisteista (22/2005): 4 §
 Laki vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista (1297/2000): 3 §
 Tilintarkastuslaki (459/2007): 9 §
 Merimiesten palkkaturvalaki (1108/2000): 2, 9, 10, 11, 13, 17, 22, 24, 26 ja 26 a
 Palkkaturvalaki (866/1998): 3, 10, 11, 13, 15, 19, 24, 26, 28 ja 28 a §
 Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) 4 ja 10 §
 Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006) 10 ja 12 §
 Työaikalaki (605/1996) 3 luvun 14 §, 5 luvun 26 § ja 27 § sekä 7 luvun 36 §
 Laki nuorista työntekijöistä (998/1993) 15 §
 Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista (400/2004) 1, 8, 9, 10, 11, 17, 21 §

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (1336/2006): 5, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 30 ja 33 §
 Laki pienten ja keskisuurten yritysten osaamisen kehittämispalveluista (971/2004): 2 ja 3 §
 Laki julkisesta työvoimapalvelusta (1295/2002): 1 luvun 6 §, 5 a luvun 7 §, 11 luvun 3 §, 12 luvun 2 §, 13 luvun 1 § ja 13 luvun 6 §
 Laki polttoturpeen turvavarastoista (321/2007): 7 §
 Yritys- ja yhteisötietolaki (244/2001): 10 §
 Laki yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä (240/2007): 2, 4, 6, 10, 11 ja 14 §
 Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä (443/1998): 6 §
 Rakennerahastolaki (1401/2006): 9, 17 §

3) Muu muutos

Palkkaturvalaki (866/1998): 11 §
 Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta (517/1999): 1, 10, 11, 12, 13 § (*keskushallintoviranomaisena Etelä-Suomen lääninhallitus*)
 Rakennerahastolaki (1401/2006): 64 §
 Laki henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa (725/1990): 14 § (*lakiin valmisteilla muutos, jonka on tarkoitus tulla voimaan jo syksyllä 2009*)
 Laki henkilöstöedustuksesta eurooppayhtiössä (SE) ja eurooppaosuuskunnassa (SCE) (758/2004): 38 § (*lakiin valmisteilla muutos, jonka on tarkoitus tulla voimaan jo syksyllä 2009*)
 Henkilöstörahasolaki (972/1989): 60 § (*lakiin valmisteilla muutos, jonka on tarkoitus tulla voimaan jo syksyllä 2009*)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Läkelaki (395/1987): 92 a, 93, 93 a, 95 c §
 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta (733/1992): 8, 24, 26, 29, 31, 39, 40, 41 §
 Alkoholilaki (1143/1994): 15, 22, 42, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 55 §
 Raittiustyölaki (828/1982): 3 §
 Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi (693/1976): 14, 23, 28 a §
 Sosiaalihuoltolaki (710/1982): 3, 26 §, (lisäksi pykälät 55 §, 56 §, 57 §: uusia, voimaan 1.1.2010, 670/2008)
 Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977): 3, 33, 36, 41, 81, 82 § (lisäksi pykälät 75 §, 76 §, 77 §: uusia, voimaan 1.1.2010, 672/2008)
 Päihdehuoltolaki (41/1986): 18 §
 Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (603/1996): 5, 7, 7 a, 7 b, 8, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 20, 21, 25 §
 Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1230/2001): 1 §
 Terveystieteellisyyslaki (763/1994): 5, 17, 18, 20 a, 47, 48, 52, 53 §
 Erikoissairaanhoidonlaki (1062/1989): 5, 47 b, 51, 52, 53 §
 Kansanterveyslaki (66/1972): 2, 42, 43, 44 §
 Työterveyshuoltolaki (1383/2001): 24 §
 Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta (488/1999): 20 §
 Tartuntatautilaki (583/1986): 6, 6 a, 10, 13, 15, 15 a, 38, 39 §
 Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä (497/2003): 11 §
 Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994): 19, 20, 24, 24 a, 24 b, 26, 40 §
 Potilasvahinkolaki (585/1986): 11 a §
 Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990): 4, 5, 8, 9, 9 a, 10, 13, 14, 14 a, 14 b, 14 c, 16, 17, 18, 20, 22, 22 a, 25 §
 Laki kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973): 1, 5, 6, 10, 13 §
 Mielenterveyslaki (1116/1990): 2, 22 f, 33 a, 33 b, 33 c §
 Laki apteekkimaksusta (148/1946): 6, 13 §
 Kemikaalilaki (744/1989): 5, 6, 6 a, 6 b, 49 §
 Laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/2007): 15, 24 §
 Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä (497/2003): 11 §
 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007): 20 §
 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista (566/2005): 18 §
 Laki toimeentulotuesta 1412/1997: 5a-d §, 24 §
 Huumausainelaki 373/2008: 30 §, 34 §, 46 §
 Laki Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastosta 669/2008 (voimaan 1.1.2009) 6 §
 Lastensuojelulaki 417/2007: 79 §, 80 §
 Merimieseläkelaki 1290/2006: 212 §
 Laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvielan kattamisesta 1114/2006: 23 §
 Laki vakuutusdustuksesta 570/2005: 38 §
 Eläkesäätiölaki 1774/1995: 67 §
 Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 398/1995: 17 §
 Vakuutuskassalaki 1164/1992: 99 §
 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006): 2, 18, 44, 45, 46 §
 Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä (717/2001): 3, 4, 6 §

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Työttömyysturvalaki (1290/2002): 1 luku 4 §

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

1) Aluehallintovirasto

Maa-aineslaki (555/1981): 2 §

Laki asunto-olojen kehittämisestä (919/1985): 7 §

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999): 8, 18, 25, 38, 64, 66, 70, 72, 133, 171, 173, 174, 179, 190, 191, 192, 193, 195, 196, 198, 199, 201, 205 §

Laki rakennustuotteiden hyväksynnästä (230/2003): 24 §

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994): 6, 6 a, 16, 17, 18, 19 §

Laki maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta (378/1974): 5, 6 §

Laki aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä (300/1979): 12, 13, 15, 17, 19, 27 b, 30, 30 a, 31, 33

Laki öljysuojarahastosta (1406/2004): 26 §

Jätelaki (1072/1993): 3, 17, 18, 21, 35, 36, 37, 40, 41, 49, 50, 50 b, 50 c, 52, 57, 58, 59, 65, 71, 77, 78 §

Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa - ja puhtaanapidosta (669/1978): 14, 16 §

Laki ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista (609/1973): 3, 4 §

Laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä (151/1975): 17 §

Laki saariston kehityksen edistämisestä (494/1981): 12 §

Laki ympäristövahinkovakuutuksesta (81/1998): 3 §

Luonnonsuojelulaki (1096/1996): 6, 9, 24, 25, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 40, 45, 47, 48, 49, 53, 54, 55, 57, 61, 63, 65, 72 a, 76 §

Maa-aineslaki (555/1981): 4 a, 7, 15, 16, 19, 20, 23 a, 23 b §

Rakennusuojelulaki (60/1985): 26 a §

Maastoliikennelaki (1710/1995): 8, 9, 10, 11, 12, 25, 28, 32, 38 §

Laki vesihuollon tukemisesta (686/2004): 5, 9, 13, 14 §

Ulkoilulaki (606/1973): 32 a §

Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (914/2002): 9 §

Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (64/1986): 2 §

3) Muu muutos

Ympäristönsuojelulaki (86/2000): 17, 19, 20, 22, 23, 25, 25 b, 27, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 58, 60, 64, 64 a, 65, 68, 71, 72, 73, 77, 78, 79, 80, 82, 92, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 106, 110 b, 112 §

Laki ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta (113/2000): 6, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 21, 25 §

Merensuojelulaki (1415/1994): 9, 10, 11 § (*Länsi-Suomen ympäristölupavirasto*)

Laki vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004): 4, 5, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17 §